สมเด็จพระสังฆราช

ธรรม

กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗

สำนักงาน
๑๒๒๑ หน้าวัดราชบพิธ
ถนนเฟื่องนคร พระนคร โทรศัพท์ ๙๔๘

หลวงสรรสารกิจ บรรณาธิการ

ห้างหุ้นส่วนไทยเขษม เป็นเจ้าของ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยเขษม หน้าวัดราชบพิธ ถนนเฟื่องนคร พระนคร

กำหนดเวลาออก ในวันที่ ๑๕ ของเดือน หากจะคลาดเคลื่อน คณะพยายามจะไม่ให้เกินกว่ากำหนด ๑๕ วัน (คือ ไม่เกินกว่าเดือนที่ออก)

อัตราค่าบำรุง ในพระราชอาณาจักรสยาม ครึ่งปี ๓ บาท, ส่งทางไปรษณีย์อากาศ ครึ่งปี ๓.๒๕ บาท, นอกพระราชอาณาจักรสยาม ครึ่งปี ๓.๕๐ บาท. ถ้ารับไทยเขษมรวมข่าว รายสัปดาห์ด้วย คิดรวมกัน ครึ่งปี ๔.๕๐ บาท, ส่งทางไปรษณีย์อากาศ ครึ่งปี ๕.๒๕ บาท, นอกพระราชอาณาจักรสยาม ครึ่งปี ๖ บาท.

การบอกรับ ไม่จำเป็นจะต้อง รอ บอกรับตั้งแต่ฉะบับต้นปี จะบอกรับตั้งแต่ฉะบับไรก็ได้ โปรดแจ้งความจำนงยังสำนักงานข้างบนนี้ โดยทางใดทางหนึ่งแล้วแต่ความสะดวก พร้อมกับเงินค่าบำรุง สำหรับผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดโปรดส่งเงินทางธนาณัติ สำหรับผู้ที่อยู่ในจังหวัดพระนคร จะให้ไปรับเงินที่บ้าน พร้อมด้วยนำหนังสือส่งยังท่านทีเดียวก็ได้.

ราคาเย็บเล่ม—หนังสือไทยเขษม ปกหนังทั้งตัวเล่มละ ๖ บาท. สันหนังหุ้มผ้าเดินทองสันปีหนึ่งแย่งเย็บ ๒ เล่ม เงิน ๔ บาท, ปีหนึ่งแย่งเย็บ ๓ เล่ม เงิน ๕ บาท. หุ้มผ้าทั้งตัวเดินทองสันปีหนึ่งแย่งเย็บ ๒ เล่ม เงิน ๒ บาท ๕๐ สตางค์. ปีหนึ่งแย่งเย็บ ๓ เล่ม เงิน ๓ บาท.

อัตราค่าลงแจ้งความ ในแผ่นกระดาษหลังปกหน้าและปกหลัง พิมพ์ด้วยหมึกสี เต็มหน้าปีละ ๖๐ บาท. ในแผ่นกระดาษสีต่าง ๆ สอดอยู่ภายในปกหน้าและหลัง เต็มหน้าปีละ ๕๐ บาท, ครึ่งปีหรือครึ่งหน้า ๓๐ บาท.

นายทองทศ ไวทยานนท์ ผู้พิมพ์โฆษณา

พิมพ์วันที่ ๖ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๗๗

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๑๑ เล่ม ๑๐ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗)

มาสานุสสรณ์ . . . . . หน้าพิเศษ

ดาราบางปลาร้า . . . . . ทิดคุ่ย . . . . . หน้า ๖๘๓

เรื่องที่ต้องรู้เอาเอง (ต่อ) . . ส. โพธิศิริ . . . . „ ๖๙๒

ตำราทำนายฝัน . . . . . ของเก่า . . . . . „ ๖๙๖

ชีวิตคืองาน . . . . . โอปอ . . . . . „ ๗๐๙

ธรรมานุสสรณ์ . . . . . อุบลวรรณ . . . „ ๗๕๘

แม้ใครอุกอาจกล้ำ กลายรัง มันฤๅ
มดก็พร้อมกันพรั่ง ออกกัด
ตัวน้อยแต่กำลัง รวมหมู่ มวลเหฮ
อาจที่จะบัดบ้อง ภยัน

อันเราเป็นชาติเชื้อ ชาวไทย
ตัวเล็กก็มีใจ ใหญ่ป้ำ
ไม่ยอมระยอบใคร ในโลก เลยพ่อ
ถึงอริหาญห้ำ ห่อนแสยง

รวมแรงกันเข้ากอปร์ การงาน
รวมทรัพย์ผะดงสถาน ถิ่นเทศ
รวมจิตต์อภิบาล บ้านเกิด
รวมรบบ้องกันเขตต์ ขอบสยาม

เสียงามอย่าเสียศักดิ์ ศรีสวัสดิ์
เสียทรัพย์อย่าเสียอรรถ รอบรู้
เสียชีพอย่าเสียสัตย์ ธัมมะ
เสียชาติอย่าเสียสู้ สละชนม์ ฯ

ดาราบางปลาร้า

โดย ทิดคุ่ย

ผ่านพ้นผ้าป่ามา ๓ น้ำ คนที่เคยเรียก แม่ทิ่วว่าหนูก็นิ่กกะดากปาก เลยต้องเรียก คุณทิ่วหรือนางสาวทิ่ว แต่นามนี้มารดาได้ใช้เรียกมาตั้งแต่เล็ก ๆ โดยเห็นว่ามีเชาว์ความ จดจำ หลง ๆ ลืม ๆ ไม่ฉลาด ปราชญ์เปรื่อง จึงเรียกทิ่วมาจนเคยปาก และเคยไปจนถึงคนนอก ๆ ด้วย แต่นามนี้ก็ได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้สมสภาพตามสมัยนิยมของเจ้าตัว เช่นเอานฤคหิตออกเสีย เขียนตัว 'บ' ให้มีท้องแหลมขึ้นไป แล้วเติม 'ย' การันต์เข้าก็เลยกลายเป็น 'ทิพย์' ไปได้อย่างสนิทเสียด้วยซ้ำ

ย่างเข้า ๑๕ ปี ๆ นี้ รูปกำลังงาม และนามกำลังได้เปลี่ยนเป็นไพเราะเข้า ตำบลบางปลาร้าจึงมีนักเลงหนุ่ม ๆ รู้จักมากขึ้น ต่างหาโอกาสไปเที่ยวหย่อนใจในวันอาทิตย์เนือง ๆ บางคนไม่มีเรื่องอะไรจะอ้างเหตุในการไป สู้อุตส่าห์ยิ้มยื่นลูกซองเพื่อน ไม่ต้องเอาลูกเลย แยกเร่า ๆ เที่ยวเดินตามคันนาทำตัวให้เลอะโคลนนิด ๆ แล้วเลยไถลแวะขอน้ำดื่มบ้านกำนันตู้ เป็นธรรมดาที่เจ้าของในชนบทย่อมต้องต้อนรับคนแปลกถิ่นอย่างภาคภูมิเสมอ การคุยจึงต้องกินเวลานาน และโอกาสตอนนี้ก็คือได้เห็นแม่ทิพย์ ถ้าโชคงามยามปลอดกำนันตู้ไม่อยู่ขึ้นมา ผู้ที่แวะขอน้ำดื่มก็มักยืดโอกาสอยู่ได้นาน กระทั่งรวมอาหารมื้อเย็นเข้าด้วย ซึ่งน้อยนักกว่าจะเห็นใครมีโชคเช่นนี้บ่อย ๆ

ตามเหตุอ้างที่นักปราชญ์และนักประพันธ์เขาเทียบ ๆ กันว่าผู้หญิงนั้นเหมือนดอกไม้ จากประโยคนั้นเราอาจจะขยายความได้ต่อไปว่า ผู้หญิงสวยก็คล้ายดอกไม้หอม ย่อมเป็นที่ชวนชม สูดกลิ่นของหมู่ภมรแมลงต่าง ๆ ฉันใด แม่ทิพย์ก็เช่นกัน ในวัยสาวเปล่งปลั่งขึ้นชื่อลือชาในตำบลบางปลาร้าเช่นนี้ เท่าที่มีพ่อหนุ่ม ๆ ๓—๔ รายมากรอ ๆ อยู่นั้น บางทีเราจะเห็นว่าน้อยจำนวนไปด้วยซ้ำ เมื่อเห็นความงามของแม่ทิพย์เข้า

ถ้าเราเปรียบผู้ชายที่ทำที่เลียบ ๆ เคียง ๆ จะหาโอกาสเข้าลูกเขย กำนันตู้อยู่นี้ว่าเข้า

แมลงแล้ว บางทีลุงเขี้ยะเย็นชะนิดแมลงภู่เฒ่าๆ ซึ่งมีรังลูกหลานว่านเครือเยอะแยะแล้ว แต่ก็อดแปลกใจไม่ได้ว่า ทำไมแกจึงมาหลงเด็กสาว ๆ อย่างนี้ แกเองควรจะคบกับกำนันตู้ ในสถานะเพื่อนบ้านใกล้เคียงสนิทแนบเนียนดีกว่าแกจะไปเกี่ยวพันทางเรียกคนอายุน้อยกว่าแกว่าพ่อ

ส่วนนายสุด เกิดบ้านไร่ นามสกุลนี้แกว่าไม่ใช่แกเองเอากำเนิดมาจากบ้านไร่ แกเกิดที่ประจันตคาม เกิดนั้นชื่อยู้ และเคยมีรกรากภูมิลำเนาอยู่บ้านไร่ จึงได้นามเกิดบ้านไร่ แกเย็นทีด เพิ่งลาสิกขาบทมาเมื่อปลายพรรษาที่แล้ว และเย็นคนหนึ่งที่เห็นนามเดิมไม่เหมาะพอสอบได้ น. ธ. ตรี สนามหลวง ก็เปลี่ยนชื่อเย็นบริสุทธิ์ แทนที่จะอยู่ในเพศสมณะครองผ้ากาสาวพัตร์ สอยชั้นโทอีกครั้งหนึ่งก็เลยเหลว เอาอะไรดึงไว้ก็ไม่อยู่ เห็นผ้าเหลืองร้อนเย็นไฟ จึงได้กลายตัวมาเย็นนายบริสุทธิ์ เกิดบ้านไร่ เวลานี้กำลังเข้าเกณฑ์ที่อยากจะเย็นทองแผ่นเดียวกับกำนันตู้ พูดแต่ในเรื่องธัมมะ ธัมโม วันยังค่ำ แทบไม่ต้องทำมาหากิน และผู้ที่ชอบหาเรื่องขัดคอแกเก่ง คือนายขุน ของราษฎร์ ชาวตำบลยางปลาร้านั่นเอง นายขุนเย็นเด็กหนุ่มกำลังรุ่นกำลังเปรี้ยว หัวใครที่ว่าแพง ถ้าข้างเขาติแล้วไม่เกิน ๒ บาท เราอาจจะหนุนให้แกเสียคนได้ง่ายทุกชั่วโมง เมื่อครั้งสมัครเย็นผู้แทนตำบลก็ได้สมัครกับเขาด้วย คุยวงนอกอวดเพื่อนบ้านอวดแม่ทิพย์อยู่นาน พอเขาเลือกเข้าจริง ๆ ปรากฏว่าได้คะแนนเพียง ๔ หรือ ๕ ในจำพวกที่เขาอุตส่าห์ลงทุนซื้อเหล้าให้กินเท่านั้น จึงไม่สมหวัง แต่ก็ยังอดคุยถึงเรื่องนโยบายการเมือง ต่าง ๆ ที่แกรู้มาจากหนังสือพิมพ์ไม่ได้

พ่อแม่ที่มีบุตรสาวสวย ๆ เมื่อมีผู้ชายมาติดพันมากก็ชักภูมิใจดีใจ แต่กำนันตู้แกมีความรู้สึกต่างไปจากนั้น แกเย็นชาวนาที่อยู่ในชนบท ต้องทำมาหากินประจำวัน แกจะรอนั่งรับแขกคุยเรื่องร้อยแปดพันประการเหล่านั้น ซึ่งแกไม่ได้สนใจสักอย่าง หนัก ๆ เข้าแกก็เบื่อเอากลางคันทั้ง ๆ ที่เห็นว่าลุงเขี้ยชายผู้อาวุโสกับหนุ่มที่นั้น ๒ คน และต่างถิ่นมาจากไหนอีกคนหนึ่ง กำลังบูชาแกเย็นเทวดาที่ประสิทธิ์ประสาทความสุขให้อยู่ แต่แกจะยอกย้อนไปเสียทีเดียว ก็จะเสียภูมิฐานของผู้ใหญ่ เพราะแกเองก็มีตำแหน่งเย็นกำนัน ผู้มีหน้ามีตาในตำบลนั้นอยู่แล้ว และซ้ำลูกสาวมาทำให้มีหน้าขึ้นชื่อลือชายิ่งขึ้น

แกจึงควรรักษาชื่อไว้

วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ ลุงเปี๋ยเป็นคนแรก ที่ทราบล่วงหน้ามาแล้วว่า กำนันตู้จะไปธุระ ที่จังหวัด และไปไม่ทันเรือเมล์ในวันกำหนดนั้น ข้อหลังนี้ทำให้แกไม่พอใจเอามาก เห็นว่าเสียฤกษ์ เพราะมิฉะนั้นก็จะได้เดินเลียบเคียงไปสนทนากับ แม่ทิพย์ ให้ชื่นอกชื่นใจได้บ้าง ความหวังของแกจึงเป็นอันได้งดระงับไปโดยไม่มีคนภายนอกใด ๆ ทราบเจตนาจริง แต่ชายหนุ่มอีก ๓ คน ไม่รู้ได้ทราบมาอย่างไรว่าวันอาทิตย์นั้น กำนันตู้จะไปจังหวัด แต่ไม่ทราบเลยต่อไปว่าไปไม่ทันเรือเมล์เข้าด้วยอย่างลุงเปี๋ยทราบ

กำนันตู้มาคิดเห็นว่าตนจะไปจังหวัดเมื่อไปไม่ทันแล้ว ก็ควรอยู่บ้าน ลองพังคารมพ่อหนุ่ม ๆ ดูบ้าง เห็นจะดีเย็นแน่เทียว พูดตกลงสั่งเสียกับแม่ทิพย์เป็นอันเข้าใจกันแล้ว แกก็เข้าไปนอนซ่อนตัวอยู่ในห้อง ซึ่งติดกับชานเรือนข้างนอก มีฝาไม้กะดานบาง ๆ กั้น แม้ว่าจะไม่ได้เห็นอะไร ๆ ซึ่งแกนึกมนสิการดูว่าอาจจะมีขึ้น เช่นการยักคิ้วหรือขยิบมือถือแขนลูกสาวแกเข้าบ้าง ก็คงจะไม่หนักหนาอะไรนัก แต่แกจะต้องได้ยินการสนทนา พังโวหารของพวกนั้นได้อย่างแจ่ม แจ้ง

๙ นาฬิกากว่า ๆ เสียงเจ๊าต่างสูงโย่งทำการเห่าอยู่ที่สะพานน้ำ คนบนบ้านรู้แล้วว่ามีใครก็ใครคงมานั่นแล้ว ยังดีอยู่หนึ่งต่อมาชายหนุ่มผู้อยู่ในชุดโสร่งไหม เสื้อเชิ๊ตลาย ก็วิ่งถืออาด ๆ ขึ้นมา

"พี่กำนัน" เสียงแขกมาใหม่เรียก

กำนันตู้เกือบลืมตัวไปว่า ตนไม่ได้ไปจังหวัด แต่ซ่อนตัวอยู่บนบ้าน ดีแต่แม่ทิพย์ไหวทัน โผล่หน้าออกไปพร้อมกับทัก

"อ้อ! คุณสุด—เอ้อคุณบริสุทธิ์ เชิญซิคะ"

"พี่กำนันไปไหนจ๊ะ?"

"ไปจังหวัดค่ะ" แม่ทิพย์ตอบ

เสียงหัวเราะแฮะ ๆ พลางก้าวขึ้นบันได "ทราบแล้วว่า พ่อกำนันไม่อยู่ แต่แกลังถามเท่านั้นเอง"

หญิงสาวต่อว่า "เอ๊ะ! คุณสุดนี่เดียวเรียกพี่กำนัน เดียวเรียกพ่อกำนัน"

"เออจริง ฉันควรจะเรียกพ่อกำนันมากกว่า เพราะเธอก็คงเต็มใจ หวังให้ฉันเรียกเช่นนั้น"

"คุณสุด—" เสียงกล่าวขัด

"มิได้—เธอเรียกชื่อฉันผิด ๒ ครั้ง ฉัน

ชื่อบริสุทธิ์ต่างหาก แม่ทิพ”

ค้อนให้วงหนึ่ง แล้วพูดว่า “เขาชื่อ นายจุ่น มองหน้านายบริสุทธิ์ เกิดบ้านไร่ พวงทิพย์ต่างหาก”

“เอ๊ะ ก็ ๒ เดือนที่แล้ว จำได้ว่าเธอ อย่างรู้ทัน และรู้เข็มมุ่งหมาย แต่หันไปถาม เปลี่ยนเป็นทิพย์เฉย ๆ มิใช่หรือ?” แม่ทิพย์

“ถูกแล้วค่ะ แต่เมื่อคืนเปิดหนังสือพิมพ์ “คุณพ่อไปไหน?”

ที่ขอยืมเขามา เห็นชื่อพวงทิพย์ไพเราะดี จึง สังเกตดู นายบริสุทธิ์ ชักจะไม่พอใจ ที่ได้ เลือกเอาอย่างนั้น” ยินนายจุ่นละลายละล้วง ใช้คำแทนชื่อ เช่นนั้น

“ฉันถามเธอ ว่า คุณพ่อ เธอ ไป ไหน?”

“ปะ!” เสียงอุทาน “ฉันคิดว่าชื่อ นายจุ่นถามเย็นคำรบสอง เพื่อปลดเปลื้อง อย่างก่อนดีแล้ว” ความสงสัยจากผู้ฟังทั้งสอง

“ทิพน่ะหรือคะ?” “ไปในเมืองค่ะ” ตอบช้า ๆ

“มิใช่ ทิพย์อย่างไรเล่า” “อ้อ!” นายจุ่นทำเสียงคราง ในลำคอ

หญิงสาวยิ้ม “ทิพย์ก็เหมาะแล้วนะคะ “คุณมีธุระอะไรหรือ?” แม่ทิพย์ถาม ถ้าเช่นนั้น” หัวน ๆ

ขณะนี้ เสียง ผีเท้า สวย ๆ มา ทาง ริม รั้ว “มิได้ ว่าง ๆ ก็เลยเดินมาคุยแก้เหงา แทนที่เจ้าด่างจะเห่า กลับกะดิกหางเดินตาม เท่านั้นเอง นี่พึ่งสุดมาถึงนานแล้วหรือ?” มา แสดงว่าผู้นี้เคยไปมากับบ้านนี้บ่อย จน นายบริสุทธิ์ทำหน้าย่น เหลือบมองอย่าง เจ้าด่างเห็นเย็นกันเอง พูดอีกนัยหนึ่งมันสนิท ไม่พอใจ ที่นายจุ่นไม่เรียกชื่อใหม่ของตน เอายิ่งกว่าคนต่อคนเขาสนิทกันด้วยซ้ำ ตอบอย่างเสียไม่ได้ว่า

“เสียงใครกระมัง?” นายบริสุทธิ์ถาม “ราวสักชั่วหม้อข้าวเดือดเห็นจะได้” แม่ทิพย์ นายจุ่น “เกือบจะกลับหรือยัง กลับ

“ผมเอง” พร้อมกับโผล่คอขึ้นไปแล้ว เสียบ้านนี่ดีกว่าแดดไม่สู้ร้อน” แหงนหน้าบอก นายบริสุทธิ์รู้สึกประหนึ่งว่าถูกตีด้วยตะพด

“อ้อ! นายจุ่น เชิญซิคะ” เจ้าของ ชะนิดหัวเลี่ยมเงิน เมื่อได้สดับคำถามประโยค

นั้น แล้วพูดอย่างฉุน ๆ

"ไม่ใช่กิจการอันคุณจะพึงถาม เมื่อไม่ได้เกี่ยวกับคุณ พระท่านว่า 'อนยํ นยติ ทิพย์ ทุมฺเมโธ แปลว่า คนมีปัญญาทราม ย่อมแนะนำสิ่งที่ไม่ควรแนะนำ' ดังนี้"

นายจุ่นชักโกรธ "เอ๊ะ! ชักธัมมะธัมโมมาก่ากันแล้ว"

นายบริสุทธิ์ "มิได้ ผมพูดความจริงว่าการจะกลับหรือไม่และเวลาไหน เย็นหน้าที่ของผม—"

"เอ๊ะ! ทิดสุดนี่" นายจุ่นพูดเสียงดัง นายบริสุทธิ์เงยหน้าดูอย่างพินิจ "อย่า—อย่าโกรธ 'ผู้ที่ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่สุข' ปราชญ์ว่า"

นายจุ่น "ผมมิเสรีภาพจะพูดและกล่าวได้ ในทางความเห็นของผม มิอิสสรภาพ—"

นายบริสุทธิ์ 'คุณจะมีภาพอะไร ๆ ก็ตาม แต่คุณจะยังคับให้ผมลงไปจากบ้านนี้ไม่ได้ เพราะนี่ไม่ใช่บ้านของคุณ—"

"และไม่ใช่บ้านของคุณด้วย" นายจุ่นต่อว่า

"ทรายแล้ว" นายบริสุทธิ์รับ

ต่างคนต่างเงียบ ครู่หนึ่ง แม่ทิพย์ปลอบว่า พูดจากันดี ๆ อย่าให้มีเรื่องดีกว่า

"จริงซิครับ" นายบริสุทธิ์หนุน

"บางทีคุณจะริษยาผม ในเรื่องมาติดแม่" นายจุ่นว่า

"มิได้ 'อรติ โลกนาสิกา ติ๊อความฤษยา ย่อมทำโลกให้ฉิบหาย' ผมไม่มีความฤษยาเลย"

"เจ้าคำพูดแมว ๆ อย่างนั้น หยุดเสียทีเถอะ"

ผู้ที่เข้ามาขัดการสลุตด้วยปาก ของนายบริสุทธิ์โดยที่ในขัดนั้นชายหนุ่มแต่งตัวสปอตแยกยืนลูกซองเข้ามา ขัดจังหวะเสียกลางคันดูหน้าตาของเขาโซกมาด้วยเหงื่อ และโคลนไม่สมกับที่ไม่ได้นกติดมาเลย แสดงว่าเหน็ดเหนื่อยมาจากการยิงนก ผู้นี้คือ นายสัมฤทธิ์ ประพันธ์ภูมิ ผู้กำลังใฝ่ฝันเย็นเข้าบทเจ้ากลอนคิดทะเยอทะยานที่จะเป็นนักประพันธ์มีชื่อเสียงในวันหน้า การยิงนกยิงสัตว์ของเขาเป็นแต่เพียงเครื่องมือยังหน้าชั่วคราว และการแวะเข้ามาขอน้ำดื่มที่บ้านนี้ ก็เป็นกิจประจำครั้งที่เขาขาดไม่ได้

"เชิญข้างบนซิคะ" เจ้าของน้ำเสียงหวานเชิญ

"ช่างเถอะกำลังร้อน ๆ" นายสัมฤทธิ์ขอตัวในเมื่อรู้ว่าบนบ้านมีใครบ้างแล้ว "นั่ง

ข้างล่างเย็น ๆ พระพายช่างโชยพัด ดูใบข้าวในนาลิย ๆ ไปโน้มโอนอ่อนไปตามสายลม อ้า ! ธรรมชาติเจ้าเอ๋ย ”

ถ้านายสัมฤทธิ์เย็นศนมิ ประสาทหู เร็วสักหน่อยก็จะได้ยินเสียงนายจุ่นพูดว่า

“ ดูนายนั้นถ้าแกจะเย็นเอามาก ”

นายสัมฤทธิ์วางยันลงพิงต้นมะม่วง เจ้าต่างเข้ามาทำสูด ๆ ที่ข้อศอก พอรู้ว่าคนเดียวกับที่เคยมาอาทิตย์ก่อน ๆ ก็เลยไม่เห่า

“ แม่ทิพย์ ” เสียงนายจุ่นทำลายความเงียบขึ้นก่อน “ มาวันนี้ตั้งใจจะคุยกับท่านกำนันถึงลัทธิปกครอง_ ”

“ แต่คุณพ่อไม่อยู่ ” แม่ทิพย์ขัด “ แล้วเธอก็ไม่อยากรู้บ้างหรือ ? ”

แม่ทิพย์ “ ดิฉันฟังได้ แต่จะคุยด้วยเห็นจะไม่มีความรู้ ”

นายสัมฤทธิ์นั่งอยู่คนเดียวได้ครู่หนึ่งรู้สึกว่าไม่ได้การ รอให้แขกเหล่านั้นกลับแล้วตนจะขึ้นไปก็เห็นจะมืดกันพอดี ปะเหมาะเคราะห์ร้ายตัวกำนันมาเจอะเข้าก็ยิ่งหนักใหญ่ ทั้งตัวเขาก็อุตส่าห์มาจากในเมือง ระยะไกลกว่าคนอื่น ๆ เมื่อไม่หาโอกาสเสียก็รังแต่จะเสียเที่ยวเปล่า

ครั้งแรก นายสมฤทธิ์เสียบเคียง ไป ทาง มุมบ้านก่อน เพื่อจะให้แม่ทิพย์เชิญเย็นวาระที่สอง แต่แม่ทิพย์มัวสนใจฟังนายจุ่นอยู่ นายสัมฤทธิ์พูดเปรย ๆ ว่า

“ เจ้าต่าง น้ำจะชิมน่อง เสีย แล้ว — อ้าว — โฮย ! ”

ขาดเสียงคำอุทานแล้วนายสัมฤทธิ์ก็พรวดก้าวขึ้นบันไดบ้านเลย

“ เกือบไป ”

ชาย ๒ คนเท่านั้นที่เชื่อว่าเจ้าต่างเกือบจะล่อน่องนายสัมฤทธิ์จริง แต่แม่ทิพย์เห็นว่ามันกะดิกหางอยู่หยก ๆ

“ นี่คุณ มา จาก ใน เมือง ที่เดียว หรือ ? ”

นายบริสุทธิ์ถาม

นายสัมฤทธิ์กำลังหอบตอบว่า “ วันอาทิตย์ว่างงานการใด ๆ ก็ตั้งใจเตร็ดมาหานกยิง ”

ขณะนั้นนายจุ่นไอครอก ๆ ๒ ครั้ง แล้วยกกะโถนมาบ้วนน้ำลาย จิบน้ำนิดหนึ่ง

“ เมื่อกี้ฉันพูดถึงลัทธิปกครองระบอบประชาธิปไตย อันการปกครองวิธีนี้โดยมีหลักเกณฑ์ว่าถือราษฎรเป็นใหญ่ ไม่ใช่กษัตริย์อย่างสมัยก่อน พูดง่าย ๆ คือเราตั้งรัฐธรรมนูญขึ้นนั่นเอง และนายสัมฤทธิ์ขัดคอว่า “ วันก่อน ฉันได้ยินคุณพูด อย่างนี้ ที บ้านล่าง

คราวหนึ่งแล้ว”

นายขุ่น “แล้วกงการอะไรของคุณ เมื่อ พังไม่ได้ก็อย่าพัง”

นายสัมฤทธิ์ “นั่นแหละเข้าทำนอง ‘รู้ น้อยว่ามากรู้ เริงใจ กลกยเกิดอยู่ใน ย่อ ร้อย’”

นายขุ่นยกมือทุบพื้น “ดูถูกผมหรือ?”

นายบริสุทธิ์เห็นจะไม่ได้การขัดว่า“‘ขนฺติ ธีรสฺส ลงฺกาโร’ ความอดทนเย็นเครื่อง ประดับของปราชญ์” แล้วหันไปประจบกับ แม่ทิพย์

“นี่ถ้าคุณพ่ออยู่เราจะไม่ได้เห็นใครแสดง ความดูหมิ่น ขึ้นมาโต้เถียงกันบนบ้านเลย”

นายขุ่นกับนายสัมฤทธิ์มองดูตากัน และนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง นายขุ่นเย็นผู้ทำลายความเงียบขึ้นก่อน

“คำ ‘เรา’ คำนี้หวังว่าทิดสุดคงจะไม่ ใช้ให้พร่ำเพรื่อนัก”

“เรียกชื่อ ผมให้ ถูก หน่อยเถอะ พ่อ คุณ ได้บอกหลายครั้งแล้ว” ทิดหนุ่มค้าน

มีเสียงขามใหญ่ๆดังอัดเชย!—อัดเชย!! ภายในห้องที่ต่อกันนั้น ๒ ครั้ง ทุกคนต่าง ประหลาดใจ มองดูตากัน นายสัมฤทธิ์ถาม เย็นเสียงกระซิบว่า

“เสียงเหมือนชายนายใดอยู่ในห้อง ขอ ให้น้องไปดูหมูหรือคน?”

ในขัดนั้นมีเสียงห้าว ๆ ดังออก มาก่อนที่ จะโผล่ตัว

“ดูถูกเห็นคนอย่างฉันเข็นหมูไปแล้วหรือ นี่?”

นายสัมฤทธิ์อ้าปากค้างถลึงมอง อ้อแอ้ อยู่ในลำคอว่า “กำนันตู้”

นายขุ่นหน้าซีด และพูดไม่ออก ส่วน นายบริสุทธิ์เหงื่อไหลโชกหน้า พูดเสียงสั่น ๆ ว่า

“พี่กำนันเห็นจะไปไม่ทันเรือเมล์”

“ย่ะ ไม่ทัน” พูดห้วน ๆ “เดี๋ยวรอ อยู่ก่อนนะ ฉันจะไปช่วย แล้วกลับมาคุยกัน ใหม่ พ่อหนุ่มทำดูถูกฉันมาก แล้วคอยฟัง คารมฉันบ้างซิ”

กำนันตู้พูดแล้วลง บันไดบ้านไปโดย รวด เร็ว เท่าที่ผีเท้าจะอำนวยให้ เพราะความจริง แกคงรู้สึกเต็มที่มาตั้งแต่ยอมทน อยู่ในห้อง นานแล้ว

นายสัมฤทธิ์เย็นผู้หันไปกล่าว กับ แม่ทิพย์ ก่อนว่า

“บนบ้านนี้อยอ้าวผะผ่าวจิตต์ ตัวฉันคิด อยากออกเที่ยวนอกทุ่ง” แล้วเขาก็ขับขึ้น

ขึ้นสะพาย ยอกลาแม่ทิพย์ลงจากบ้านไปอย่างไม่มีปี่กลอง

นายบริสุทธิ์หันไปทางนายจุ่น "เมื่อกี้คุณไล่ผม—เสียใจมาก ผมจะไปละ ลาแม่ทิพย์ด้วย

"อ้าว ! ทำไมรีบไปล่ะคะ ?"

"สายตาของคุณแสดงว่าไม่ อยากให้ผมอยู่ นายจุ่น" เขาหันไปพูดกับนายจุ่นขณะยืนเก้กัง เมื่อเตรียมตัวจะลงไป

"ตกลงว่า เหลือคุณจุ่นผู้เดียว ที่จะรอสนทนากับคุณพ่อ เรื่องลัทธิการปกครอง" แม่ทิพย์พูดในที่สุด

"สายเอามากแล้ว ไว้วันหลังเถอะ ฉันต้องรีบกลับ . ยอกลาท่านด้วย"

นายจุ่นก้าวลงบันไดบ้าน ติด ๆ กับที่นายบริสุทธิ์ลงไป แต่แยกไปคนละทาง

เมื่อกำนันตู้ขึ้นบ้าน เห็นชายหนุ่มทั้ง ๓ หายไปหมดแล้ว ก็เลยรู้ได้ว่าพวกนั้นทุกคนอย่างน้อยที่สุด รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี ความนึกคิดของแกว่าอย่างไรก็ตามถ้า พวกนี้ขึ้นมาทำการยุ่มย่ามก็จะแก้มือให้เข็ดหลาบเสียบ้าง หรือไม่อีกที ก็ส่งแม่ทิพย์ เข้า ไปไว้ เสีย ที่จังหวัดกับพี่สาวของแก ซึ่งเป็นน้ำของแม่ทิพย์ ในข้อหลังนี้แม่ทิพย์เห็นพ้องด้วยมาก และ

รบเร้ากำนันตู้อยู่นาน ว่าควรไปอยู่กับน้ำชั่วคราว เพื่อเป็นทางเปิดหูเปิดตาส่วนหนึ่ง เมื่อพวกหนุ่ม ๆ มาไม่พบเห็น ที่บ้าน ก็จำเป็นต้องเริดร้างราข้อไปเอง

พอได้ฤกษ์ดี เดือนอ้ายขึ้นเสร็จข้าวเสร็จนาแล้ว กำนันตู้ก็ย้ายตัวแม่ทิพย์จากตำบลยางปลาร้าเข้ามาในจังหวัด อยู่กับน้ำที่บ้านกลางตลาดหน้าเมืองปราจิน เพราะถ้าแกขืนเอาไว้ก็จะเข้าทำนองอย่างท่าน น. ม. ส. กล่าวไว้ในนิทานเวตาลว่า 'การมีลูกผู้หญิงอยู่บนบ้านเมื่อยังปราศจากคู่ครองนั้น เหมือนมีก้อนมหาอุบาทว์อยู่บนหลังคาเรือนที่เดียว'

แม่ทิพย์เป็นสตรีเกิดในชนบท ซึ่งเคยแวดล้อมอยู่แต่นาข้าว ชาวทุ่ง ววัควาย ครั้นได้ ไปอยู่ในเมือง เห็นกิจการความเจริญหรูหรา ดูมหรสพเช่น ละคร หรือภาพยนตร์ พบเห็นสมาคมกับชนหลาย ๆ ชั้น ความเฉลียวฉลาดก็มีขึ้น ส่งข่าวไปให้กำนันตู้ทราบย่อย ๆ เมื่อแรกมาอยู่ใหม่ ๆ กำนันตู้ดีใจมาก เที่ยวไปเผยแผ่ข่าวแก่เพื่อนบ้านใกล้ ๆ ว่า แม่ทิพย์บุตรีฉลาดปราชญ์เปรื่องขึ้นมาก เนื่องจากการได้ ไปอบรมในเมือง

กาลล่วงเลยมา หลังจาก ควาวงานฉลอง

รัฐธรรมนูญนี่เอง กำนันตู้ได้รับจดหมายจากแม่ทิพย์ฉบับหนึ่ง ข้อความเพียงสั้น ๆ ว่า

“คุณพ่อที่รัก

เมื่องานฉลองรัฐธรรมนูญ ทำไมคุณพ่อไม่ไปเที่ยว สนุกมาก มีงานออกร้านแสดงการประกวดต่าง ๆ มีมหรสพหลายอย่างกลางสนาม ลูกได้พบคุณสัมฤทธิ์ ประพันธ์ภูมินักสปอตยิงนก ซึ่งเคยมาแวะขอน้ำดื่มที่บ้านเราครั้งกระโน้นบ่อย ๆ ด้วย แต่เชื่อว่าเวลานี้แกคงไม่มาแล้ว แกนำลูกเที่ยวในงานนี้ทุกคืน เราเคยสงสัยไม่รู้ว่าแกอยู่ที่ไหนก่อนนี้ ที่แท้ก็อยู่ใกล้ ๆ บ้านคุณป้านั่นเอง เพื่อไม่ให้คุณป้าต้องยุ่งยากในการเลี้ยงดูรับรองอบรมลูก ลูกจึงได้ตกลงใจเอาเอง ย้ายไปอยู่บ้านคุณสัมฤทธิ์ ประพันธ์ภูมิแล้ว จึงเชื่อว่าคุณพ่อคงดีใจด้วยอย่างยิ่ง

แต่ลูก

ทิพย์”

มือของกำนันตู้ที่ถือจดหมายนั้นสั่น พออ่านหมดข้อความกระดาษก็ร่วงลงยังพื้นเหงื่อไหลลงเย็นทางจากศีรษะซึ่งไม่ค่อยจะบริบูรณ์ผม บ่นอะไรในคอที่ไม่สู้จะไพเราะ ๒—๓ คำ แล้วก็ก้าวพรวดพราดขึ้นบ้านอย่างหัวเสีย

๑ สาวสวยน้อย ชะม้อยพิศ จริตเหยาะ เริงหัวเราะ เคาะสะดิ้ง เพราพริ้งโฉม
ถึงหย่อนสวย จริตช่วย ชวนบรรโลม อย่าเพ่อโทม นะนัสส์ชาย หรือหน่ายเอย

พระศรี นิพนธ์

“เรื่องที่ต้องรู้เอาเอง”

บันทึกโดย “ส. โพธิศิริ”

—“ป”—

“ขอฝากเรื่องนี้แด่“เธอ” ด้วยความรักและห่วงใย”

(ต่อจากฉะบับประจำเดือนธันวาคม)

คราวหนึ่งข้าพเจ้าถูกเชิญไปในงานสมรส นายคนหนึ่งนับว่าเย็นคนช่างพูดสักหน่อย ไม่ได้มาตามที่เขาเชิญโดยติดธุระ แต่ส่งคำอวยพรยืดยาด อ่อ! ข้าพเจ้าเขียนว่ายืดยาดถูกละ! ก็ข้าพเจ้ามีความเข้าใจคำพูดของแกได้น้อยที่สุด ในจำนวนตัวหนังสือที่แกอุตส่าห์เขียนมายืดยาวนั้น เขาอปโลกน์ให้ข้าพเจ้าเย็นผู้อ่านท่ามกลางแขกเหรื่อ และเพื่อคู่บ่าวสาวพึงด้วย เสร็จแล้วเขาก็มอบให้ไว้อ่านหาความเข้าใจ? ข้าพเจ้าขอค้นคัดส่งลงไว้เสียด้วย ดังต่อไปนี้

“———ผมทราบจากบัตรเชิญให้มาในงานมงคล เหนือความเย็นมงคลอื่น ๆ ทั้งปวงนี้ ในเวลากะทันหัน ยิ่งกว่านั้น ยังเย็นเวลาที่ชีวิตของผมกำลังรุมล้อมอยู่ด้วยมิตรสหายแห่งความแร้นแค้น จนทรัพย์อัยวาสนายัดเยียดทับถมเข้ามาเคียงชิดสนิทสนม เย็นที่สุดอีกด้วย ดังนั้นโอกาสที่จะมา—หรือ—หาอะไรเพื่อเย็นพะยานชี้ให้เห็นถึงความยินดีมาเย็นที่ระลึกแก่คุณนิตย์ และคุณน้อมอย่างตั้งใจจึงถูกยึดหมดทุกด้าน เหลือไว้ก็แต่ความ ‘ดิ’ อันผุดเกิดขึ้นในหัวใจอย่างมิดชิด—มากมายเหลือที่จะเก็บงำ ฉะนั้น ขอได้โปรดให้ผมถือโอกาสนี้ส่งความยินดีมาฝากคุณทั้งสองแทนของขวัญเถิด—

ผมเย็นชายโสดในบัดนี้ แต่เคยผ่านชีวิตของการแต่งงานมาแล้ว กลิ่นไอของความผาสุกที่ถูกบั่นทอนลงด้วยอุปสรรคบางอย่างเมื่อไม่นานมานี้ ยังคงหอมและอบอุ่นซาบซ่านแนบชิดอยู่กับหัวใจ และห้วงแห่งความรู้สึกเสมอแม้กำลังที่เขียนนี้ ท่านเอ๋ย! มันเย็นความจริง—เย็นคำที่ถูกต้องตรงต่อความจริงนัก—เราผู้เย็นพลโลกอันมีนามว่ามนุษย์นี้ ถ้าขาดเสียซึ่งความช่วยเหลือ

ระหว่างเพศแล้ว ก็อย่าพึงนึกคิดเสียให้ยากใจเลยว่า เพียงเพศเดียวจะเย็นหญิงหรือชายก็ตาม ไม่มีหรอกที่จะบำเพ็ญตนให้ลุขิดที่สุดแห่งความสุขเพียบพร้อมไปด้วยความสมบูรณ์หาได้ไม่ เพราะอะไรน่ะหรือ ? เพราะ ___ อ้อ ! มีเหตุมากมายจนเกินไป แต่ผลของมันเพียงส่วนน้อยซึ่งขอหวังไว้แน่ ๆ ว่า บัดนี้ก็ได้ถ่ายออกมาจาก ‘ขวด’ ลงไปนอนคอยอยู่ในแก้วนั้นยังไงเล่า ? ไม่เช่นนั้นไม่ใช่เพราะเหตุจากความต้องการระหว่างเพศหรือ ? ท่านตรวจดูตัวท่านเองให้ชัดเจนณ บัดนี้เถิด อะไรเป็นเหตุให้ท่านมาอยู่ที่นี่ ? และแล้วท่านเสร็จจากที่นี่แล้วท่านจะต้องไปไหน ? มีอะไรทำให้ท่านต้องไป ?

เอาเถอะ ! ท่านกำลังจะต้องการความสุขความครึกครื้นรื่นเริง อย่าต้องให้เสียเวลาขบคิดหาเหตุผลมาโต้วาทีกันเลย ผมขอเล่าเหตุย่อ ๆ ชักเอานิทาน อุทาหรณ์ มาเป็นของขวัญสักเรื่องหนึ่ง ซึ่งถ้าท่านไม่ต้องการฟังก็โปรดหยุดอ่านแต่เพียงนี้

—— กล่าวกันว่าเดิมมนุษย์เรามีร่างกายอันกอปรขึ้นด้วยเพศทั้งสอง (หญิง_ชาย) ติดแนบกันเป็นคนเดียว พระผู้สร้างประทานนามว่า “มนุษยาคณ” (ติกันว่า จากคำมนุษยาคณ นี่เองต่อมาเพื่อรวบรัดให้สั้นเข้าจึงกลายเป็น “มนุษย์” หรือ “คน” ?) อันมีความหมายถึงผู้ครองไว้ซึ่งความสำเร็จในกิจการ และดำรงสภาพอยู่ตามพุทธวาระ ๔ ประการมีอายุอันยืนนาน มีวรรณะอันสดใสสะอาด เย็นต่อประสาท และความรู้สึกยามเพ่งพิศ มีสุขไพศาลสมบูรณ์พร้อมด้วยพละกำลังแข็งแรงคงทน ไม่เหนื่อยหน่ายต่อการอันควรกระทำจนเป็นเหตุให้สัตวโลกอื่น ๆ มีอาทิเช่น ช้าง, ม้า, โค, กระบือ ซึ่งถูกมนุษย์คนนี้จับมาใช้งาน และเย็นพาหนะแทบไม่มีเวลาว่าง ออกระอา ส่วนสัตว์ที่ต้องซ่อนเร้นโดยใช้ป่าพงดงไม้บ่องกัน อาศัยพากันเกรงว่า ถ้ามนุษย์คนนี้ยังคงความมานะ_อำนาจ_และพากเพียรแก่กล้าเช่นนี้ต่อไปไม่ช้า โลกคงจะถูกแผ้วถาง โล่งเตียนหมดเป็นแน่แท้ ดังนั้นจึงประชุมพร้อมกันนำความขึ้นร้องต่อพระผู้สร้าง ขอให้ลดอำนาจอิทธิพลของมนุษย์ลงเสียบ้าง พระผู้สร้างจึงทรงแบ่งแยกมนุษยาคณนี้ออกเป็นสองภาค ภาคหนึ่งประทานนามว่า บุรุษ หรือ ชาย มีความบึกบึนมานะ ไม่มีความหวั่นต่ออุปสรรคใด ๆ มีหัวใจอันกล้าวมั่นเหมาะเป็นสมบัติ และทรงสาปสรรค์ไว้ว่า เจ้าจะต้องติดตามอีก

ภาคหนึ่งที่ถูกแยกไปนั้นให้จงพบ ระหว่างยังไม่ได้พบ เจ้าจงทรงไว้ซึ่งความเหี้ยมโหดอย่าได้มีความสงบสุข คืนรน และผ่านไปจนจะได้พบ อีกภาคหนึ่งซึ่งประทานนามว่าสตรี หรือ หญิง อันมีความละมุนละม่อมเย็นกิริยา_อ่อนหวาน_เมตตา_ปราณีเย็นดวงจิตต์ สดชื่นรื่นเริย_อ้อนแอ้น และอวบสะอาดเย็นร่างกาย กล่อมเกลากลมเกลี้ยงใสสนิทเย็นวาจา ฯลฯ มีอาวุธคือน้ำตา ทรงสาปไว้ว่าเจ้าจักต้องรอคอย ภาคของเจ้าที่ถูกแยกไป_จงคอยอยู่อย่างหลยล่อ รอเลือกสรรค์จนพบตัว ถ้าผิดพลาดจากคู่อันแท้จริงจงใช้น้ำตานั้นฆ่าเขาเสีย ใช้มารยาทรมานให้ชอกช้ำ ถ้าถูกต้องตรงกัน น้ำตาจะเย็นประโยชน์ละลาย หัวใจ อันแข็ง กร้าวของฝ่ายชายให้อ่อนและสดชื่น เอาความอ่อนหวานเข้าประเล้าประโลม แล้วเจ้าทั้งสองจงครองกัน ฝ่ายหนึ่งอยู่ข้องกันเย็นผู้นำอยู่ภายนอก ฝ่ายหนึ่งปลอยถนอมหนุนอยู่ภาย

ใน การงาน_ความสุข_ความสมบูรณ์ จงเย็นของเจ้าในโอกาสนั้น__ดังนี้!

ท่านทั้งหลาย บัดนี้ก็ทรายกันทั่วแล้วว่าคุณน้อมผู้ซึ่งพยายาม ฝ่าฟันต่อ อุปสรรค แห่งชีวิตมาด้วยความเหนื่อยยากเพื่อตามหา คุณนิตย์ผู้เย็นคู่หรือภาคหนึ่งของชีวิตเธอซึ่งได้รออยู่อย่างหลยล่อนั้นพบแล้ว และจะได้รวมชีวิตเย็นคนเดียวกัน ภายใต้ความกรุณาอันใหญ่ยิ่งของคุณพระสัตยาบรรหารผู้มีความโอบอ้อมอารีควรแก่ความเคารพ มีความกว้างขวางดังมหาสมุทรในยามสงบคลื่น มีดวงใจอันผ่องแผ้วหล่อไว้ด้วยคุณธรรมดังดวงจันทร์เมื่อยามเพ็ญ

ผมขอวิงวอนท่านผู้ซึ่งกำลังรอคู่ ตามคู่หรือพบคู่แล้ว และได้มาร่วมรับความสำราญในงานนี้ จงตั้งสัตย์อธิษฐานยึดคุณพระศรีรัตนตรัย อันเย็นนิรัติสัยบุญเขตต์ให้ทรงโปรดช่วยส่งเสริม_อภิบาลรักษา คุณนิตย์_คุณน้อม อันจะครองชีวิตรวมกันสืบไปนั้น จงมีความผาสุกเท่ากับความเย็นอยู่ของผู้มีนามว่า “มนุษยาคณ” หรือนัยหนึ่ง ผู้ครองความสำเร็จดำรงมั่นในพุทธวจนะ ๔ ประการ ดังนิทานอุทาหรณ์ที่เล่ามานี้ ผมขอขบลงด้วยโคลงสุภาพอวยพร___

อย่าลืมโปรดดื่มให้ บ่าวสาว หน่อยเทอญ
ขอ อายุ จงยืนยาว ยิ่งร้อย
ขอ วรรณะเปล่งปลั่งราว เดือนเด่น นั่นเทียว!
ขอ สุขะ พละ อย่าด้อย เด่นด้วยเกียรติคุณ ฯ

ลิญโญ!!!

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

ขาดเสียงภิญโญและเสียงวางแก้วกระทบโต๊ะ ยังแถมปรบมือกันกราว, เปล่า! ข้าพเจ้าไม่ได้คิด หัวยังคงต่อเซ่อซิมอยู่นั่นเอง

"แก! นายโค?" เพื่อนข้าพเจ้าคนหนึ่งชื่อไว กระซิบและค้อนควักเหมือนผู้หญิง "ไม่คิด_ไม่ทำอะไรก็นั่งลงเสียซิ"

ข้าพเจ้านั่งลงอย่างง่าย ๆ และจนบัดนี้ก็ยังหาความเข้าใจได้น้อยเต็มที่ คู่หรือภาคของข้าพเจ้าอยู่ไหนหนา? นี่ข้าพเจ้ากำลังตามหาอยู่หรือไม่? และโอ้! เมื่อไรจะได้พบ? หรือว่าเธอหลบล่อเสียที่ไหน?

รู้อยู่แต่ว่ามันเย็นเลข ยวก_ยวกเข้ามาเสมอเท่านั้น แต่ก็ไม่รู้ว่าผลลัพธ์มันเท่าไรแน่ และต่อเมื่อไรจะมีเลขลบเสียบ้าง?

เขียนมากก็มากตามที นึกออกซึ่งเย็นส่วนน้อย ถ้าจะเทียบกับความที่เคยพบเคยเห็นมา อยากจะต่อไป_ต่อไป ต่อจนให้ทันกับเรื่อง? แต่เวลาของเรานั้นล่วงไปด้วยการมีชีวิต เดี๋ยวนี้เกิดจะต้องทำงานเพื่อแลกหาของจำเป็นไว้ต่อความจะอยู่ จึงจำใจจบ_คือหยุดเขียนเสียแค่นี้ที

หวังว่าท่านคงจะทราบได้แล้วว่า เท่าที่ข้าพเจ้าเขียนมาแล้วนี้มันเย็นเรื่องอะไร?

ตำราทำนายฝัน

◎ ฝันว่ากษัตริ์
ผู้เฉิดโฉมยะมาหา
ทรัพย์สิ่งยะมิมา
ทุกสิ่งลาภนั้นมากครัน ๗

◎ หนึ่งฝันว่าแต่งกาย
น้ำมันหอมสุธาคันธ์
แม้นไข้ยะพึงพลัน
บันเทาถอยยะคลายหาย ๗

◎ หนึ่งฝันว่าขี่เกวียน
และเทียมโคท่านกล่าวทาย
ว่าท่านผู้ใหญ่หมาย
ยะรักษาประคองตน ๗

◎ หนึ่งฝันว่าลากไส้
อันเรี่ยรายออกแลยล
ยักได้สตรีดล
ที่สมรักเป็นภรรยา ๗

◎ หนึ่งฝันว่าตายไป
ยะอยู่ในที่ใดนา
อยู่กินยะสุขา
กว่าชีวายะปลดปลง ๗

◎ หนึ่งฝันว่าได้นั่ง
ลงเหนืออาสน์อันบรรจง
ยะยิ่งด้วยยศยง
ล้วนแต่ดีเย็นสุขา ๗

◎ หนึ่งฝันว่าแต่งเครื่อง
บริโภคสุราสา
ลีไว้ยะมิมา
ผู้ที่รักยะนำผล ๗

◎ หนึ่งฝันว่าเห็นดาว
และดวงเดือนสุริย์ยล
แต่ล้วนเป็นมงคล
ว่ายะเกิดสวัสดิ์ ๗

◎ หนึ่งฝันว่ากินผึ้ง
ยะได้ครองบุริศริ
หนึ่งฝันประหลาดมิ
ว่าพ้าผ่าให้บูชา ๗

◎ เมื่อเสร็จเอาเครื่องเซ่น
พลิกรรมทั้งปวงมา
ให้ผู้ช่วยบูชา
เขากินเถิดทงดิ์คง ๗

◎ ถ้าตัวเย็นแต่ขุน
แม้นมิชั่งนามวงศ์
◎ หนึ่งฝันว่าแตนต่อย
ศัตรูจะพ่ายมา
◎ จากถิ่นที่อยู่กิน
ทำตามคดิกลอน
◎ หนึ่งฝันว่าฝนตก
ของรักจักจากหนี
◎ หนึ่งฝันว่าขี่ม้า
จะเรืองนราไชย
◎ หนึ่งฝันว่าขี่เกวียน
ตำราท่านว่ามี
◎ หนึ่งฝันว่าสตรี
นุ่งห่มสกายกล
◎ ผ้าเครื่องสุคนธ์แดง
จะได้แต่ทุกขา
◎ หนึ่งฝันว่านงนาฏ
นุ่งห่มล้วนดำหมาย
◎ ทายว่าศัตรูบ่อง
จะได้แต่รำคาญ
◎ หนึ่งฝันว่ากินเดือน
จะได้สมบัติหมาย
◎ หนึ่งฝันว่าขึ้นเขา
คงได้เย็นเสนา

จะเย็นหลวงแท้เที่ยงตรง
อำมาตย์จะเย็นราชา ฯ
ตกน้ำลงมิดีนา
กระทำโทษให้จำจร ฯ
จะแก้ฝันตำราสอน
ให้แก้ที่ทางหลวงดี ฯ
ระมัดกายและอินทรีย์
ไปสิ้นสูญให้เศร้าใจ ฯ
อาชาข้ามชลาลัย
ศักดายศจะเปรมปรีดิ์ ฯ
และเทียบเทียมด้วยพาชี
ซึ่งผู้ใหญ่จะชมตน ฯ
มาลีทัดดูแดงยล
แต่ล้วนแดงประหลาดตา ฯ
มิดีแต่งตำราตรา
เย็นเที่ยงแท้ทำนายทาย ฯ
นารีทรงประดับกาย
ทัดดอกไม้สุคนธาร ฯ
จะเบียฬทรัพย์ของเราผลาญ
ระมัดฟังระวังกาย ฯ
ตะวันดวงพระสุริย์ฉาย
เสวยราชในภารา ฯ
และขัตติยสารกล้า
มหาอัครมนตรี ฯ

◎ หนึ่งฝันว่าตนกลืน
ทายตามตำรามี
◎ ฝันว่าตนได้อุ้ม
หนึ่งตนดำเนินตรง
◎ ใครฝันถ้าดังนี้
ผู้ใหญ่ผู้สูงมา
◎ หนึ่งแม้นใครฝันว่า
เข้ามาตำราปลง
◎ เทียนธูปขุดอัคคี
ประเสริฐกว่าฝันอัน
◎ หนึ่งฝันว่าปราสาท
หลากเห็นเย็นผิดที
◎ หนึ่งฝันว่าไรตอม
จะได้ซึ่งผลหมาย
◎ หนึ่งฝันว่าแต่งองค์
มิดีตำราตรา
◎ หนึ่งแม้นถ้าใครฝัน
เย็นดอกปทุมยง
◎ หนึ่งฝันว่าข้าวเปลือก
จะมีแต่โกลา
◎ หนึ่งฝันว่าข้าวสาร
ว่าบุตรนัดดาวงศ์
◎ หนึ่งฝันว่ากินข้าว
หนึ่งนาคราชกาย

เอาพิณแผ่นปฐพี
ว่าจะเย็นพระยาวงศ์ ฯ
คชสารสถิตคง
เข้าอยู่ร่มนิโครธา ฯ
จะได้มิที่พึ่งพา
ท่านจะให้เย็นดีคง ฯ
พุทธเลิศดำเนินตรง
ข้าวตอกแต่งมาลีคันธ์ ฯ
แล้วจะพ้นจากทุกข์ผัน
ทั้งปวงมาไม่เทียมดี ฯ
และต้นโพธิจักเกิดมี
ขึ้นกลางเรือนตัวจะตาย ฯ
และมดรุมเข้ากัดกาย
มิตรรักสมัครมา ฯ
น้ำมันใส่ศิราทา
ว่าจะผิดผู้ใหญ่ยง ฯ
ว่าฝาเรือนฉะเพาะตรง
มิดีแท้ทีกล่าวมา ฯ
สถิตเต็มในเคหา
จะเกิดความอันใหญ่ยง ฯ
สถิตเต็มอยู่เรือนคง
จะมาสู่มาหาทาย ฯ
ด้วยใบบัวก็ดีหมาย
ช้างสารสิก็ดีคง ฯ

๏ จักได้เย็นเอกอัค
ตำราท่านกล่าวตรง
๏ หนึ่งฝันว่านอนบน
ไม้ใหญ่อันสาขา
๏ หนึ่งฝันว่าเพลิงไหม้
จะได้เพราะนารี
๏ หนึ่งฝันว่าขี่เรือ
จะได้ที่พึ่งพงศ์
๏ หนึ่งฝันว่านอนเหนือ
จะมีแต่ใจหาย
๏ หนึ่งฝันน้ำมันใส่
จะได้แต่ร้อนรน
๏ หนึ่งฝันว่าตัดเศียร
จะเรืองเดชขจร
๏ หนึ่งฝันว่าที่อยู่
มีดีเย็นเที่ยงตรง
๏ หนึ่งฝันว่าผมลุ่ย
ให้เกรงทุกนาที
๏ หนึ่งฝันว่าพักแฟง
บรรดาที่กล่าวมา
๏ หนึ่งฝันว่าเสือขบ
จะได้แต่ร้อนรน
๏ หนึ่งฝันว่าร้องไห้
หนึ่งฝันเห็นรูปทรง

ครมหาเสนาวงศ์
ตามฉะบับบุราณมา ๚
ชโลธารให้บูชา
จะยิ่งยศเย็นเสนิ ๚
พฤกษาตนจะลาภมิ
และนำน้อมมาผจง ๚
สำเภาข้ามสินธุตรง
ผู้ใหญ่แท้ทำนายทาย ๚
แผ่นดินดานระวังกาย
ให้เกรงเพลิงจะไหม้จน ๚
หนึ่งแต่งหวิศราตน
ตนจะม้วยชีวามรณ์ ๚
ชนชาติประชากร
ชะนะแก่จตุรงค์ ๚
เรือนและฝาทะลายลง
จะทุกข์หลายประการมิ ๚
และหลุดจากซึ่งเกษิ
ตัวจะตายตำราตรา ๚
และน้ำเต้าและถ้วงา
ว่ามิดีจะเสียตน ๚
อิกหมิกัดอุบัติตน
ระกำตรมในจิตต์จง ๚
จะได้ชมเย็นเที่ยงตรง
ปราสาทราชมนเทียร ๚

◎ หนึ่งผันเห็นดอกไม้ และดอกบัวอย่านึกเวียน
นิมิตต์และดังเนียร มาลวันแต่เย็นสุขี ฯ

◎ ผันว่าข้าศึกกาลี ทำโทษยายี
ร้ายนักขำขัดกายา ฯ

◎ ให้แก้ที่ทางไปมา สามแพร่งทิศา
สิ่งร้ายจะถ่อมถอนคลาย ฯ

◎ หนึ่งผันว่าตนนั้นตาย มิชนทั้งหลาย
เขาหามเอาไปเสียจำ ฯ

◎ ให้เร่งทำขวัญอย่าพล้ำ จะได้ทองคำ
และเงินเย็นลาภมากมี ฯ

◎ ผันว่านอนกลางนัที ชลไหลวารี
เข้าสู่ยังปากแห่งตน ฯ

◎ ให้บูชาต้นพฤกษ์สน อันใหญ่โสภณ
จะมีขุนนางรักษา ฯ

◎ ผันว่าเห็นท้าวพระยา ให้นางตนมา
มิดีอย่าได้ไว้ใจ ฯ

◎ ให้ปีนต้นไม้ขึ้นไป แก้ผันทันใด
จึงรายจะกลายเย็นดี ฯ

◎ ผันว่าได้เย็นเศรษฐี ท่านว่ามิดี
ให้ตนไปนอนกลางดิน ฯ

◎ แล้วหว่านข้าวให้ไก่กิน จึงคลายมลทิน
โทษแล้วให้แก้ผันดี ฯ

◎ ฝันเห็นประหลาดผิดที่ ว่าตนกาลี
ไปนอนในเถ้ากลางดิน ฯ
◎ ตินตนข้างหนึ่งพิงยิน แล้วศิรษะผิน
ไปตกข้างหนึ่งมิดี ฯ
◎ ให้แต่งข้าวตอกมาลี บูชาพงดี
ต้นไม้ จะได้สาวนาง ฯ
◎ ฝันว่าท่านเชือดเนื้อออกพลาง จำคำอย่าหมาง
ท่านให้กระทำบูชา ฯ
◎ ตินนกตินไก่อย่าคลา จะมิวาสนา
ได้เย็นพระยามันคง ฯ
◎ ฝันว่าท่านให้หอกดาบคง มิดีอย่าหลง
ขุนนางผู้ใหญ่จะตาย ฯ
◎ หนึ่งฝันว่าท่านทั้งหลาย ให้เสื้อผ้าทาย
ว่าลาภจะมูลมังมี ฯ
◎ ฝันว่าตนได้เสียผี จะได้เย็นดี
เร่งทำกำหนดพงคง ฯ
◎ ฝันว่านุ่งผ้าเส้นตรง จะอยู่ยืนยง
จะได้ซึ่งมิ่งเมียทาย ฯ
◎ หนึ่งฝันว่าหมากทั้งหลาย เอามามุ่งหมาย
แล้วเอามากินกับพลู ฯ
◎ ทายตามฉะบับท่านดู แห่งถ้อยคำครู
ว่าตนจะจากที่ไป ฯ
◎ ฝันว่ากินยาท่านไข ว่าโรคภายใน
ของตนจะหายไปคง ฯ

◎ ฝันว่างูขบเกี้ยวรอบวง ๆ จะได้ลาภหลาย
หนึ่งบุตรและเมียมากมาย

◎ ฝันว่าตนจะผันผาย มุ่งจิตต์ใจหมาย ๆ
เข้าสู่วิหารกุฎี

◎ คนฝันรักษาอยู่มี จะได้ศุภศรี ๆ
แก้วแหวนและทองเงินตรา

◎ ฝันว่าข้าวเปลือกเต็มลานนา ระมัดกายา ๆ
จะได้เย็นความใหญ่ยง

◎ ฝันว่าฟันหักบอกตรง ว่าญาติวงศ์ ๆ
จะตายจะเสียของหาย

◎ ฝันว่าผีเน่าลอยทาย กำหนดกฎหมาย ๆ
นานไปจึงลาภะมี

◎ ฝันว่าขี่ช้างมีคี จะได้กาลี ๆ
เย็นความเพราะผู้ใหญ่คง

◎ ฝันว่าตนเฒ่าแก่ลง ไรจุกฤาหลง ๆ
ดังเด็กฤาอายไข้มี

◎ ให้แก้ที่นอนเองดี จึงจะได้ศรี ๆ
สวัสดิลาภมีมา

◎ ฝันเห็นนั้นว่าขนกา เสียของนานา ๆ
เย็นเพราะผู้ใหญ่มั่นคง

◎ ฝันนั้นท่านแก้จงตรง ให้ตนจำลง ๆ
ไปแก้ใต้ถุนจึงดี

◎ ฝันว่ากินตะวันจันทร์ ถ้าตนเย็นชี ๆ
จะเย็นพระครูแม่นหมาย

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ถ้าเย็นคฤหัสถ์ท่านทาย จะได้เย็นนาย
เย็นถึงพระยาเรืองไชย ฯ

◎ ฝันว่าสิ่งของหายไป จักได้ดังใจ
เมืองอื่นและลาภจักมี ฯ

◎ ฝันว่าพระอาทิตย์เรืองศรี ออกเราเห็นดี
ให้แต่งข้าวตอกมาลา ฯ

◎ บูชาผู้ใหญ่อย่าคลา ลาภจักมีมา
แก่เราให้อยู่ดีคง ฯ

◎ ฝันว่าตนนั้นตกลง ให้ตนขึ้นตรง
แก้ยนต้นไม้จึ่งดี ฯ

◎ ฝันว่ากยกลืนดวงจันทร์ หนึ่งกินสุริยศรี
ใครฝันนั้นดีนักทาย ฯ

◎ ฝันว่าลูกเบ็ดไก่หมาย ตนนั้นเอาขาย
ว่าดีจะได้ข้าคน ฯ

◎ ฝันว่าหญิงนั่งโสภณ ทำจุณจันทน
น้ำมันเรากวดขุมภดี ฯ

◎ ฝันว่าล้มลงผิดที หนึ่งของหายหนี
แก้ฝันท่านให้กองไฟ ฯ

◎ สามกองจึ่งแก้ฝันไป อย่าได้สงสัย
จึ่งฝันจะดีอย่าแคลง ฯ

◎ ฝันว่าพ้าผ่าอย่าแหนง ให้เอาพักแฟง
หนึ่งข้าวดำแดงเอามา ฯ

◎ บูชาขวัญเสียเถิดรา จะได้ลาภา
ไปรั้งไปครองบุรี ฯ

◎ ฝันว่ารากเลือดก็ดี ออกเต็มกาย
รักได้กินของหลากมา ๒
◎ ฝันว่าราหูกินจันทรา หนึ่งว่ายักษา
กินคนก็ดีท่านทาย ๒
◎ จะไปทิศใดโดยหมาย ยมีระคาย
มิแต่ชะนะมั่นคง ๒
◎ ฝันว่าลูกเมียที่ปลง ร่วมจิตต์ใจจง
ไปจากที่เรือนเคหา ๒
◎ ให้แต่งข้าวตอกมาลา แล้วให้บูชา
พระพุทธและพระโพธิ ๒
◎ จะนึกสิ่งใดก็ดี ห่อนแคล้วจากศรี
สวัสดิสมจินดา ๒
◎ ฝันว่าหุงข้าวกับเนื้อปลา พี่น้องจักมา
เอาลาภมาให้แต่ไกล ๒
◎ ฝันว่าขี่สุกรคลาไคล ให้แก้จงไป
แม่น้ำที่กลางคงคา ๒
◎ แม้นไม่ทำตามตำรา จะเกิดโรคา
พยาธิไข้เจ็บตาย ๒
◎ ฝันขเรือลองน้ำพาย ยังเกิดอันตราย
และเรือก็แตกล่มลง ๒
◎ มีท่านจะฆ่าตนตรง ให้แก้ฝันคง
จะดีให้แก้ครัวไฟ ๒
◎ ฝันว่ามีผู้ใดใด อุ้มตนขึ้นไป
ขี่ช้างและม้ายวดยาน ๒

◎ หนึ่งขี่คานหามบรรหาร ท่านยอกแข้งการ
ให้แก้ผู้มีปัญญา ฯ
◎ ขะได้ลาภต่างเมืองมา มิดังนั้นนา
หนึ่งทายว่าผู้ยศมี ฯ
◎ ขะรับนับถือว่าดี การุญปราณี
ขะเอาเป็นญาติกา ฯ
◎ ฝันว่าท่านให้ม้าคชา ให้เกรงกายา
ขะตายด้วยหญิงกาลี ฯ
◎ ให้แก้ต้นไม้ใหญ่ดี โทษภัยราคี
ฝันร้ายขะดีนักหนา ฯ
◎ ฝันว่าไส้ไหลจากองค์ ให้แต่งบุษบง
ข้าวตอกและดอกมาลี ฯ
◎ แก้แก่ผู้เรือนจังดี ขะได้ศุภศรี
สวัสดิลาภภักษผล ฯ
◎ ฝันว่าท่านเชือดเนื้อตน ทิ้งเสียอย่าฉงน
ให้แก้ผู้มีปัญญา ฯ
◎ ขะได้ลาภสมหินดา ดุจดังปรารถนา
แต่ล้วนอันดีชอบกล ฯ
◎ ฝันว่าท่านปาดเนื้อตน ออกแล้วกลับขน
มายื่นให้ตนเองทำ ฯ
◎ ให้แก้แก่คนแดงดำ อย่าเหลียวหลังทำ
ย่ายหน้าไปหนเหนือดี ฯ
◎ ฝันว่าตกช้างม้าเรือนรี ตำราท่านมี
ให้ดำน้ำแก้จึงจง ฯ

◎ ขันมาทาจันทน์แย้งทรง สิ่งร้ายจะปลง
กลายกลับไปให้คืนา ฯ
◎ ผันว่าถือแหวนเกรงกายา จะมีนัยน์ตา
หนึ่งนั้นจะยอดหัวตน ฯ
◎ ให้แก้เทวาชั้นยน แล้วเอาสุคนธ์
บูชาเมื่อแก้คืคง ฯ
◎ ผันว่าตินมือหลุดลง สุดสิ้นทั้งวงศ์
ให้เกรงและตัวจะตาย ฯ
◎ ในเจ็ดเดือนงงขวนขวาย บูชาอย่าคลาย
พระเคราะห์พระนามมิ่งขวัญ ฯ
◎ ให้ปล่อยนกปลาเสียพลัน แล้วบาตรพระฉัน
ใส่ส่งจิ่งอยู่กินดี ฯ
◎ ผันว่าส่องแว่นเมื่อราตรี รุ่งเรืองรัศมี
ให้แก้แก่ท่านปริชา ฯ
◎ ผู้อันฉลาดโวหาร์ จะนึกปรารถนา
สิ่งใดจะได้ล้วนดี ฯ
◎ ผันว่าเสือกินลูกมฤคี แก้ทินอนดี
จะได้ซึ่งลาภมากมาย ฯ
◎ ผันว่าช้างแทงมันหมาย ตำราท่านทาย
ว่าลาภจะได้แก่เรา ฯ
◎ ผันว่าตกโตรกเหวเขา จักแก้ให้เอา
คางเกยที่พริงจิ่งดี ฯ
◎ ผันว่ากายพองเน่าเบื่นผี ชนเห็นปราณี
เขาหามไปทิ้งเสียนา ฯ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

◎ ว่าขวัญออกจากกายา ท่านให้บูชา
ผีเรือนแล้วจึงจะดี ๗

◎ ฝันว่าตัดผมใหม่ผ่องศรี ให้ตำวาริ
แก้ฝันในน้ำเถิดรา ๗

◎ เมื่อเสร็จแล้วจึงขึ้นมา กองเพลิงสามครา
แล้วเข้าไปนั่งในกลาง ๗

◎ จึงแก้กองไฟอย่าพราง เล่ห์ไปตามทาง
ฝันจึงจะได้ดีคง ๗

◎ ฝันว่าท่านผูกคอตรง กัยตัวท่านยง
ผู้อื่นและตัวจะดี ๗

◎ จะได้ซึ่งเมียผ่องศรี แม้นไม่สมดี
จะได้มียศศักดา ๗

◎ ฝันว่าสุริยอุปราคา จับทิศบูรพา
และทิศประจิมทำนาย ๗

◎ ว่าพ่อแม่ตนจะตาย ตำราหนึ่งขยาย
ท่านให้กระทำบูชา ๗

◎ ให้เอาข้าวตอกมาลา เด็ดดอกเอามา
เมื่อแก้จึงจะดีไป ๗

◎ ฝันว่าเสาเรือนแปรไข หนึ่งเย็นมาลัย
บำหยัดซึ่งกายกายี ๗

◎ ให้ผันหน้าไปอย่าหนี ต่อเสามุมดี
ก็ผันและผินดีนา ๗

◎ ฝันว่าแลบลิ้นออกมา หมูกนัยน์ตา
หนึ่งนั้นออกมาด้วยพลัน ๗

◎ ฝันว่ากอบแก้วแหวนสุวรรณ หนึ่งกอบหิรัญ
ทะได้ซึ่งเมียสาวงาม ฯ

◎ ฝันว่าไส้ออกเรี่ยลาม เกี้ยวรอบกายตาม
รอบหนึ่งสองรอบนานา ฯ

◎ หนึ่งสามรอบทำอย่าคลา ตามในตำรา
ทะได้ซึ่งสมบัติหมาย ฯ

◎ ฝันว่างูขบตอดกาย ท่านชี้แจงร้าย
คืองูที่กัดมรณา ฯ

◎ แล้วกลับเย็นคืนขึ้นมา ทะได้ทายา
ทั้งช้างและม้าวัวควาย ฯ

◎ ฝันว่าท่านผู้อื่นทั้งหลาย ให้เงินทองทาย
ว่าตนจะได้เมียขวัญ ฯ

◎ ฝันว่าคดข้าวเย็นกินพลัน จะหายโรคัน
หนึ่งญาติจะมาแต่ไกล ฯ

◎ ฝันว่าข้าวเย็นเปลือกไป จะเกิดโรคภัย
ให้แก้ที่ทางเกวียนดี ฯ

◎ ฝันว่าเดือนใกล้ตกลับศรี แล้วห่อนตกลี
ลับลงทางให้บูชา ฯ

◎ ข้าวตอกและดอกมาลา หนึ่งอิกเอามา
แกงส้มและแกงหวานน้ำ ฯ

◎ บูชาที่แห่งนำทำ มิได้ชักคำ
ข้างขึ้นจึงมีตำรา ฯ

ชีวิตคืองาน

โอปอ เขียน

—๑—

คุณหญิงมารดามองดูหลวงชำนิอักขราผู้บุตร ซึ่งอยู่ในเครื่องทรงของคนทำสวน มีอาทิคือหมวกงอบใบใหญ่ เสื้อเชิ้ตสีน้ำตาลกางเกงคำขาสั้น และที่มือถือเสียมจะเดินหลีกท่านไป คุณหญิงชราส่ายหน้าด้วยความท้อแท้แล้วร้องเรียก

"ตาเกษตร์!"

บุตรชายหันมายิ้ม "ทำไมครับคุณแม่?"

"ฉันอ่อนใจเสียจริง ๆ" ท่านว่า "ทำไมแกชอบขะมุกขะมอมอย่างนี้?"

มองดูตัวแล้วหัวเราะ "ผมจะไปดูเจ้าอ่วมมันพรวนดินของรับ"

"แกจะไปพรวนดินให้มันดูดอกกะมัง?" ท่านหัวเราะ

"เอ็กษเซอรไซสครับคุณแม่"

"แดดร้อนแทบจะเผาหัวลุก ฉันไม่ได้ใช้สอยแกสักนิด เดี๋ยวปวดหัวตัวร้อนไปแกก็จะมากวนฉันเท่านั้น"

"โธ่_คุณแม่ก็" ทำหน้าย่นอย่างประจบ

"แกรู้แล้วหรือว่าวันนี้พวกบ้านวราศัยเขาจะมา?"

"วราศัย!" ทวนคำ ยกมือขึ้นกุมขมับ "เขาจะมาจากไหน แล้วก็ทำไมด้วยเล่าครับคุณแม่?"

"ก็เจ้าคุณราชเดชดิลกกับหลานของเขาน่ะซี"

"อ๋อ_เจ้าคุณน้า" ร้องออกมาอย่างเพิ่งนึกได้ "ช่างท่านเถอะครับ" ขยับจะหมุนตัวกลับไป

คุณหญิงพูดเสียงดัง "ช่างเขาอย่างไรเอ_ตานี่! ฉันดูแกไม่ได้เอาใจใส่กับพี่น้องเสียเลย แกจะต้องไปรับเขาที่สถานีแทนตัวแม่รู้ไหม?"

หยุดชะงักสีหน้าจืดไปทันที กะพริบตาหน่อยหนึ่งแล้วว่า "ครับ! ไว้ขวนเวลารถมาถึงผมจึงจะไป" รับคำแล้วก็ลงบันไดไป

เมื่อถึงฤดูร้อนปลายเดือนมีนาคมทุกปี ตั้ง

แต่เข้าคุณสามีถึงอนิจกรรมแล้ว คุณหญิงชำนาญอักษรนิติหม้ายเย็นต้องมาพักผ่อนอยู่ที่บ้านชายทะเลตำบลชะอำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เสมอ ปีก่อน ๆ เมื่อบุตรชายยังมิได้กลับจากต่างประเทศ ท่านผู้เดียวกันคนใช้ชายหญิงอีก ๒—๓ คน เท่านั้นมาพักอยู่เงียบ ๆ แต่สำหรับในปีนี้ คุณหญิงได้รั้งเอาบุตรชายหัวแก้วหัวแหวนมาร่วมอยู่ด้วย ท่านมีบุตรคนเดียวที่จะดำรงสกุล "ธนัยศักดิ์" ต่อไปภายหน้า ทรัพย์สมบัติทั้งมวลท่านยกให้แก่บุตรโดยสิ้นเชิง ตั้งแต่วันได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงชำนิอักขรา แต่มีเงื่อนไขอยู่หน่อยว่าบรรดาอสังหาริมทรัพย์ทั้งหลายทั้งปวงนั้น ย่อมสงวนไว้เป็นทุนรับไหว้ คือตราบใดก็ตามถ้าหลวงชำนิฯ ยังมิสามารถที่จะอุ้มบุตร อันเกิดด้วยภริยาถูกต้องตามนิติประเพณีไปให้ท่านผูกข้อมือได้ ทรัพย์สมบัติเหล่านั้นก็ยังเป็นของท่านอยู่ จนกว่าท่านจะได้ล่วงลับไปแล้ว จึงจะได้เป็นผู้ได้รับมรดก ท่านเคยบอกกล่าวแก่ญาติวงศ์ทั่วไปว่า ท่านขออาศัยกินไปมื้อ ๆ หนึ่งเท่านั้น ทุกอย่างทุกประการในตัวนายเกษตร์ ธนัยศักดิ์ ซึ่งท่านได้มอบหมายไว้ ย่อมเป็นบุญลาภของท่านทุกสถาน คือท่านมิได้คาดความคิดหวังในบุตรสุดที่รักคนเดียวของท่านเลย ท่านอบรมบุตร ให้ได้รับการศึกษาสมแก่สมัยนิยม หลวงชำนิอักขราได้ปริญญาเอกในทางอักษรศาสตร์มาจากประเทศฝรั่งเศส ทางราชการยกย่องว่าเป็นผู้ทรงความรู้ความชำนาญเป็นอย่างมาก ในขณะนี้รับราชการอยู่ในกระทรวงธรรมการ หลวงชำนิอักขราเป็นนักปาฐกอย่างเชี่ยวชาญมาก เสียงประสานกล้าแข็ง ประกอบด้วยท่าก็งามสง่าในท่ามกลางสุชนทั้งหลาย สโมสรและสมาคมต่าง ๆ ชอบเชิญให้ไปแสดงสุนทรพจน์อันเกี่ยวด้วยเรื่องความรู้ ผู้สนใจในนักพูดมีปากเอกคนนี้ ย่อมซึมทราบกันอยู่ทั่วไปทั้งชายหญิง ครั้งใดได้เห็นประกาศว่าหลวงชำนิอักขราจะแสดงปาฐกถาที่ใด ชนเป็นส่วนมากก็ยอมสละเวลาอันมีค่าของตน เพื่อไปรับรสแห่งการสดับมธุรสวรรยายของหลวงชำนิอักขราอย่างแน่นขนัด

เขาว่าคนเราถ้าไม่มีอะไรเสียเสียเลยแล้วมักอายุสั้นก็เห็นจะจริง หลวงชำนิอักขรามีความสามารถที่จะกล่อมเกลานิสสัยใจคนที่มืดมนอยู่ด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา ให้สร่างหายกลายเป็นผู้พอไปได้ นี้ไม่ยากเลย พูดพลางทำท่าทางไปพลาง ต่อหน้านักปราชญ์

หอสมุดแห่งชาติ พิมพ์ครั้งแรกในประเทศไทย เฉลิมพระเกียรติ

ราชบัณฑิตย์ เพื่อให้ครึกครื้นและเคลิบเคลิ้ม ตั้งใจสดับตรับฟังถ้อยคำของ ตน ได้เย็น ดุษณีภาพ เหมือนการเลี้ยงสิงห์ที่ทำให้เชื่องได้ ฉะนั้น แต่ก็เข้ากรรม สำหรับคุณผู้หญิงที่สาว ๆ สวย ๆ นั้นแล้ว หลวงชำนิอักขรา ดูไม่เข้าใจอะไรเสียเลย ผู้หญิงอื่นนอกจากมารดามีอยู่ในโลกหรือเปล่าก็ไม่ทราบ เพื่อนฝูงพากันรบเร้า ที่จะ ขอให้อธิบาย ก็ไม่ยอม ให้เหตุผล ยิ่งญาติวงศ์ด้วยแล้วยิ่งมืดในหลวงชำนิอักขราผู้นี้ แต่ในขั้นปลายทุกคนก็เข้าใจกันเอาเองอย่างง่าย ๆ ว่า หลวงชำนิอักขราเย็นคนขลาดผู้หญิงนั่นเอง แต่คุณผู้หญิงท้ว ๆ ไปที่ ทราบกิตติศัพท์ถึงเงื่อนไข ในกองมรดกของหลวงชำนิอักขราแล้ว กลับเข้าใจเตลิดเปิดเปิงไปว่า "เขาเกลียดพวกเราน่ะซิ ไหนจะสู้แม่เมียแหม่มที่เมืองนอกได้เล่า" ดั่งนี้เป็นต้น

อายุ ๒๙ ปี หลังจากได้อุปสมบท แล้วสึกออกมาได้ ๓ ปีกว่า ก็คงเย็นพวงมาลัยลอยไปก็ลอยมา ยังหาผึ้งฝาไม่ได้ คุณหญิงท่านย่นว่าและทวงจะเอาหลาน ของท่านสักคนหนึ่งกับคุณหลวงผู้บุตร ซึ่งท่านนักปาฐกได้พึ่งเข้าคราวไรแล้วก็ ขนหัวลุกชัน อย่างไรพูดไม่ถูก

แน่เทียวถ้าพูดถึงนายตุ๊กตุ่ยอะไร คนหนึ่งเมื่อมีความเย็นอยู่อย่างพิสดารเช่นนี้แล้ว ก็ดูจะไม่สู้มีใครเอาใจใส่นัก แต่นี่ใคร ๆ ก็รู้ว่าคุณหลวงชำนิอักขราเย็นคนสำคัญเพียงไรในทางคุณวิชาการ สถานะหรือก็อยู่ในระดับเฮนริฟอรด รูปร่างก็นายรามอนโนวาโรนั่นเทียว ก็แล้วทำไมผู้ที่เกิดมาไม่ใช่ผู้ชายอย่างหลวงชำนิอักขราจะไม่พากันพิศวงสงสัยใจเล่า การซุบซิบทายเชียมซิกำลังทำมาค้าขึ้นในสโมสรและสมาคมทั่วไป ดูซิ! ในเงากระจกนั่น อ้อนแอ้นอรชรออกอย่างนั้น ทำไมนางชำนิอักขราจึงจะเย็นไม่ได้

หลวงชำนิ ๆ มองดูนาฬิกาข้อมือ แล้วยกแขนเสื้อขึ้นเช็ดเหงื่อที่หน้า "เฮ้ยอ่วม!" พลางเอาเสียมเสียบไว้ที่ดิน "วางมือเสียสักครู่ก่อน มาไปสถานีด้วยกัน"

อ่วมวางมือขุดดินที่กางเกง "คุณไปแต่งตัวซิครับ ผมไปยังงี้ก็ได้"

"กันก็ไป อย่างนี้เหมือนกันแหละวะ!" หัวเราะ

"อ้าว_" เด็กหนุ่มหัวเราะอย่างไม่เชื่อ "ไปเถอะอย่าชักช้าเลย ยังอยู่อีก ๑๐ นาทีเท่านั้นรถก็จะมาถึง"

นำคนใช้ออกทางประตูหลัง แล้วลัดเข้า

บ่าเพื่อตัดตรงไปหาทางสาธารณะ

"คุณครับใครจะมา?" อ่วมซึ่งเดินมาข้างหลังถาม

"คุณแม่ยอกว่า เจ้าคุณน้า พระยาราชเดชดิลก"

"ท่านเห็นจะมาพักที่บ้านกะมังครับ อ้อ—หรือบ้านของท่านมี?"

"ถ้าจะพักที่บ้านกะมัง ดูเหมือนท่านไม่ได้ปลูกบ้านพักไว้ที่นี่"

"ท่านมากันกี่คนครับ?"

"อุ๊ยะ! ฉันจะไปตรัสรู้ได้อย่างไร เดี๋ยวแกคอยนับดูซิ"

"ไม่ใช่ขอรับ ผมคิดว่าถ้าผู้ใหญ่ไปไหนมาไหนมักจะมีเด็กตามเป็นพรวน"

"อือ—แกนี่ช่างสังเกต"

"ผู้ใหญ่ผู้ชาย มักไม่ใคร่พาลูกหลานที่เป็นผู้ชายไปไหนด้วย และอย่างเดียวกันผู้ใหญ่ผู้หญิง ก็ไม่ชอบลูกหลานที่เป็นผู้หญิง"

หัวเราะชอบใจ "ขอให้ให้เหตุผลเข้าอ่วม"

"ธรรมดาโดยมากย่อมเป็นอย่างนั้น เท่าที่ผมพบเห็นมา ดูแต่ท่านที่บ้านซิยังเอาแต่คุณมาผู้เดียว"

หันหลังไปมองหน้า "วะ! ก็กันมีพี่น้องที่เป็นผู้หญิงที่ไหนล่ะ คุณแม่จะได้เอามาด้วย"

"ผมนี่ก็เป็นตัวอย่างของรับ แม่รักกว่าพ่อ ส่วนพ่อรักนางผินมากกว่าผม"

เอามือตบบ่าคนใช้อย่างกรุณา แล้วหัวเราะชอบใจ "อ่วม! ผู้ใหญ่น่ะท่านไม่ลำเอียงดังนั้นหรอกอ่วม กันจะอธิบายให้แกฟัง ทำไมพ่อจึงชอบลูกผู้หญิง ก็เพราะพ่อต้องการงานการ บางอย่างในทางปฏิบัติที่ลูกหญิงจะทำให้แทนแม่ได้ และทำไมแม่จึงชอบลูกผู้ชาย ก็เพราะแม่ต้องการความช่วยเหลืองานการทางนอกบ้านซึ่งพ่อเคยทำให้ และลูกชายย่อมเป็นกำลังป้องกันเหตุสุดวิสัยได้ดีเท่าพ่อดังนี้ดอก แกอย่าเข้าใจผิดยาปกรรมเปล่า ๆ"

อ่วมหัวเราะหึ ๆ จำนนต่อถ้อยคำอย่างง่าย ๆ ทั้งสองตัดเข้าทางสาธารณะได้มาสักครู่หนึ่ง ก็สวนเข้ากับสุภาพสตรีคนหนึ่งกำลังเดินมากับคนใช้ผู้หญิง ซึ่งได้หิ้วกะเป๋าใบใหญ่ถนัดใจอยู่ในมือทั้งสอง หลวงชำนิ ๆ ตกใจเพราะแน่ใจว่าข่าวนายทั้งสองนี้คงจะได้โดยสารรถไฟมาจากกรุงเทพ ฯ ไม่ผิด เพราะเครื่องแต่งกายแสดงอยู่ครบถ้วน จึงริบสาว

เท้าเร็วขึ้นเพื่อจะให้ถึงสถานี ออกรู้สึกชังตัวเองว่า ทำไมหูจึงมิได้ยินหวูดรถไฟก็ไม่ทราบได้ บ้านนี้เข้าคุณน้าคงคอยอยู่แย่แล้ว แต่ในทันใดนั้นหลวงชำนิ ฯ ก็ต้องหยุดชะงัก ในขณะที่ได้เดินเลยซาวบางกอกมาแล้วสัก ๕-๖ ก้าว โดยได้ยินเสียงแจ่ว ๆ ของคน ๆ หนึ่ง ในระหว่างย่าวนายนั้นได้ร้องถามขึ้นว่า

"นี่แก_คนนั้นน่ะ! แกรู้จักบ้านคุณหญิงชำนาญอักษรนิติไหมยะ?"

หลวงชำนิ ฯ หมุนตัวไปตามเสียงหวานนั้น ยังไม่สายเกินไปที่จะพิจารณาได้ว่าเย็นเสียงที่ผ่านออกมาจากริมฝีปากของผู้ใดใน ๒ คนย่าวนายนั้น โดยกิริยาท่าทางร้อนรนของคุณยางกอกนั่นเอง หลวงชำนิ ฯ ก็ทราบได้ตระหนักว่า ถ้อยคำเมื่อสักครู่นี้เย็นของเธอได้แสดงปฏิสันถารด้วย ก้มลงมองดูตัวแล้วก็ชอบใจ ถูกแล้วหลวงชำนิ ฯ ในเครื่องแบบคนทำสวนสกปรกอย่างนี้ ก็ควรจะได้ยินเสียงทักของผู้หญิงยางกอกอย่างนี้ จะประหลาดอะไรแก่มรรยาทแคปยีแตลลิสต์ จึงตอบเรียบ ๆ ว่า

"คนนี้" ชี้ที่ตัวอ่วม "เพิ่งมาจากบ้านคุณหญิงชำนาญอักษรนิติ ถ้าคุณไม่รังเกียจผมจะให้เขาพาไปส่ง"

"ขอยใจจะ! เอาเถอะแล้วฉันจะคิดค่าบ่วยการให้"

หันไปทางอ่วม "อ่วม! แกช่วยรับกะเป๋าจากแม่นั่นแกด้วยซี ฉันดูแกออกจะหนักมากอยู่" แล้วหลวงชำนิ ฯ ก็เดินจากไป

เกือบทุ่มเศษหลวงชำนิอักขราจึงกลับมาถึงบ้าน จากสีหน้าแสดงให้เห็นว่ากำลังอารมย์ไม่สู้ดี เดินผ่านเข้าไปใต้ถุนบ้าน หูได้ยินเสียงแจ่ว ๆ หวาน ๆ กำลังหัวร่อต่อกะซิกอยู่กับคุณแม่ นายนักปาฐกชะงักอยู่ที่บันไดเลยย้อนไปขึ้นทางหลังเรือน ริบอายน้ำผลัดเครื่องแต่งตัวเสร็จแล้ว ก็ไปที่ห้องอาหารณที่นั้นได้มีคุณสาวชาวบางกอกกับคุณแม่นั่งอยู่เรียบร้อยแล้ว หลวงชำนิ ฯ เหลือบดูผู้มาใหม่แวบหนึ่งอย่างไม่เอาใจใส่ แล้วเดินยิ้มตรงเข้าไปนั่งลงข้างขวาของมารดา แสร้งหัวเราะขึ้นให้เย็นพิธีแล้วว่า

"ผมไปคอยเสียแทบแย่_"

คุณหญิงชำนาญหันมาโดยเร็ว ตอบอย่างหมั่นไส้ "จ๊ะ! ฉันทราบแล้ว" ใจไม่ดีเมื่อได้ฟังริบประชด "ผมไปคลาด

กับรถนิดเดียว เห็นจะเย็นเพราะนาฬิกาของผมเดินช้าไป แต่ก็ไม่ช้าเกินไป ถ้าเจ้าคุณน้ามาในรถเที่ยวเย็นนี้ ผมก็คงไปรับทัน”

คุณหญิงวางช้อนซ่อมลงกับชามอย่างผิดปกติ ยกน้ำเย็นขึ้นดื่ม “พ่อเกษตร์! แม่บอกว่าแม่เข้าใจดีแล้ว”

เหลือบดูผู้มาใหม่ซึ่งนั่งอยู่ตรงหน้าอีกนิดหนึ่ง เห็นกำลังยิ้มเย็นนัยอยู่ในหน้า นักปาฐกของเราก็รู้สึกใบหูร้อนฉ่า หันไปมองคุณแม่อย่างละห้อย แต่เมื่อเห็นว่าไม่อาจช่วยให้พ้นความขายหน้าได้ ก็ก้มหน้าก้มตาลงรับประทานอาหารเพื่อจะให้เสร็จไปเสียโดยเร็ว

“มีอย่างที่ไหน” คุณหญิงเริ่มเทศน์ “เมื่อฉันบอกว่าวันนี้จะมีคนมาหา ฉันเองจะถ่อร่างไปไหนก็ลำบาก จึงขอร้องให้แกไปช่วยรับแทน ตัวรับคำฉันแล้ว ก็กลับไปมัวโอ้เอ้อยู่เสียที่ไหนก็ไม่รู้ จนแม่น้อยต้องเที่ยวเดินหาบ้านอยู่คนเดียวอย่างน่าสงสาร”

เสียงขยับเก้าอี้ แล้วก็ผู้ที่คุณแม่เรียกว่าแม่น้อย ได้พูดขึ้นช้า ๆ ว่า “ขอได้โปรดระงับเรื่องเสียเถอะขะ คุณป้าคะ ดิฉันถือว่าเป็นการแอดเวนเจอรสนุกดี”

หลวงชำนิ ฯ เหลือบนัยน์ตาขึ้นดูหลานคุณแม่อีกแวบหนึ่งแล้วก็รับประทานต่อไป

“ไม่ได้ซิแม่น้อย ถ้าเจ้าคุณราชเดช ฯ รู้มิว่าข้าเสียผู้ใหญ่รึ?”

แม่น้อยของคุณแม่หัวเราะเสียงใส “ถ้าเจ้าคุณลุงทรายก็คงขับไปเท่านั้นเอง”

นายนักปาฐกยกแก้วน้ำเย็นขึ้นดื่มเย็นครั้งสุดท้าย ขับผ้าเช็ดปากขึ้นซับ แล้วขยับตัวลุกขึ้นยืน คุณหญิงมาร์ดาหันมามองเขม็ง

“จะรีบไปข้างไหน?” ท่านถาม

“ผมง่า—ผมจะไปทำงานสักครู่”

“ดีละ! นั่งลงก่อน” หลวงชำนิ ฯ นั่งลงอย่างเด็กว่าง่าย “ขอให้รับจักกับแม่พะนอ นฤมล ผู้เย็นหลานของเจ้าคุณราชเดชดิลก ซึ่งได้มาเย็นต้นห้องของแม่ไว้เสียด้วย” คุณหญิงหันไปทางคุณต้นห้อง “แม่น้อย นี่หลวงชำนิอักขราลูกของข้า”

นึกว่าจะไม่ได้รู้จักคุณต้นห้องเสียแล้ว นั่งอยู่จนอิ่มข้าวคุณแม่เพิ่งจะได้แนะนำ หลวงชำนิ ฯ ลุกขึ้นโค้งศีรษะให้พองาม ขณะเมื่อเงยหน้าขึ้นแทนที่จะได้เห็นคารวะของคุณต้นห้องอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่คุณผู้หญิงพอจะทำได้เมื่อมีผู้แนะนำ นายนักปาฐกได้เห็นแต่เพียงเธอผงกลอนคลื่นแสงประทีปให้นิดหนึ่งในท่าที่ยังไขว่ห้างอยู่ หลวงชำนิ ฯ กลืนน้ำลายกะพริบตาแล้วแข็งใจพูด

"ยินดีครับที่ได้รู้จักกับคุณ"

"ข้ะ" ผู้ข้ะพูดแล้วก็หันไปเสียทางคุณหญิง

คุณหญิงว่า "แม่น้อยขอร้องว่าบางเวลาจะต้องขอใช้ห้องหนังสือบ้าง"

หลวงชำนิ ฯ ยืนนิ่งไม่ตอบ

"ประมาณ วันหนึ่ง สัก ๒—๓ ชั่วโมง ก็พอ" ท่านพูดต่อ

อัดใจเมื่อพูดถึงห้องหนังสือ อึกอักอยู่ครู่หนึ่ง ไม่รู้จะเบี่ยงบ่ายอย่างไร เลยโพล่งออกไปว่า

"ครับผมอนุญาต" แล้วก็ลุกออกจากห้องไป

พะนอ นฤมล เป็นธิดาของ พระ และ นาง วิเศษชัยสิทธิ์ พระวิเศษชัยสิทธิ์เป็นลูกพี่ลูกน้องทางมารดากับพระยาราชเดชดิลก เมื่อพระและนางวิเศษ ฯ หาบุญไม่แล้ว พะนอ นฤมล ก็อยู่ในความอนุบาลของพระยาราชเดชดิลกผู้เป็นลุง ครั้นอายุสมควรแก่การศึกษาแล้ว เจ้าคุณลุงก็ส่งไปไว้ยังนั่ง และได้รับการศึกษาที่นั่น บัดนี้อายุได้ ๒๐ ปีพอดี และสำเร็จการเรียนบริบูรณ์ พระยาราชเดชเป็นน้องชายต่างมารดากับคุณหญิงชำนาญอักษรนิติ โดยเหตุนี้คุณหญิงชำนาญ ฯ และเจ้าคุณราชเดชจึงนับถือกันมาก เมื่อคุณหญิงมีจดหมายไปปรารภว่า สังขารของท่านเห็นจะไม่ยั่งยืนไปเท่าใด มีแต่เจ็บ ๆ ไข้ ๆ อยู่เสมอ เมื่อตายแล้วสมบัติพัสถานก็คงกระจัดกระจายไป ความหวังแต่แรกว่า ลูกชายของท่านคือหลวงชำนิอักขรา จะปกครอง ดูแลต่างหูต่างตาได้นั้น ก็ดูเหมือนจะไม่สมหวังเสียแล้ว เพราะดูไม่ใคร่จะอินังขังขอยแก่ความเย็นอยู่ของชีวิตจิตต์ใจเท่าใดนัก เย็นคนมักน้อยสันโดษ ไม่มีลูกเมียให้เย็นหลักฐาน ชอบหมกตัวอยู่แต่กองหนังสือและดินโคลนต้นไม้ผักหญ้าเท่านั้น แต่ครั้นจะเพิกเฉยไม่เอาเย็นธุระ หน่อยก็จะเตลิดเปิดเปิงไปใหญ่ มองหาเด็กหญิงที่ไหนก็ไม่ถูกใจ พอที่จะไปสู่ขอเอามาตบแต่งให้ได้ เห็นอยู่ก็แต่พะนอ นฤมล คนเดียว ที่พอหวังได้ว่าจะฝากผีฝากไข้ได้ ในเวลาเจ็บไข้ แต่ไม่อยากจะขืนใจเด็กทั้งสอง ให้ขืนชื่อว่าใช้วิธีคลุมถุงชน ฉะนั้นถ้าเจ้าคุณราชเดช ฯ เห็นแก่เครือญาติเหมือนเก่าก่อน ก็ขอให้ส่งพะนอไปอยู่ด้วยสักคราวหนึ่ง เพื่อเด็กทั้งสองจะได้มีโอกาสดูอัธยาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าเห็นชอบมาพากล อย่างไร ก็จะได้จัดการสู่ขอ มาตามประเพณีต่อไป และขอรับรองที่จะป้องกันความ

เสียหายอันอาจะมีขึ้นได้เท่ากับลูกหลานคนหนึ่งดังนี้

พะนอ นฤมล ซึ่งเธอเองเข้าใจแต่เพียงว่าจะมาอยู่เย็นเพื่อนคุณข้าชั่วคราวนั้น แท้จริงได้มีนัยอยู่ในใจของผู้ใหญ่ทั้งสองดังได้กล่าวแล้วนี้อีกประการหนึ่งด้วย

อนึ่งควรจะทราบเสียด้วยว่า หลวงชำนิ-อักขราก็ดี พะนอ นฤมล ก็ดี แม้ในทางสายสัมพันธ์ใกล้เกี่ยวดองหนองยุ่งกันอยู่ไม่สู้จะห่างนักก็จริง แต่บุคคลทั้งสองนี้หารู้จักมักคุ้นกันมาก่อนไม่ นิสสัยหลวงชำนิ ฯ เย็นคนไม่เคยใส่ใจแก่พี่น้องที่เย็นผู้หญิงมาแต่เกิด ครั้นรุ่นกะทงก็จากไปเสียต่างประเทศ และพะนอนั้นไปอยู่บีนัง ตั้งแต่อายุได้ ๙ ขวบ ไม่เคยรู้จักว่า หลวงชำนิอักขรามีอยู่ในโลกหรือไม่ ฉะนั้น เมื่อมาอยู่ร่วมชายคากันจึงดูคล้ายเย็นคนอื่นไป

การมาของพะนอ สำหรับหลวงชำนิ ฯ ออกจะพูดยาก ความจริงในใจก็มิได้รู้สึกรังเกียจรังกลอย่างใด กลับรู้สึกยินดีเสียอีกที่มารดาจะได้มีผู้ปฏิบัติ แต่หลวงชำนิ ฯ ชอบมนุษย์ที่มีขอบเขตต์เสรีภาพภายในชายคาบ้าน เว้นแต่ตัวของตัวเองผู้เดียว อันการที่เครื่องใช้เครื่องครองของรักบางอย่างบาง ประการ จะต้องถูกบุคคลที่สองร่วมใช้ร่วมครองด้วยนั้น ดูรู้สึกไม่ใคร่จะสนิทสนมใจนักแน่ละ! มารดาได้ยกระดับคุณต้นห้องขึ้นอยู่ในสถานะคุณหลานผู้หนึ่ง เมื่อหลวงชำนิ ฯ ทำอะไรได้ คุณต้นห้องก็ทำได้ลูกกับหลานต่างกันอย่างไรกระนี้ก็ดี แต่ความรู้สึกของนายนักปาฐกก็ยังเสนอค้านอยู่ในใจว่า ก็ควรจะจัดหาที่ทางให้เย็นคนละส่วนละสัดซิ ของใครก็ของใคร ทำไมจะต้องมาปนเปกันด้วยเล่า นอกจากจะเย็นการไม่ชอบมาพากลแล้ว ยังอาจจะนำมาซึ่งความข้องใจให้แก่กันและกันได้ หนักใจอะไรไม่เท่าที่ตนรู้สึกว่าเย็นผู้ชายจะต้องอดเอาเบาสู้ให้แก่ผู้หญิงนี่สิ! หลวงชำนิ ฯ วิตกวิจารณ์มาก

อะไรไม่ทราบ ชอบกระซิบที่หูบ่อย ๆ ว่าคุณหลานของคุณแม่สวยไหม? หลวงชำนิ ฯ สะดุ้งเหมือนถูกแมลงต่อย ฉันไม่เห็นจำเย็นอะไรที่จะไปคอยพิจารณาว่าใครเย็นนางฟ้าหรือผีเสื้อสมุทร ผู้หญิง! โอ๊ย_ดูน่าขยะแขยงจริง! ช่างพูดเย็นน้ำไหลไฟดับ ดินฟ้าอากาศ นกไม้ เขา ทะเล รำพันไปสิ วันยังค่ำประเดี๋ยว ๆ ผัดหน้าเสียที ๕ นาที ๒ ครั้ง เส้นผมอย่าให้มันกระจายได้ โผล่ออกจากห้องนี่สิม่วงแก่ ผลุบเข้าห้องนั้นสิสัมสด

ในห้องแต่งตัวเหมือนพิพิธภัณฑ์เมืองลิเวอร์พูล เหล็ก ก่อนกินข้าวก็แต่งตัว ก่อนอาบน้ำก็แต่งตัว นิกแล้วก็หัวเราะ ๆ แล้วก็นิก คล้ายคน ก่อนเขียนหนังสือก็แต่งตัว แต่งไป ๆ ๆ สติพุ้งซ่าน ในขณะที่นั่งอยู่กับโต๊ะหนังสือ จนเมื่อนอนตื่นขึ้นในยามดึกก็แต่งตัว หลวง ตอนเช้าวันหนึ่ง สะดุ้งตื่นจากภวังค์เมื่อ ชำนิ ฯ สะทก สะท้าน เหมือนภาพเหล่านั้น มา จมูก และตาได้ กะทบเข้ากับรูป และ กลิ่นของ หลอกหลอนอยู่ตรงหน้า ริบยกมือขึ้นเช็ดตา คน ๆ หนึ่ง ซึ่งมายืนให้ข้างอยู่ที่หน้าตู้หนังสือ อย่างกวักไกวไสส่ง ไก่งามเพราะขนร้ำ? มองดูที่มือ เห็นกำลังหอบกระดาษอะไรอยู่ปึกถนัด หลวงชำนิ ฯ ริบเก็บงานของตนเข้าที่ ก็แล้วทำไมคนจะต้องงามเพราะแต่งเล่าแม่คุณ ไว้โดยมิดชิด ยกข้อมือขึ้นดูนาฬิกา แล้ว พะนอน่ะก็พอใช้ได้หรอก ทำไมเธอจะไม่สวย เอาดินสอดำขีดลงที่ปฏิทิน ซึ่งตั้งอยู่บนโต๊ะว่า เมื่อเป็นผู้หญิงสาว ฉันไม่เห็นพ้นไปจากสวย “๑๐.๐๕” พลางริบลุกออกจากห้องไปโดย แต่ชอบกลแฮะ! สาวกับสวยนี่คืออะไร ฉัน มิได้พูดจากับผู้ที่ยืนให้ข้างอยู่แม้เพียงคำ ดูไม่เข้าใจ ยายหมูเคยอุตริชมฉันว่าสวย ออกไปนั่งเผาขุหรี่อยู่ที่เฉลียงนอก จน ก็ครั้งหนึ่งมาแล้ว ฉันต้องจับหูดึงจึงได้หุบ เคลิ้มหลับไปเมื่อใดไม่รู้สึก ได้ตื่นขึ้นโดย ปาก เห็นรูปคุณแม่เมื่อท่านยังสาว ก็ดูงามดี คุณแม่เอามืออันอ่อนนุ่มของท่าน มาวางไว้ที่ ใจฉันมุ่งไปแต่ทางเคารพและนับถือ รักที่ หน้าผากและบอกให้ทราบว่าถึงเวลารับประทาน อยากจะเห็นท่านอยู่ทุกวี่วัน ยินดีเสมอที่ฉัน อาหารกลางวันแล้ว จึงริบลุกไปล้างหน้า จะสละความสุขแม้ชีวิตเพื่อให้ท่านได้ โย- เมื่อเสร็จแล้วเดินผ่านไปที่ห้องหนังสือ มอง เซฟีน เคยปรามาสฉันว่า คนที่เลือกนักมัก เข้าไปดูก็ใจหายวาบ ด้วยได้เห็นเศษกระดาษ ได้แร่ ฉันจะลองดู ขบขันเสียนี่กระไร ที่ เกลื่อน กลาด กระจุย กระจาย เต็มไป ทั้ง ห้อง นักประพันธ์ชอบรำพันลงในหนังสือ ของเขาว่า ภายในนั้น หามีมนุษย์เจ้าของกระดาษอยู่ไม่ “ถ้าฉันไม่ได้หล่อน ฉันก็คือคนที่ตายแล้ว ฉุนกึกขึ้นมาเหลือระงับ สับเท้าตรงเข้าไปที่ ฉันจะมีชีวิตอยู่เพื่ออะไร เมื่อไม่สมหวังในรัก โต๊ะหนังสือ มองตรวจจนทั่ว สิ่งของยังวาง ตายเสียเถิดประเสริฐสุด” ฮา_ดังนี้! เข้นปกติดีอยู่ตามระเบียบ โทษะที่พลุ่งขึ้น เข็นไปได้หรือในหมู่เราผู้ชาย ผู้มีกระดูกดัง

ค่อย ๆ เคลื่อนคลายหายไป มีตัวเลขที่ปฏิทินเพิ่มขึ้นว่า “ ๑๔.๐๕ ” โดยไม่ทราบเหตุผล ไม่ทันจะคิดอะไรต่อไป ด้วยได้ยินเสียงคุณแม่เรียก จึงรีบไปที่ห้องอาหาร ใจมาสักเท่าพ้อมที่ได้เห็นหน้าคุณแม่ยิ้มแฉ่งอยู่ มีคุณต้นห้องนั่ง อ่าน หนังสือ เฉย อยู่ ข้าง ๆ เหมือน รูปปั้นแสร้งทำเป็นหัวเราะขึ้น แต่ตาขับอยู่ที่คุณแม่

“ แหม _ คุณแม่ครับ ผมกำลังฝันอยู่สนุกเชียว ”

คุณหญิงหัวเราะ มากแล้วจึงได้ไปปลุกวันก่อน ตาเกษตร์ของแม่ ถ้าจะอาตุไม่ดีเสียแล้ว ”

“ ครับ! ไม่เป็นเรื่องเป็นราวอะไรสักอย่างหาสาระไม่ได้ สติผมออกจะพุ่งซ่านไปสักหน่อย อยู่ ๆ ก็ฝันว่าผมฉีกกระดาษเล่นจนเต็มห้องหนังสือ เต็มทีจริง ๆ ”

คุณหญิงชอบใจ มองหน้าบุตรชายอย่างเอ็นดู คุณต้นห้องของคุณแม่หน้าแดงเรื่อนั่งนิ่งไม่เงยหน้า เหลือบแต่ตาของยักษ์ขึ้นเมื่อสบตาของมนุษย์สมหมายแล้ว ก็รีบตวัดควับลง คล้ายมีดเฉือนตรงหัวใจ

“ นี่หรือที่เจ้าคุณลุงบอกเมื่อก่อนจะมาว่าที่บ้านคุณป้าท่านมีตัวนิ่มเลี้ยงไว้ตัวหนึ่ง ” พะนอนึกในใจ “ เจ้าคุณลุงดูคนผิดเสียแล้วเลียงผานะไม่ว่าข้าง คิดว่าจะคอยหาโอกาสขอโทษที่แสดงวาจาผิดไปเมื่อวานนี้ แต่นี้อย่าหวังเลย เอาซี! ฉันจะเอาชะนะคน ๆ นี้ให้ได้ มิฉะนั้น ฉันจะไม่ไปจากบ้านนี้เป็นอันขาด ”

สงครามระหว่างเพศได้ประกาศขึ้นแล้ว คิวยืดโปรดชำเลืองมาทางนี้บ้าง ตั้งแต่สร้างโลกมา ชายกับหญิงไม่เคยเป็นศัตรูกันแต่เคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตามกฎหมาย

อาหารกลางวัน ดูเหมือนต่างคนต่างรับประทาน คล้ายมิได้นั่งรวมกันอยู่ คุณหญิงผู้เดียวซึ่งในขณะนี้คล้ายกรุงเยเนวา ที่หันไปชวนคุยกับลูกทีหลานทีตลอดเวลา ส่วนคุณลูกและคุณหลานหามองหน้ากันไม่ หลวงชำนิ ๆ หน้าดิ่ง ขยกรามเป็นสัน ไม่รู้ว่าจะหักคอใคร พะนอ หน้าเง้า ตาเขียประกายมัน ไม่รู้ว่าใครทำกระเป๋าเครื่องสำอางหาย ทั้งสอง ลูกขึ้นจากเก้าอี้พร้อมกัน ต่างคนต่างสาวเท้าแข่งกัน ไปปะทะกันที่ประตูห้องหนังสือ พะนอยักไหล่แล้วก็เชิดหน้าสะบัดอย่างไม่แยแส ชิงเข้าไปนั่งที่เก้าอี้โต๊ะหนังสือได้ก่อน พลางก้มลงขีดตัวไส้เดือนกิ่งกือ โดยไม่หันมามองหลวงชำนิ ๆ สองมือกำแน่น เงื้อขึ้นแล้วทุบลง

ที่ศีรษะของตัวเองเขาๆ เดินหมุนคว้างเหมือนเสือติดขัน กลับไปกลับมาหลายตลบ เมื่อรู้สึกว่าจะทำอะไรแก่ศัตรูไม่ได้แน่แล้ว ก็ใช้วิธีตะโกน

"อ่วม! อ่วมโว้ย! มานี่แน่!"

เด็กหนุ่มผู้ถูกเรียกทะเลิกทะลั่กเข้ามายืนงงอยู่อย่างไม่เข้าใจ

กระทบคราดด้วยการตวาดอ่วมว่า "เห็นไหม?" ชี้ทั่วห้อง "นี่ถังมูลฝอยหรืออะไร?"

อ่วมชะงัก มองหน้าลูกท่านหลานเธอแล้วก็ส่ายศีรษะ ก้มลงคลานสี่เท้าเก็บกระดาษโดยมิได้พูดจา

"อ่วม!" เสียงหวาน "เสร็จแล้วไปบอกให้เจ๊กตื่นไฟหุบปากเสียที"

อ่วมหยุดแล้วเงยหน้าขึ้นมอง แต่ก็ไม่เห็นผู้สั่งมองตน จึงหันไปทางนาย อ่วมใจหายวาบ ด้วยหน้านายกำลังเย็นวิวหน้าดำถวายปลาอยู่ทีเดียว อ่วมพูด "ครับ!" ออกมาได้คำเดียว ก็รีบหอบเศษกระดาษออกจากห้องไปโดยเร็ว

หลวงชำนิฯ แกล้งกระแทกตัวลงกับเก้าอี้ตัวหนึ่งข้างหลังของท้าวหัวใจ แล้วยัดยาเส้นลงในกล้อง จุดดูดเสียจนควันพุ้ง กลิ้นตลบอบห้อง

พะนอคิดไม่ทันว่าศัตรูจะใช้วิธีบอมบารด์ด้วยไอพิษ ความเหม็นและความฉุนเข้าจมูกกลั้นไว้ไม่ไหว ก็จามและไอแค็กๆ น้ำมูกน้ำตาไหล สุดที่จะระงับโทษะได้ ก็หมุนเก้าอี้กลับมาข้างหลังแล้วว่า

"ขอโทษ _ คุณหลวงคะ นี่ดิฉันเข้ามาเขียนหนังสืออยู่ในห้องอะไร?"

ตอยทั้งปากยังคาบกล้องอยู่ "ถามอ่วมดูซิ"

หน้าแดงเมื่อถูกย้อน ผุดลุกขึ้นยืนเท้าสะเอวแล้วว่า "ขอให้อธิบายว่านี่เขาแกล้งกันหรืออย่างไร?"

ชักกล้องออกจากปาก โต้อย่างยั่ว "แกล้งกันหรืออย่างไรน่ะ คืออะไร?"

"ก็ที่คุณมานั่งพ่นควันบุหรี่รมดิฉันจะตายไปแล้วนี่น่ะซี"

"เมื่อเหม็นก็ออกไปหาอากาศบริสุทธิ์เฉลียงซี"

"นี่คุณไล่ดิฉัน?"

"ผมจะไปไล่คุณทำไม"

"คุณควรจะออกไปที่เฉลียงนั้นบ้างปะไร"

"นี่คุณไล่ผม?"

"ดิฉันจะไปไล่คุณทำไม"

"งานของคุณวันละกี่ชั่วโมงจึงจะเสร็จ"

"จะทำไม?"

"คุณแม่บอกว่า ๒–๓ ชั่วโมง นี่เกือบ ๕ ชั่วโมงแล้ว"

"ดิฉันยังไม่ได้ทำ"

"ผมก็คอยตายเท่านั้นเอง"

"ก็ช่างคุณปะไร" หัวเราะเยาะ

"แล้วกัน! ถ้างั้นก็แกล้งผมน่ะซี"

"เชิญคิดเอาตามชอบใจซีคะ" แล้วเธอก็กลับไปนั่งเก้าอี้ตามเดิม

หลวงชำนิฯ ลุกขึ้นยืนอยู่ข้าง ๆ "ขอเรียนถามเพื่อประดับความรู้สักหน่อยขอรับ ว่าจากเวลาเท่าไรถึงเท่าไร จึงจะเย็นของผมได้ทำงานบ้าง?"

ตอบโดยไม่มอง "ไม่มีกำหนด!" ลงมือเขียนหนังสือต่อไป

"กำหนดที่แน่ก็คือ ผมจะให้เด็กมาแยกเอาโต๊ะเขียนหนังสือนี่ไปทิ้งทะเลเสียที ให้รู้แล้วรู้รอดไป"

หันมาโดยเร็ว "ในเวลาเขียนหนังสือถ้ามีใครมาส่งเสียงเย็นเจ๊กตกน้ำอยู่ข้าง ๆ หูคุณจะทำได้ไหม?"

"ไล่ผมรึ?"

"ขอให้พ้นไปในทางดี เราโกรธกันมาแต่ครั้งไร?"

"คุณแหละโกรธผม แกล้งผม" หัวเราะ "พอที–ดิฉันจะทำงาน" หันกลับไปตามเดิม

หลวงชำนิฯ เหวี่ยงกระเป๋ายาเส้นที่มือผลุงลงกับพื้น เอามือทั้งสองกุมหัวถลาออกไปนอกห้องเหมือนคนวิกลจริต เหลือบเห็นประตูห้องคุณแม่ยังดี ก็รู้ว่าท่านกำลังหลับสติความรู้ผิดชอบค่อยกลับคืนมาสู่ตัว จึงรีบปลายเท้าผ่านไป มาหยุดยืนอยู่ที่หน้าเฉลียง หันหน้าต้านลมซึ่งพัดเข้ามาจากทะเลอยู่ในท่าตรึกตรองได้ครู่หนึ่ง แล้วก็ส่ายหน้าช้า ๆ เหมือนคนที่แพ้พะนันเขามาอย่างหมดตัว ผลุนผลันวิ่งเข้าห้อง สวมเครื่องทรงชุดทำสวนได้ ก็แล่นลงบันไดไป

คอยดูนะ! ถ้าขืนยื่นมือเข้ามาเกี่ยวข้องกับต้นไม้ของฉันอีกอย่างหนึ่งละก็ เย็นได้โดนด้วยเสียมเทียว อะไรพอมาถึงก็แกล้งกันตะพึดตะพือ จะยอกกับคุณแม่ให้ทราบก็กระดากใจ หน่อยท่านไม่รู้อะไรก็จะเหมาว่าฉันเย็นเด็กๆ หวงแหนตุ๊กตาหรืออะไรเทือกนั้น ฉันไม่หวงหรอก กะอีการที่ใครจะเขียนหนังสือที่โต๊ะของฉันบ้าง เย็นบางครั้งบางคราว แต่นี่ที่ไหนได้ ทำเย็นข้าวเสียคนเดียว ผ่าเถอะ

ทำไมไม่เย็นผู้ชายนะ ตะกี้ฉันไม่หักคอเสีย จริง ๆ ก็อย่าลอง

พรวนดินไปนึกไปจนเหงื่อโซมหน้า ออก รู้สึกเมื่อย จึงเอาเสียมปักดินไว้ที่นั้น แล้ว เดินทอดน่อง คายกล้อง ไปนั่งพักอยู่ที่ร้านม้า ใต้ถุนบ้าน

หูแว่วได้ยินเสียงเย็นคนร้องกันเจี๊ยวจ๊าว อยู่ที่หน้าบ้าน ฉุกใจจึงวิ่งออกมาดู เห็นที่ชายหาดกำลังมีทั้งหญิงและชาย ต่างยืนชี้โบ้ชี้เบ๊กันจ้าละหวั่น เมื่อมาถึงได้มีชายหนุ่ม ๒_๓ คนได้พากันโดดน้ำว่ายออกไปข้างหน้า มองตามมือที่เขาชี้ให้ดู ก็เห็นคน ๆ หนึ่งกำลังจะจมน้ำอยู่ ไกลออกไปจากที่ตนยืนประมาณสัก ๑๕ วาเศษ ศีรษะผลุบ ๆ โผล่ ๆ อยู่กับละลอกคลื่น ใกล้ต่ออันตรายยิ่งนัก หลวงชำนิฯ มิได้ชำนิแต่อักษรศาสตร์ ได้เคยชำนิในทางว่ายน้ำชำนาญมาแล้วในยุโรป เมื่อประจักษ์เหตุการณ์คับขันดังนั้น ก็ไม่รอชักช้าเหวี่ยงงอยและเสื้อไว้ที่พื้นทรายนั้น พลางโผลงในทะเลว่ายไปด้วยข้อแขนอันแข็งแรงและรวดเร็ว เย็นนักปราชญ์เมืออยู่บนบัลลังก์ฉันใด ในขณะที่อยู่ในน้ำก็เย็นปลาฉลามฉันนั้น เพียงอึดใจเดียวที่ออกแรงสาวแขนมา ก็ทิ้งผู้ที่มาก่อนไว้ข้างหลัง เมื่อมาถึงผู้เคราะห์ร้าย หวุดหวิดแทบจะไม่ได้ผิ เพราะคนผู้นั้นได้จมลงไปในน้ำเสียก่อนที่หลวงชำนิฯ จะมาถึง เพียงศอกเดียวเท่านั้น ต้องดำลงควานหา อย่อัดใจหนึ่งจึงจับผมได้ แต่พอรู้สึกว่าไม่ใช่ผมชะนิดที่ขึ้นอยู่บนศีรษะตน หลวงชำนิฯ แทบจะหมดแรงเพราะความขยะแขยงมือ แต่กระไรก็ดี ใจไม่ร้ายพอที่จะปล่อยให้สิ่งที่ขยะแขยงมือนั้นหลุดลอยไปสู่มฤตยูได้ จึงโดยพลันก็เอาแขนซ้ายของตนสอดเข้ากอดไว้ที่หน้าอกผู้เคราะห์ร้ายได้แล้ว ก็ขยับตัวให้หงายขึ้นทับอกตนไว้ และรีบถีบขึ้นมาถึงพื้นน้ำได้ ใช้มือขวาเย็นกระเชียงที่ผ่าละลอกเข้ามาหาฝั่ง เส้นผมที่หลวงชำนิฯ รู้สึกขยะแขยงนั้น ในขณะนี้ใดถูกน้ำพัดมาปกอยู่ที่หน้าไม่หยุดหย่อน พยายามหลบเพราะทั้งรำคาญและสะอิดสะเอียนสักเท่าไร ๆ ก็หาพ้นจากเส้นผมนั้นรบกวนและรุกรานไม่ กลับกระจุยกระจายกลบหน้ากลบหมูกอยู่ไม่ขาด หน้าตาผู้เจ้าของผมจะแก่เฒ่าสาวนางอย่างไร หลวงชำนิฯ ไม่มีแก่ใจที่จะพิจารณาได้ มีความต้องการอยู่อย่างเดียวแต่ที่จะพาผู้เคราะห์ไปให้พ้นจากความเย็นเหยื่อแก่กุ้งปลาเท่านั้น เสียงผู้เคราะห์ร้ายสำลักน้ำขยักขย่อน จนรู้สึกว่าหน้าอกที่ตนใช้แขนกอดไว้นั้นสั่นกระเพื่อม ก็

ให้นึกปรานี เมื่อได้เห็นอาการดังนั้น จึงค่อย พะยุงเลื่อนตัวให้หน้าสูงขึ้น พอที่ปากจะไม่ถูกน้ำได้ โดยหน้าของตนเอง จมบ้างโผล่บ้าง มาตามทาง ก็กระเชียงมือมาได้ครึ่งทาง ก็ได้มีผู้เอาเรือพายมาช่วย พะยุงส่งสิ่งที่ช่วยชีวิตไว้ให้ขึ้นบนเรือได้แล้ว ตนเองก็เกาะมาข้าง ๆ เมื่อเท้าถึงทราย ชะโงกหน้าลงไปมองผู้ที่นอนอยู่ในเรือ หลวงชำนิ ฯ มือเท้าอ่อนแทบสิ้นสติ นึกว่าผู้เคราะห์ร้ายที่ไหนกลับกลายมาเป็น แม่ข้าวหัวใจที่ทะเลาะกันอยู่เมื่อบ่ายนี้เอง โธ่ — เรานี่เขลาจริง ทำไมไม่ดูเสียแต่แรกนะ ผ่าเถอะ เราควรจะหมดศัตรูแล้วทีเดียว นึกแล้วก็ชะงักหยุด เอ — อะไรทำให้เราคิดเช่นนี้ เสียวสยองคล้ายกับว่าข้อความที่ตนนึก มันจะมีเสียงส่งไปให้ใคร ๆ ได้ยิน บ้า — เรานี่บาเบอเรียนจริงแฮะ ชีวิตคนทั้งคน ช่างเขาเถอะ เขาจะเป็นมิตรหรือศัตรู ถ้าเราสามารถจะช่วยเขาได้ เราจะต้องช่วย เราไม่เอาคุณ แต่เราเอาบุญ เราทำเพื่อหน้าที่ของพลเมืองดี ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

เมื่อท่องน้ำตามเรือมา พอน้ำพ้นเอว โดยมิได้แสดงเหตุผลกับผู้ใด หรือเอาใจใส่กับกลุ่มคนที่ยืนมุงดูอยู่ที่ชายหาดเป็นอันมาก หลวงชำนิ ฯ ก็กรากเข้าช้อนเอาคุณต้นห้องของคุณแม่ ซึ่งยังหลับตาพริ้มอยู่กับกะทงเรือขึ้นอุ้มไว้ในวงแขน แล้วก็พาเดินตรงไปยังบ้าน หนุ่มสาวที่ชายหาดต่างวิ่งตามดูกันมาเป็นพรวน แต่ต้องชะงักอยู่เพียงประตูรั้ว

แต่พอถึงเชิงบันได หลวงชำนิ ฯ ก็ต้องหยุดชะงักและตะลึงไปทั้งร่าง ด้วยผู้ที่ถูกอุ้มอยู่ ได้มีอันเป็นเกิดขึ้นมาอย่างประหลาด กล่าวคือได้คืน ๆ แล้วก็ผลัก จนหลวงชำนิ ฯ ไม่สามารถที่จะอุ้มไว้ได้ และในที่สุดก็ต้องปล่อย

พะนอระเบิดหัวเราะออกมาอย่างขัน เมื่อเท้ายืนดินได้เรียบร้อยแล้ว พลางเอียงคอว่า

"คุณหลวงถืออำนาจอะไร จึงมาอุ้มดิฉัน?"

ใจหายวูบ ขณะได้ฟัง ยืนตะลึงกลืนน้ำลายลงไปในลำคออันแห้งผาก "ก็ — ก็ — คุณยังไม่สบายไม่ใช่รึ เมื่อผมอุ้มมาจากเรือ คุณยังหลับตาอยู่นี่"

หัวเราะอย่างขัน "ดิฉันเป็นอะไรไปคะ?"

"ก็คุณจมน้ำตะกี้นี้อย่างไรล่ะ"

"คุณหลวงเข้าใจอย่างนั้นหรือคะ?"

"เอ๊ะ! แล้วจะให้ผมเข้าใจอย่างไร เมื่อคนที่ชายหาดเขาร้องกันจนเสียงหลง และ

คุณก็กำลังผลุบ ๆ โผล่ ๆ อยู่ในน้ำ”

“แล้วคุณหลวงก็ตกใจไปช่วยซิ”

สั่นหน้าอย่างมานะ “ใหน่ะผมไม่ตกหรอก แต่คิดช่วยน่ะคิดจริง”

“คุณหลวงผู้กล้าหาญคะ ทีหน้าทีหลังละก็ คุณหลวงไม่ต้องไปกังวลกับนักว่ายน้ำแข่งขันชะนะเลิศของนักเรียนฝ่ายหญิงจังหวัดบีนัง ประจำ ค.ศ. ๑๙๓๔ ดอกนะคะ เพราะว่าตามที่คุณหลวงเห็นหรือเข้าใจ บางทีอาจเป็นวิธีที่เขากำลังฝึกซ้อมด้วยท่าอย่างใหม่ ๆ ก็ได้ เขาอาจแกล้งล้อเพื่อนฝูงที่ชายหาดเล่นก็ได้”

หัวเราะอีก

“เอ๊ะ! นี่คุณแสร้งทำหลอกผมรึ?”

หน้าแดงด้วยความอาย

“ก็คิดเอาเองซีคะ”

หันหลัง หัวเราะเสียงใส วิ่งหนีไปทางห้องน้ำข้างหลังเรือน หลวงชำนิ ฯ มีหยาดเหงื่อเม็ดเบ้ง ๆ ทะลักไหลออกมาที่หน้าผาก ผะสมกับน้ำเค็มที่หยดลงมาจากผม มือทั้งสองกำจนเส้นขึ้นและขยกรามแน่น แววตาแข็งกร้าว แปรตามร่างอันประเปรียวไป อย่างจะกินเนื้อ กินละ! คอยดูนะ ทีหน้าทีหลังละก็ ต่อให้อยู่ในปากปลาฉลาม ฉันก็จะไม่แยแส เด็กคนนี้อวดดีอย่างไรกันนะ จึงมาตั้งหน้าล้อฉันเล่น อย่างกับเห็นฉันเย็นวัวเย็นควายไปได้ ฉันจะขอสาปไปจนวันตาย ไม่ขอเกี่ยวข้องพ้องพานด้วยเย็นอันขาด ยกแขนอันล่ำขึ้นสลัดลงข้าง ๆ อย่างโกรธจัด แล้วหุนหันเดินตรงไปยังห้องน้ำ

ที่ห้องน้ำ ๒ ห้อง หลวงชำนิ ฯ ทำป้ายเครื่องหมายไว้ที่ประตูห้องหนึ่งว่า M. และอีกห้องหนึ่งว่า W. ซึ่งในขณะที่มาถึงห้อง M. ยังคลำอยู่ และได้ยินเสียงคนราดน้ำซ่า ๆ โมโหฉุนจนสุดขีด ตรงเข้าทุบประตูแล้วตะโกนเรียก

“ใครอวดดีมาใช้ห้องน้ำของฉัน? เปิดเร็ว! เปิดเดี๋ยวนี้!”

เสียงหวานลอดออกมา “คุณหลวงรึคะ? ขอโทษเถอะขะ โปรดวานไปยอกเด็กให้เอาเสื้อคลุมมาให้ดิฉันด้วย ดิฉันหนาวเต็มทีแล้ว”

กำยันที่เงื้อขึ้นจะทุบประตูอีก ก็เลยค้างอยู่แค่นั้น ส่ายหน้าด้วยความอ่อนใจ เดินคอตกขึ้นไปบนเรือน เที่ยวตามหาเด็กสักคนจนแล้วจนรอด ไม่รู้ว่ามันล่องหนหายตัวไปข้างไหนหมด หูยังก้องอยู่ในประโยคที่ว่า “ดิฉันหนาวเต็มทีแล้ว” โดยความเข้าใจคิดว่าถ้าขืนรีรอชักช้าอยู่ นิวมอเนีย คงกินแน่

และถ้ากินเข้าแล้ว คุณแม่ก็คงเทศน์ไม่ยั้ง ฉะนั้นจึงเบิดประตูห้องพะนอเข้าไป ควาไต้เสื้อคลุมอาบน้ำซึ่งหอมพุ้งที่แขวนไว้ได้แล้วก็ลงบันไดบั้ง ๆ มา

ค่อย ๆ เคาะเบา ๆ ครู่หนึ่งเสียงกลอนล้นแล้วประตูก็แง้มออกนิดหนึ่ง มีมือขาวจั๊วถือเสื้อกางเกงอาบน้ำส่งออกมา

"แก้ว ! แล้วเอาไปซักที่ห้องโน้น" พร้อมกับได้ปล่อยให้สิ่งที่ควรจะซักหล่นลงที่หน้าประตู มือเปล่านั้นรั้งเอาเสื้อคลุมไปจากหลวงชำนิ ฯ

แก้วเก้วที่ไหนมิ นอกจากหลวงชำนิ ฯ กำลังยืนเซ่ออยู่ เมื่อแลเห็นดังนั้น ก็เหลียวล้อกแล้กเพื่อจะเรียกให้ใครมาช่วยเก็บ แต่ก็ไม่มีแม้แต่ลิง หลวงชำนิ ฯ ขยะแขยงเสียนี่กะไร ยืนนิ่วสองนิ่วไปคิบเอาขึ้นมาถือไว้ รู้สึกว่าขนลุกเกรียวไปทั่วหลัง ครู่หนึ่งประตูเบิดกว้างออก พะนอในเสื้อคลุมตัวงามหน้านวลปลั่ง เดินหลิกหลวงชำนิ ฯ ไปขึ้นเรือนโดยไม่พูดจา

เส้นประสาทนายนักปาฐกชางงเย็นไก่หักแลตามเจ้าของเสื้อที่ตัวถืออยู่จนลับตาไป เห็นว่าไม่ได้ผลอะไร นอกจากเหตุที่เกิดขึ้นแล้วก็ถอนใจด้วยความท้อแท้ พลางหิ้วเสื้อพะนอเข้าไปในห้องน้ำ

ขณะเมื่ออาบน้ำถูตัวอยู่ ตาได้จับอยู่ที่เสื้อของพะนอที่ตนเอากองไว้ที่พื้น ข้ญหาสำคัญได้ผุดขึ้นถามตนเองว่า จะทำอะไรแก่เสื้อนี้ต่อไป จะซักให้เพื่อเอาบุญหรือ? อี_เสื้อผู้หญิงสกปรกไม่ใช่หรือ? เวียนวนกันอยู่ในสมองยุ่ง เอานิ้วคิบเสื้อขึ้นให้สูง พอให้พ้นพื้น แล้วเอาขันตักน้ำรด พลางก็พิจารณาดูจนทั่ว พิมพันแก่ตัวเอง ดูมันไม่น่าจะหมดน้ำเค็ม เดียวผุหมด ทรุดตัวลงนั่งยอง ๆ ขยุ้มเสื้อเข้าทั้งสองมือ ขยี้ไปจนทั่ว แล้วทุบกระแทกลงกับพื้น เอาสะบู่ลูบไล้จนมิฟองแล้วก็ซัก

ลมวูบเข้ามาทางข้างหลัง เพราะบานประตูได้แง้มออก หลวงชำนิ ฯ ริบทิ้งเสื้อพะนอไว้แล้วกระโดดลุกขึ้นยืนตะลิตะลาน มองเห็นคนยืนลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ที่หน้าประตู จึงเหลือมหน้าออกไปดู เห็นเด็กแก้วกำลังหอยผ้าเช็ดตัวของตนอยู่ นึกอยากจะออกไปเขน็ดหัวสักหนอด สุ้มเสียงมันก็ไม่ให้ เมื่อเด็กเห็นก็ตรงเข้ามาย่อตัวแล้วส่งผ้าให้ หลวงชำนิ ฯ ริบผลุบเข้ามา พร้อมกับได้ลงกลอนประตูเสียทั้งบนและล่าง ตนเองรู้สึกว่าเหงื่อแตกโซมหน้าอีกวาระหนึ่ง และโดยตนเองก็มิได้ทราย

ว่าเพราะเหตุผลอันใด อ่วมพูดอย่างแผ่วเบา "คุณระวังนะ
แอบเอาเสื้อที่ตนซักถือซ่อนมาในผ้าเช็ดตัว ขอรับ"
ตากไว้ที่ราวใต้ถุน ลัดขึ้นทางบันไดหลัง หันมาร้อง "ทำไม! ระวังอะไร?"
เห็นคุณแม่กำลังพับเพียบดูเด็กล้างแจกัน ห้อง "ระวังซิครับ เพราะผมสังเกตดูท่าทาง
บูชาอยู่ ก็ค้อมตัวหลีกไปยังห้อง ของท่านก็ถ้าจะชกเก่งเหมือนกัน"

รุ่งขึ้น, หลวงชำนิอักขราต้องขึ้นไปจังหวัด ตาเขียวเมื่อได้ฟัง "ใครว่าฉันจะไปชก
เพื่อชรบุริแต่เช้า เพราะคุณหญิงใช้ให้ไปซื้อ กับผู้หญิง?"
ของบางอย่าง กลับมาถึงบ้านเมื่อตอนบ่าย อ่วมยกมือขึ้นยีดปากไอแค็ก ๆ
เข้าอ่วมคนสนิทชิงออกไปรับหน้าแต่ไกล เห็น "ฉันหมายแต่เพียงว่า—" หลวงชำนิฯ
นายหน้ายิ้มแย้มอยู่จึงพูดขึ้นเบา ๆ ว่า พูดต่อไป "จะต้องต่อว่าให้รู้ตัวเสียบ้างต่าง
"กุหลายของคุณ โละเทียวหมดเทียว หาก"
ครับ!" คล้อยตามเมื่อเห็นเข็นช่อง "ครับ! ดู

หลวงชำนิฯ ชะงัก คิ้วขมวดเข้าหากัน ก็ควร"
"ฮะ! ว่าอะไร?" "เมื่อแกรู้ว่าควร ทำไมไม่จัดการว่า
อ่วมกระซิบ "คุณผู้หญิงที่ท่านมาอยู่ใหม่ กล่าว ตามที่แกรู้"
นั่นซิครับ ตัดกุหลายที่เราปลูกไว้เกลี้ยง อ่วมครางเบา ๆ "อ้าว_" ยิ้มอย่าง
หมด" ประจบ "ผมคิดว่า—ง่าผมไม่กล้าพอขอรับ"
คำราม "อูวะ! จะใช้ได้ริ? แกลังหัวใจกันทุกอย่างนี่หว่า—" หันมาค้อนอย่างผู้หญิง แล้วสะบัดหน้าไป นึกอยู่ในใจว่า "แล้วแกมีนึกว่าฉันกล้าซิ" แต่มิได้พูดออกมา

"เมื่อผมเห็นเข้า ก็เริ่มกับท่านว่า คุณ เมื่อขึ้นบนเรือน เอาของไปส่งให้คุณแม่
ห้ามไม่ให้ใครตัด แต่ท่านกลับหัวเราะ แล้ว เสร็จแล้ว ก็เดินเข้าห้องโน้นออกห้องนี้ทุก
ก็ตัดใหญ่" ห้อง ไม่ว่าที่ไหนที่นั่น ถ้าไม่ใช่พานก็แจกัน
"ยังงั้นก็ไม่ได้ซิวะ คราวนี้เย็นได้ชก ได้ประดับไปด้วยดอกกุหลาย หอมฟุ้งไปหมด
ปากกันแน่ละ ดูเย็นข้าวขึ้นทุกวัน"

ริบสาวเท้าผ่านห้องหนังสือซึ่งกำลังมีข้าวประทับอยู่ภายในนั้นไปโดยเร็ว โดยออกมายืนหมุนคว้างอยู่ที่เฉลียงนอก และทรุดลงกับเก้าอี้นวม ครั่นครั่งเอกเขนกปล่อยใจให้เลื่อนลอยไปโดยหาขอบเขตต์ปริมาณมิได้

ที่ใต้ถุน อ่วมกำลังยืนคอยเงี่ยหูอยู่ด้วยหัวใจเต้นตูม ๆ เย็นติกลอง คิดว่าประเดี๋ยวคงได้ยินเสียงห้าว ๆ และเสียงแหลมประสานกันเย็นยืนกลหนัก แต่อ่วมเผ้ายืนคอยอยู่จนขาแข็งแล้วแข็งเล่า ก็หาได้พึ่งไม่ เด็กหนุ่มหน้าตาค่อยแช่มใสขึ้น ยกแขนขึ้นติสองยก แล้ววิ่งไปทางเล้าไก่

วันหนึ่ง เมื่อเห็นอารมย์นายดี อ่วมหยอดเข้าว่า

"เรื่องกุหลาบของเรา คุณเห็นจะได้จัดการให้ความอารักขาดีแล้ว"

หลวงชำนิ ฯ กระพริบตา เบือนหน้าไปข้าง ๆ ทางที่ไม่ใช่อ่วมนั่งอยู่ "ฉันขอร้องแก่เขาแล้ว อ้า_เอาอย่างนี้เถอะอ่วม! ฉันจะมีหนังสือไปที่บ้านกรุงเทพ ฯ ให้เขาจัดส่งกิ่งที่ตอนไว้มาใหม่ กว่าต้นที่ถูกตัดจะแตกดอกใหม่ ก็พอถึงเวลาจะมีดอกพร้อม ๆ กัน"

"ขอรับ! แต่ดูเหมือนไม่อีกกี่วัน ท่านบนเรือนก็จะกลับแล้ว"

"เอาไว้ขี้หน้าชิวะ! ถึงค่อยกลับมาชมมัน" ว่าแล้วก็ลุกไป

"เอาไว้ขี้หน้าชิวะ ขี้นี่ หา! หา!" อ่วมหัวเราะชอบใจอยู่คนเดียว

—๓—

ค่ำวันหนึ่งในขณะที่หลวงชำนิ ฯ กำลังทำงานอยู่ที่โต๊ะหนังสือ เด็กแก้วนำเอาแจกันเงินเล็ก ๆ ขันกุหลาบช่อหนึ่ง มาวางลงตรงชั้นที่เขียนหนังสือ แล้วก็ออกไป หลวงชำนิ ฯ นึกรู้อยู่ในใจว่า เด็กมิได้นำเอามาเพื่อตน แต่เพื่ออีกคนหนึ่ง ซึ่งเคยมานั่งเขียนหนังสืออยู่ที่โต๊ะนี้ เงยหน้าขึ้นดูเจ้าช่อกุหลาบนั้น มันเย็นพันธุ์ขาวลำเจียกทั้ง ๕ ดอก หอมจัดและทนกลิ่น แห้งแล้วก็ยังหอม นายนักปาฐกรักยิ่งกว่าพันธุ์อื่น ๆ ที่ปลูกไว้ในสวนหลังบ้าน เคยถนอมให้มันบานแห้งอยู่คาต้นจึงจะตัดเพื่อให้ก้านแตกใหม่ก่อน สมัยเมื่อยังไม่มีข้าวหัวใจเสด็จมาประทับแต่ณบัดนี้ สิ่งที่ตนรัก ตนถนอม ได้ถูกรบกวนชอกช้ำมิได้เว้นว่างแต่ละวัน มันจากต้นไปเที่ยวประดิษฐานอยู่ตามโต๊ะอาหาร โต๊ะเขียนหนังสือ และที่โต๊ะห้องรับแขก โต๊ะที่เฉลียงพัก ในเวลาค่ำคืนปาฏิหาริย์เข้าไป

อยู่ในห้องที่ปูชา และข้างเตียงนอน ของตนเอง ดูไม่ขาด ไม่ว่าจะย่างไปที่ใด ทุกมุมข้าน เย็นต้องได้พบ สิ่งที่ตน หวงแหนเท่า ๆ กันกับ หนังสือ ไปชูช่อคออ่อนอยู่ณที่นั้น ๆ วาง ปากกาลงยังที่ แล้วเอื้อมมือไปขยิดอกมัน พลิกดู เกสรมีสีชมพูอ่อนกลีบกินกันอยู่อย่าง น่ารัก ทุกกลีบใหญ่หนา ด้วยได้รับความ โอชะจากการเลี้ยงดูถูกทางเย็นอย่างดี ชัก มันขึ้นจากแจกันดอกหนึ่งแล้วก็ยกขึ้นดม ช่าง ระรวยรื่นชื่นใจเสียจริงหนอ ทั้งรูปและกลิ่น ทรงไว้ด้วยชาติตระกูลอย่างสูง จะหาที่ติมิ ได้แม้แต่น้อย กุหลายก็เท่ากับสิ่งอื่น ๆ มี มนุษย์และดิรัจฉานเป็นต้น ลักษณะที่ท่า ย่อมแสดงอยู่อย่างประจักษ์ ว่ามีความสูงต่ำ เช่นไร พันธุ์อันโดยมากมักรสแรงร้อนระคน ปนไปในกลิ่นที่ฉุนเฉียว จะสู้ขาวลำเียก ที่หวนหอมละม่อมละมุนแต่พอเหมาะก็หามิได้ แล้ว แต่ดูหนามนั่นสิ ! ทั้งแหลมและคมดัง ปลายธนูอาบยาพิษที่กำลังกระหายเลือด งอน โง้งงอกงามดูระกะเข้าดอกกุหลายเอย ฉันรู้ สึกขยาดเสียนี่กระไร ฉันทะนงตัวอยู่เสมอว่า เป็นผู้ชำนาญในการ เลือกพันธุ์ที่จะนำ ไปปลูก แม้ในแดนแห่งนันทอุทยานของ พระอินทร์ก็ได้ แต่อ่อนใจเสียเหลือแล้ว ที่ตัวเองหาได้มี ความชำนาญ ในการ ที่จะ เด็ดดม ชมเชย ได้ คล่อง ๆ เหมือนเขาทั้งหลายไม่ มันเย็น วาสนาของฉัน !

"อุ๊ย ๆ ช่วยด้วย ! คุณบ้าขา—อะไรกัด ดิฉันไม่ทราบซะ ! อุ๊ย ! ช่วยด้วย !"

หลวงชำนิ ฯ ผุดลุก ขึ้นสุดตัว เมื่อได้ยิน วาทะนั้น เผ่นพรวดเดียวไปถึงยันได พบคุณ แม่หน้าตาตื่นวิ่งมาปะทะ

"เร็วพ่อหลวง ! แม่น้อยถูกอะไรกัดเข้า แล้ว !"

อีกพรวดหนึ่งโดยมิได้ก้าวยันได หลวง ชำนิ ฯ ก็ลงมาถึงพื้นแผ่นดินได้ โดยเรียบร้อย แล้ววิ่งตรงไปยังเสียงที่ได้ยินนั้น จากแสง เดือนซึ่งส่องอยู่อย่างแจ่มจรัส ก็ได้เห็นเงา คนตะคุ่ม ๆ ฟุบอยู่ที่ข้างทางเดิน จึงกะโดด เข้าไปใกล้ พร้อมกันพอดีกับอ่วมและคนใช้ ชายหญิงได้วิ่งเอาตะเกียงเจ้าพายุมาถึง ณที่ นั้นหลวงชำนิ ฯ ก็ได้เห็น คนที่กำลังนั่งคราง อยู่นั้น กำลังเอามือกำข้อเท้าไว้สั่นตก ๆ หน้าตาซีดเป็นแผ่นกระดาษ คงจะได้ตกใจ เป็นสาหัส ที่หน้าเต็มไปด้วยเม็ดเหงื่อ จึง ริบทรุดตัวลงประคองขาข้างที่เจ็บไว้ แล้วชู ตะเกียงขึ้นพิจารณา ทันใดนั้นก็ได้เห็นเป็นรอย แผลสามจุดปรากฏอยู่ที่หลังเท้าตอนบน มี

โลหิตออกมาปริ่ออยู่ แต่พอเห็นได้ถนัด ก็ตัดสินใจได้โดยฉับพลัน ว่าเขี้ยนอสรพิษได้ขบเอาเข้าแล้ว นายนักปาฐูกมิได้ชักช้าและรังเกียจ ยกเท้าคนเจ็บขึ้นแล้วก็ก้มลงเอาปากดูดที่แผลนั้น แล้วก็บ้วน บ้วนแล้วก็ดูด รู้สึกว่าใจคอของผู้ดูดสั่นไปหมด ในขณะนี้ ถ้าหลวงชำนิ ฯ มีญาณวิถีพอที่จะเห็นหน้าผู้เคราะห์ร้ายได้แล้ว เขาก็จะต้องตกใจเป็นครั้งที่สอง ด้วยพะนอกำลังมีควงตาอันเต็มไปด้วยน้ำบริสุทธิ์ เธอมองดูผู้อาริด้วยแววอันขอบคุณ อยากจะกรายเข้าลงในขณะนั้น แต่เธอไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ นอกจากนิ่กแล้ว ก็เบือนหน้า หันไป หายใจ สะท้อนส่วนหนึ่งรู้สึกตื้นตันจนลืมความเจ็บปวด และอีกส่วนหนึ่งก็ให้รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ต่อต้านกันอยู่ คุณหญิงชำนาญพอมาถึง เห็นหน้าหลานสาวเข้าดังนั้น ก็ร้องโวยวายขนอ่วมต้องเข้าไปประคองไว้ เพราะท่านจะเป็นลม

เมื่อดูด เอาโลหิต ที่เป็นพิษ ออก จาก แผล ได้จนเป็นที่พอใจแล้ว หลวงชำนิ ฯ ก็อุ้มเอาพะนอขึ้นไปบนเรือน ส่งนามบัตร ให้อ่วมหนึ่งแผ่นเพื่อให้ไปตามหมอมาฉีดยา แล้วรินบรันดีเกือบเต็มแก้วเชิง บังคับให้พะนอดื่ม

เข้าไปจนหมด เสียงคนใช้ผู้ชายเกรียวกราวกันอยู่ข้างล่างจึงลุกออกไปดู เห็นเจ้าคนหนึ่ง กำลัง หิ้วซาก งูเขียว หาง ไหม้ ซึ่งหัวและลำตัวแหลกเหลวไม่เป็นชิ้นดีตัวหนึ่งอยู่ ก็ก้าวขันไดลงไปๆ ๆ ปากให้เงียบเสียง ใจคอไม่รู้ว่ามาจากไหนสักเท่าพ้อม หน้าที่ตึงอยู่เมื่อสักครู่ก็ค่อย ๆ หายกลายเป็นปกติ เห็นคุณแม่ยังไม่หายตกใจ ยืนหน้าซีดเย็นหุ่นอยู่ที่หน้าห้องหลานสาว จึงชูมือท่านมาให้ห่าง แล้วกระซิบว่า

"งูเขียวน่ะครับคุณแม่ ไม่เป็นไรหรอก อย่างแพ้ก็ขาบวมไปสักวันสองวันก็หาย เจ้าพวกนั้นมันตีตายเมื่อสักครู่นี้เอง"

"พุทโธ่—แม่ตกใจจะตายเสียแล้ว แกไปบอกให้น้องรู้เสีย สักหน่อยซิ จะได้หายตกใจ"

"คุณแม่เถอะครับ ง่า—ผมจะอยู่คอยรับหมอเขา"

"ไปเถอะ ! แม่จะคอยรับเขาเอง"

"ให้ผมคอยรับเขาเถอะครับ"

คุณหญิง มองหน้า อย่างขัน "ทำไมน่ะ ?"

"ไม่ทำไมหรอกครับ ผมขี้เกียจทะเลาะกับแก"

ท่านจับแขนบุตรชาย "ไปเถอะคนดีของแม่ น้องเย็นผู้หญิงหนักข้างเขาข้างก็ตามใจแกซิ"

ถอนใจยาวจาก มารดาเข้าไปยืนเงียบ ๆ อยู่ข้าง ๆ เห็นเด็กแก้วกำลังบิดยุงให้คนเจ็บอยู่จึงโยกมือให้ออกไป ชะโงกดูหน้าน้องที่คุณแม่อุปโลกน์ให้ เห็นแดงกำหลับตานิ่ง คงจะเมาเจ้าบรันดีนั่นเอง ใจไม่ดีเมื่อเห็นหน้าอันบริบูรณ์ด้วยศิลปนั้นนองไปด้วยน้ำตา เอื้อมมือไปที่หน้าผาก แล้วก็สะดุ้งหดกลับมา คล้ายเด็กที่กำลังทำท่าจะขะโมยขนมแม่กิน เดินไปงับประตูเสียให้สนิทดีแล้ว ก็เข้ามายืนอยู่ใหม่ เอื้อมมือออกไปที่หน้าอีก แต่ที่นี้ยิ่งกว่าสะดุ้ง ถึงกะโดดทีเดียว ด้วยพะนอได้พลิกตัวลงมาตะแคงข้างหลวงชำนิ ฯ กลืนน้ำลายเอื๊อก รู้สึกโล่งใจที่ทราบว่ายังไม่ตื่น ค่อย ๆ นั่งลงข้าง ๆ อกใจระทึกตึกตักชอบกล เอาผ้าเช็ดหน้าซึ่งเหน็บอยู่ที่เอวตน ซับลงที่รอยน้ำตานั้นสะดุ้งเฮือกเมื่อแขนของพะนอได้เลื่อนลงมาพาดไว้ที่ตักด้วยความไม่รู้สึก ช่างอวบกลมและสั้งเรียวสมส่วนเหมือนงวงไอราของจินตกวี บรรจงลูบแขนนั้นเบา ๆ เสมือนประหนึ่งลูบเพ็ชรน้ำหนัก ๕๐ กะรัต เสยผมที่ปกหน้าให้ขึ้นไปอยู่ในระดับ นิ่งนั่งพิศดูใบหน้าอันงามเหมือนเดือนฉายนั้น แล้วก็สะท้อนถอนใจยาว สติเลื่อนลอยไปอยู่ในวิมานเมืองฟ้า ค่อยช้อนอุ้งมือคนเจ็บข้างที่พาดตักตนอยู่ แล้วกุมประทับไว้ด้วยฝ่ามือทั้งสอง ขณะนั้นเสียงเด็กหญิงข้างบ้านกำลังอ่านพระราชนิพนธ์รามเกียรติ แว่วมาทางหน้าต่าง หลวงชำนิอักขรานิ่งฟังอยู่ด้วยอาการอันสงบ บทพระราชนิพนธ์นั้นรำพันถึงตอนพระฤษิกไลโกฏหลงอยู่ในเมืองพัทวิสัยว่า

"เพลิดเพลินในรสเสน่หา จะบงกรมภาวนาก็หาไม่ ลืมทำพิธีบูชาไฟ ลืมไพรอาวาสแต่ก่อนกาล ลืมทั้งคณะสานุศิษย์ ลืมกิจกำเริบด้วยสงสาร แต่ภิรมย์สมสุขด้วยเยาวมาลย์ แสนสนุกสำราญทุกเวลา ฯ"

ก่อนที่หลวงชำนิ ฯ จะรู้สึกตัว ก็ได้เห็นพะนอลืมตามองตนอยู่ก่อนแล้วอย่างใสแจ๋ว

สองวันต่อมาในตอนบ่าย ขณะเมื่อหลวงชำนิ ฯ กำลังนอนหงายวาดภาพมโนนึกอยู่กับผ้าเพดานที่เฉลียงนอกนั้น คุณหญิงมารดาได้เดินเข้ามายืนอยู่เมื่อใดไม่รู้สึก ตื่นขึ้นจากภวังค์โดย คุณหญิงเอามือวางลงที่หน้าผาก ลืมตาขึ้นเห็นคุณแม่ยืนยิ้มอยู่ จึงรีบลุกขึ้นจับข้อมือมารดาไว้ด้วยความเคารพและ

รักใคร่

คุณหญิงยิ้มพลางว่า “ตาเกษตร ขอให้แม่พูดอะไรกับลูกสักหน่อยได้ไหม?”

ขยับตัวหลีกให้ท่านนั่งแล้วว่า “พูดซิครับ ผมอยากฟังคุณแม่พูดมากกว่าใคร ๆ ในโลก” หัวเราะกอดแขนมารดาไว้อย่างเด็ก

ท่านทรุดลงนั่งข้างบุตรชาย เอามือลูบหลังอย่างกรุณา “กลับไปกรุงเทพ ฯ คราวนี้ แม่ตั้งใจจะให้ลูกปกครองเด็กสักคนหนึ่ง”

“คุณแม่กรุณาหาให้ดีอย่างเจ้าอ่วมเถอะขอรับ”

“ดีซิลูก ดีกว่าเจ้าอ่วมตั้งร้อยเท่า จะเย็นเพื่อนลูกไปจนแก่เฒ่าถือไม้เท้ายอดทอง”

“อือ—อะไรครับคุณแม่” หัวเราะชอบใจ

“ขอให้แม่ได้เห็นความเย็นผู้ใหญ่ของลูกเสียแต่ในทันตาเห็นเถอะนะลูก ลูกก็โตได้บวชได้เรียนแล้ว”

เริ่มกระพริบตาถี่และกลืนน้ำลาย แต่หน้ายังยิ้มอยู่ “คุณแม่จะบังให้ผมไปไกลคุณแม่แล้ว”

“จะไกลอะไร อยู่กับแม่นี่แหละ อยู่คอยปฏิบัติแม่ คอยป้อนข้าวหยอดน้ำแม่ เมื่อเวลาแม่เจ็บไข้”

“งั้นก็ดีซิครับ ผมจะอยู่กับคุณแม่ รักคุณแม่จนผมตายจากไป”

“ยังลูก! ลูกยังแข็งแรง อย่าไปนึกถึงความตาย ยังอีกนานที่ลูกจะได้พยุงมันอยู่เพื่อความสุขความสำราญ อันกำลังห้อมล้อมลูกอยู่ด้วยความหวานชื่น ซึ่งโลกิยวิสัยตกแต่งไว้เพื่อสมบัติของปุถุชน”

จับใจในคำของมารดา เกือบจะกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ จ้องหน้าพระผู้มีพระคุณแล้วก็หายใจสะท้อน “คุณแม่ขอรับ! ขอให้ผมตายก่อนคุณแม่ อย่าให้ผมต้องอยู่เพื่อครองสมบัติวิบัติเหล่านั้น ไม่มีอะไรแล้วในโลกนี้ที่ผมจะรักยิ่งไปกว่าคุณแม่ได้ ถูกแล้วผมเย็นคนร่างกายแข็งแรง แต่—คุณแม่ขอรับ ผมไม่ปรารถนาที่จะใช้มันเพื่ออย่างอื่น แต่เพื่อยังไว้ซึ่งความสุขสวัสดิ์ ซึ่งผมจะพยายามเสาะแสวง หามา กราบไว้แทบเท้าคุณแม่คนเดียวเท่านั้น”

น้ำตาคลอตาคุณหญิงชราด้วยความปลื้ม “ลูกเอ๋ย เกษตรพ่อยอดหัวใจของแม่ คอยฟังนะลูก แม่จะพูดให้ลูกฟัง ก่อนอื่นขอให้ลูกหวนคิดชั่นไปถึงในกาลอดีต เมื่อลูกยังเล็กอยู่ ณเมื่อนั้นลูกมิได้เอกากายแลเหลียวเห็นแต่หน้าแม่ผู้เดียวดั้งบ่าจุนนี้ เจ้าคุณ! คุณพ่อของลูกได้เคยอุ้มลูกไว้บนตัก รักลูก

ถนอมลูกป่านประหนึ่งแก้วตาก็มิปาน ลูกเย็นก้อนเลือดก้อนเดียวที่เข้าคุณสละไว้ให้เย็นขอดสมบัติของแม่มาตรายเท่าทุกวันนี้ ภาวะของมนุษย์หรือแม้ดิรัจฉานทั่วไป ก็ย่อมเย็นไปโดยกฎเกณฑ์ตั้งแต่ง ชายย่อมมีภริยา สามีย่อมเย็นในหญิง ภาวะดังนี้เย็นไปโดยธรรมดาวิสัย เสมือนคนเกิดมาก็ต้องกินข้าวและหลับนอนฉะนั้น ไม่ใช่เย็นอุตตริกิจหรืออัจฉริยกิจ พิเศษพิสดารอะไร ตั้งแต่พระมหากษัตริย์ตลอดลงมาถึงกระยาจกวณิพกก็ย่อมเย็นไปอย่างนี้ อนึ่งโดยคตินิยมย่อมถือว่า “คนโสด” นอกจากสงฆ์ เย็นผู้ไม่สมบูรณภาวะ ไม่เย็นคนมีหลักฐาน ไม่เย็นคนมีภูมิลำเนาแน่นอน แต่เย็นคนเกิดมาเพื่อความอนาถ ขาดผู้ปฏิบัติพยาบาลในสมัยชราชิมายุ เย็นคนหาแก้วบริวารมิได้ ไม่มีแม้เชื้อแถวที่จะดำรงวงศ์สกุลให้ไพศาลต่อไป ขณะเมื่อตนหาบุญไม่แล้วดังนี้ ลูกรักของแม่ ผู้ที่แม่ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงมาด้วยความดี ย่อมจะมีสติวิจารณ์เห็นการผิดเย็นชอบ ซึ่งลูกจะต้องมีผิดชอบในเบื้องหน้า จงใช้ความดี ปฏิบัติตามคำของแม่นี้ด้วยดีเถิด”

หยุดมองดูหน้าบุตรสุดที่รัก ซึ่งกำลังก้มลงต่ำ คุณหญิงชรายกมือขึ้นลูบศีรษะลูกรักอย่างปราณี น้ำตาร่วงพรูลงด้วยความยินดี ในขณะที่ได้เห็นบุตรชายได้กราบท่านแทนที่จะแสดงโวหาราธิบายเย็นน้ำท่วมทุ่ง ดังที่ท่านได้เคยอ่อนใจมาแล้ว ท่านก้มลงแล้วกระซิบที่หูว่า

“แม่น้อยย่นว่า อยากจะออกมารับอากาศข้างนอกบ้าง แกนอนอุดอู้อยู่ในห้องตั้ง ๒—๓ วันแล้ว ไปชิลูก ไปพาน้องออกมานั่งเล่นที่นี่”

ใจวาบ “ทำไมขาแกยังไม่หายยวมอีกหรือครับ ?”

“ที่หลังเท้ายังอูมอยู่เลยลูก”

“โธ่—จะให้เด็กแก้วพะยุงออกมาก็ได้”

“ก็เพราะใช้นางแก้วน่ะซี เมื่อเช้านี้ถึงได้พากันหกล้มลงทั้งคู่”

“แกไม่รังเกียจผมแน่หรือครับ ?”

“โธ่—พ่อเกยตรนี่ อะไร ๆ ลูกก็เฉลียวฉลาดทุกอย่าง”

“ครับ ! ผมคิดว่าผมโง่กับคุณพะนอมาก”

“ทำไม จะเรียกชื่อน้องเฉย ๆ ไม่ได้หรือ ?”

ยิ้ม “อ้า_”

"เรียกแกว่าน้อย ตามแม่ก็แล้วกัน ไป ให้พี่มารับน้อย" ซิ!"

ลุกขึ้นยืนนิ่ง "ผมขอกว่า คุณแม่ ให้พาออกมานะครับ"

"เอาเถอะน่า ไปพาน้องออกมาก็แล้วกัน" ท่านว่าแล้วก็เดินยิ้มจากไป

เอามือประสานกันยกขึ้นเหนือศีรษะแล้วก็ยิดขี้เกียจ วางกล้องยาเส้นลงกับโต๊ะ แล้วเดินช้า ๆ ตรงไปหยุดยืนอยู่ที่หน้าห้องคนป่วย ยกมือขึ้นเคาะเบา ๆ ครู่หนึ่ง เด็กแก้วก็เผยประตูออกมา เมื่อเห็นว่าเย็นใครแล้ว ก็เลี่ยงออกไปข้างนอก หลวงชำนิ ฯ สำรวมสติได้มั่นคงดีแล้วก็เดินตรงเข้าไป เห็นแม่น้อยคนป่วย กำลังหันหลังอ่านหนังสืออยู่ จึงเข้าไปยืนอยู่จนชิด พลางให้เสียงโดยกระแอม ทรุดนั่งลงข้าง ๆ มองดูที่ขาคนป่วยเห็นยังขวมอยู่อีกเล็กน้อยที่หลังเท้า ใจค่อยสบาย ผู้ป่วยยังอ่านหนังสือเฉยอยู่มิได้หันมามอง

"น้อย!" เอามือเอื้อมไปวางลงที่โสณิอันผาย "ถ้าน้อยมีความประสงค์ที่จะออกไปรับอากาศข้างนอกบ้าง พี่จะพาไป"

คนป่วยนอนนิ่ง

"น้อย!" เริ่มซัด "คุณแม่ขอกพี่ว่า น้องแกว่าน้อย ตามแม่ก็แล้วกัน ไป ให้พี่มารับน้อย" ซิ!"

นิ่ง

"น้อย!" ใจเต้นตึก ๆ "พี่จะขออุ้มน้องไป จะอนุญาตหรือไม่?"

นิ่ง

"น้อย!" เลื่อนมือไปกุมไว้ที่โคนแขน "โธ่—น้อย โกรธพี่เรื่องอะไร?"

ชะโงกหน้าเข้าไปใกล้แล้วก็ตกใจ ด้วยได้เห็นผู้ถูกเรียกน้ำตาคลอตาอยู่ จึงกะถดเข้าไปอีก ขยับหนังสือที่น้อยถือบังหน้าอยู่แล้วค่อย ๆ ดึงเอามาถือไว้เสีย ก้มหน้าลงเกือบชิด

"ขอให้พี่อุ้มออกไปนะจ๊ะ น้อยคนดี" เมื่อเห็นว่ายังนอนนิ่ง ก็ขยับลุกขึ้นทำท่าจะเข้าช้อนพาเอาไปจริง ๆ พะนอสะบัดแล้วก็หยิกเย็นพลันลุกขึ้นนั่งหน้าแดงก่ำด้วยความโกรธ

"นึกว่าคิดอย่างไรคุณหลวง! จึงเข้ามารังแกดิฉันจนในนี้?"

หัวเราะชอบใจ "ไม่ใช่อวดดีหรอกน้อย ขอให้พี่อุ้มน้อยสักหน่อยเถอะ คนสวย" ผลักไว้ทั้งสองมือ "ขัน! มาเย็นพี่เย็นเชื้อดีฉันตั้งแต่ครั้งไร ออกไปคนใจร้าย!"

"ไม่ร้ายดอกน้อย เมื่อไม่อายเด็กข้าง

ล่างมันจะได้ยิน จะเอ็ดตะโรอย่างไรก็เอ็ดเถอะ”

ว่าแล้วก็ซ้อนเอาตัวพะนอขึ้นอุ้มไว้จนได้มือยสองกำขึ้นจะได้ร่ำมะนาโปลงที่หน้าอกสักเท่าใด ๆ หลวงชำนิฯ ก็ยังอุ้มพาไปวางไว้ที่เก้าอี้นอนเฉลียงนอกนั้นจนได้ หมุนเก้าอี้ให้หน้าคนเจ็บหันไปทางลม ช่วยเลื่อนหมอนให้หนุนศีรษะดีเรียบร้อยแล้ว ก็กลับไปเอาหนังสือที่พะนอกำลังอ่านค้างอยู่มาให้ ยกมือขึ้นลูบผมพะนอเบา ๆ แล้วก็ยิ้ม พร้อมกันได้ถูกเจ้าของผมบิดเอาอย่างแรง แล้วสะบัดหน้า

“มีธุระอะไรใช้พี่นะจ๊ะ พี่จะไปนอนอยู่ที่เก้าอี้ตัวโน้น”

ค้อนจนเกือบตาคว่ำ “ไม่ต้องมานั่งคอยเฝ้ายามฉันอยู่หรอก หมู่นี้ทำไมไม่กกโต๊ะหนังสืออยู่ล่ะ?”

หัวเราะ “เอาไว้ให้น้อยหายดีเสียก่อนจึงค่อยแย่งกันเขียน” แล้วเดินไปเอนลงที่เก้าอี้อีกตัวหนึ่ง

“โอ๊ย! อย่ามาพูดดีหน่อยเลย ถึงหายดีแล้วก็จะกลับบ้าน ไม่อยู่คอยแย่งใคร”

“อยู่เถอะน้อย อยู่คอยแย่งพี่สนุกดี ถ้าจะกลับก็ให้เรากลับพร้อมกัน”

“จำเป็นอะไรฉันจะต้องอยู่และกลับพร้อมกับคนที่เขาชังน้ำหน้าฉัน”

“ไม่มีใครเขาจะชังได้ลงคอดอกน้อย นอกจากน้อยจะชังพี่เอง”

“ฉันจะไปให้พ้น ไม่ขอมาพบเห็นคนโหดร้าย”

“เมื่อเสงี่ยมเจียมตัวอยู่ว่า กลัวน้อยจะโกรธ แล้วน้อยก็มาเข้าใจเอาว่าพี่เย็นคนโหดร้าย”

“ไม่โหดร้ายหรอก คนอยู่ร่วมชายคากัน เจ็บอยู่ตั้ง ๓ วันแล้ว สองตาก็ไม่แล”

“พี่ร้อนใจอกแทบจะพังไป เมื่อเห็นน้อยถูกงูกัด แต่เมื่อหมอบอกว่า วันสองวันก็หาย จึงได้คลายวิตก”

“แล้วก็ไม่ปรารถนาที่จะเอาใจใส่ชิ”

“ทำไมพี่จะไม่เอาใจใส่ พี่ใส่ใจเย็นพิเศษเสียซ้ำ”

“ไม่จริง! ไม่จริง! อย่ามาพูด นี่คงเย็นด้วยคุณย่าไปว่าอย่างไรเข้าหรอก ถึงได้กระวีกระวาดมาทำเย็นกรุณาเสียเต็มทน”

“คุณแม่บอกว่าจะให้พี่แต่งงาน เมื่อกลับไปกรุงเทพฯ แล้ว”

หน้าแดงเบือนไปข้าง ๆ “จะมาทูลฉันทำไม?”

"น้อยแหละควรจะทรายเรื่องงานของชีวิต แก่ฉัน?" พี่ให้มากที่สุด" หัวเราะ

"ฉันไม่ฟัง! ฉันไม่ฟัง! ฉันจะนอนละ หนวกหู!"

"ฟังอีกหน่อยเถอะ น้อยเอ๋ย"

"ใครแต่งงานกับคนที่ไม่มีหัวใจ ก็นึกว่าหากรรมมาใส่ตัว"

"เพราะใจพี่หาไม่ได้มาก รักเดียวใจเดียว คนทั่วไปจึงพากันเข้าใจผิดหมด"

"เขาเข้าใจถูก อย่าเถียง"

"ขอให้พี่เถียงด้วยความจริงเถอะ น้อยแม่คนดี"

"อุ๊ย! ดูแน่ะ อย่ามาเรียกฉันอย่างนี้บ่อย ๆ นะ"

"ทำไมพี่จะเรียกน้อยไม่ได้ พี่รู้สึกภูมิใจเสียนี่กระไร น้อยเอ๋ย ที่ถ้อยคำเหล่านี้ พี่เพิ่งใช้มันเป็นครั้งแรก ณะเพาะแต่น้อยของพี่คนเดียว"

"โธ่ _ แล้วนี่จะให้ฉันอ่านหนังสือรู้เรื่องได้อย่างไร มาชักนิยายแม่น้ำทั้งห้าไม่รู้จักจบ"

"วางเสียน้อย วางหนังสือเสีย แล้วฟังพี่พูดให้จนจบ"

"ช่างเถอะ แล้วจะเป็นประโยชน์อะไร

"ถ้าน้อยยังไม่เชื่อพี่ พี่จะลุกไปนั่งพูดอยู่ข้าง ๆ ไม่รู้นะ"

"อย่ามาขู่ ลองซิ! ลองมาอวดดีกับฉันที่นี่ซิ"

"นัยว่าน่ะ จะรังเกียจพี่เชียวรึ?"

"โฮ้ย_ ฉันทั้งเกลียดทั้งกลัว คนเจ้าเล่ห์ไม่เสียที่หรอกที่เกิดมาเป็นผู้ชาย คงไม่มีใครเขาตามทัน ประเดี๋ยว ๆ ทำท่าอย่างนั้น ประเดี๋ยว ๆ ทำท่าอย่างนี้ ฮะ ฮะ น่าหัวเราะเมื่อก่อนจะมาอยู่ที่นี่ เจ้าคุณลุงบอกว่าคุณป้าท่านมีนิ่มอยู่ในบ้าน ช่างขันเสียจริง ๆ เชียวนิหรือนิ่ม แมลงป่อง เธอก็เย็น ผู้หญิงชาววังเธอก็เย็น ยักษ์เธอก็เย็น และในที่สุดเย็นเจ้าชู้อย่างเสือน่ะไม่ว่าบ้าง" พะนอหัวเราะเสียงแหลมอย่างหยัน

"อนิจจา _ น้อยนะน้อย แมลงป่องผู้หญิงชาววัง หรือยักษ์นั้นก็เอาเถอะ พอพี่จะเย็นได้ แต่เจ้าชู้อย่างเสือนี่แล้ว น้อยลงโทษพี่อย่างขาดกรุณาทีเดียว"

"ฉันไม่รู้ว่าจะว่าอย่างไรจึงจะสม ใครหลงลมของคนช่างพูดช่างแต่ง แสร้งประดิษฐ์ถ้อยคำ วันหนึ่งหรอกจะต้องกินน้ำตาไปจนตาย"

"ภายิตย่อมว่า น้อยเอ๋ย—"

"เอาอีกแล้ว ไม่ต้องอธิบาย ฉันรู้หรอก ว่าเยื่นนักปราชญ์ในทางพูด"

"ฟังเสียก่อน น้อย แล้วถึงค่อยค้าน เมื่อน้อยยังไม่ทราบว่าพี่จะกล่าวว่าอะไร น้อยอาจเข้าใจได้ทั้งผิดและถูก"

"โธ่— จะมานั่งทรมานเส้นประสาทฉันไปถึงไหนก็ไม่รู้"

"ภายิตกล่าวว่า จงรักษาความสัตย์ไว้เสมอด้วยเกลือรักษาความเค็ม"

"เมื่ออยากจะพูดก็พูดไปซิ แล้วอะไรอีกล่ะ? อย่าหยุดพูดนะ"

"จ๊ะ! พี่จะพูด ขอให้พี่พูดโดยได้รับเกียรติยศ เพราะน้อยตั้งใจฟัง"

"ไม่ต้องมากะเกณฑ์ฉัน เมื่ออยากจะพูดก็พูดไปคนเดียวสิ"

"พี่รู้ว่ายังไร ๆ น้อยก็ต้องฟัง"

"อย่ามาหัดตู่นะ ฉันจะฟังก็ได้ ฉันจะไม่ฟังก็ได้"

"ขอให้พี่เข้าใจว่าน้อยจะฟังเสมอ แล้วและได้เก็บเอาถ้อยคำของพี่ใส่ไว้ในห้องหัวใจของน้อยด้วย"

"ข๊ะ ๆ ๆ" ตอบอย่างประชด "ฉันจะพยายามเก็บเอาไปขอกเพื่อนฝูงให้รู้กันไว้ทั่ว ๆ หน่อยใครใจอ่อนไม่รู้จัก ก็จะถลำลึกลงในห้วงเหว"

หัวเราะ "แห่งความรัก งั้นรึน้อย?"

"เอ๊ะ! ฉันจะไปรู้ได้อย่างไรนะ ข้อนั้น"

เสียงขันไดกุก ๆ มีชายหนุ่มคนหนึ่งนุ่งกางเกงแพรดอกสีสมอ เสื้อเชิตแขนสั้นคอปก สวมกันแดดสีขาว ที่มือถือไม้หนังถักยาวประมาณศอกเศษ โผล่ขึ้นมา ชายผู้นั้นหันไปเห็นหลวงชำนิ ๆ กำลังลุกขึ้นนั่งมองตนอยู่ จึงถอดหมวกออก ยกมือไหว้ แล้วพูดอย่างเรียบร้อย

"ขอรับประทานโทษ ทราบว่าคุณพะนอนฤมล มาพักอยู่ที่นี่หรือขอรับ?"

มือกำริมเก้าอี้ไว้แน่น เมื่อเห็นมีคนมาขัดจังหวะดังนั้น พลางผินใจตอบ "ครับ!" แล้วหันไปทางพะนอ "น้อย แขกมาหา"

พะนอผุดลุกขึ้นนั่งโดยรวดเร็ว แต่พอจำหน้าแขกได้ ก็อุทานขึ้นด้วยความดีใจ "วุ้ย! อนันต์ เชิญซิคะ เชิญนั่งซิคะ"

ผู้มีนามว่าอนันต์นั่งลงตรงหน้าพะนอ ยิ้มแก้มแทบปริ แล้วก็คราง อย่างตลก "โฮย— แย่พะนอ ผมเที่ยวเดินหาบ้านคุณเสียยังกะเที่ยวคลำหาไข่มุกด์ในท้องทะเล"

"ริคะ? แหมช่างว่า— คิดถึงดิฉันไหม

คะ” ชายตาไปทางผู้ที่นั่งอยู่อีกทางหนึ่ง หลวงชำนิฯ สะดุ้งเล็กน้อย

“โธ่_ถามได้ ตั้งแต่คุณมาเสียแล้ว พวกเราต่างพากันเหงาไปหมด ยายจีดบ่นหาถึงคุณไม่เว้นแต่ละวัน”

“ไม่งั้นดิฉันก็จะกลับเสียนานแล้วหละขะ แต่เจ้ากรรม เคราะห์ร้าย” ชายตาไปทางนั้นอีก แต่ขณะนี้ผู้ถูกลอยมองกำลังหันให้ข้างอยู่

“อ้าว_เคราะห์โศกอะไรล่ะคุณ? เอ๊ะ! นั่นเท้าเขียนอะไร บวมอูม?”

“งูน่ะซิคะ มันกัดเอา” หัวเราะเสียงใส

“โธ่—ไม่ควรๆ คุณไปทำยังไงเข้าล่ะครับ?”

“เดินไปเหยียบมันเข้าซะ”

“งูอะไรริครับ แล้วคุณฉีดยาหรือเปล่า?”

“งูเขียวหางไหม้ซะ หมอฉีดยาให้เข็มเดียวแล้วก็ไม่เห็นหน้า”

“อ้อ_งูเขียวหางไหม้! ไม่เขียนอะไรหรอกครับ คุณแม่ผมก็เคยถูกกัด ขาบวมอยู่สองหรือสามวันเท่านั้นก็หาย”

“แต่นี่ดิฉัน ๓ วันแล้วนะคะ เออ—แล้วนี่—อนันต์พักที่ไหนคะ?”

“บ้านเจ้าคุณประสาทฯ ครับ!” อมยิ้ม

“ยายจีดแกยังคับให้ผมนอนที่นั่น ผมคิดว่าจะนอนโฮเต็ล เพื่อหาความอิสสระ แต่ยายจีดแกไม่ยอม ก็เลยต้องทนเอา”

หัวเราะ “อนันต์นี่แหละขวาง อยู่บ้านกับพี่กับน้องซิไม่ชอบ ชอบแต่ความอิสสระไปหน่อยเถอะ คงได้เข้าบ้าเข้ารกไปสักวันแต่ว่าก็จริงหรอกนะอนันต์” ชายตาไปทางที่เคยชาย “ถ้าพี่น้องนับถือกันจริง ดูก็ควรที่จะร่วมชายคากันได้ เพราะมันเย็นสุข แต่ถ้าพี่น้องที่เหยียดกัน มันก็เข้าแยบคับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก นะคะ”

อนันต์หัวเราะชอบใจ “จริงสิครับ ข้อนี้ผมไม่เถียง” บุ้ยปากไปทางหลวงชำนิฯ “นั่นใครคุณ?”

ค่อยเกือบเย็นกระซิบ “พี่!”

อนันต์หน้าตาตื่น “อ้าว แล้วทำไมไม่แนะนำผมล่ะ?”

แกล้งพูดเสียงดัง “กำลังเย็นโรคเส้นประสาท ความจำไม่ใคร่ดี”

“อ้อ_ผมเสียใจด้วย” แล้วอนันต์ก็หันไปดูอย่างเวทนา

หลวงชำนิฯ แม้มิได้หันหน้าไปทางที่เขาพูดกันก็จริง แต่หูกำลังตั้งใจสดับอยู่ทุกวินาทีที่

ฉะนั้น ทุกถ้อยคำที่เขาถามและโต้ตอบกัน น้ำเสียงนั้นจึงได้ตรอกลงในช่องรูหูทั้งหมด โดยฐานที่ไม่เคยรู้จักความอิจฉาว่ามี หรือไม่ในโลกนี้จึงมิได้รู้สึกอย่างหนึ่งอย่างใดผิดแผกไปกว่าปกติ เย็นแต่เพียงรำพึงในใจว่า ถ้าฉันเย็นนักมวยอเมเจอร์ก็ขอให้พบกับผู้แข่งขันที่มีหน้าตาอย่างเจ้านายอนันต์นี่เถิด พิจารณาเห็นว่าถ้าจะขืนนั่งฟังอยู่ต่อไปก็หาควรไม่ ฉะนั้นก็คว้ากล้องคู่ชีวิตใส่ปากได้ ก็ลุกลงบันไดไปโดยไม่มีจุดหมาย พะนอลักค้อนอยู่ข้างหลังอย่างน่ากลัว

ตั้งแต่วันที่อนันต์มาหาเย็นต้นมา พอเท้าหายเดินได้เย็นปกติแล้ว พะนอก็เริ่มเที่ยวอย่างหัวไม่วางหางไม่เว้น วันไหนถ้าอนันต์ไม่มารับไปที่อื่น ก็เย็นมานั่งคุยอยู่ด้วยเกือบ ๓—๔ ชั่วโมง ในวันหนึ่ง ทั้งสองคู่สนิทสนมกลมเกลียวกันอย่างผิดสังเกต ก็และอันความสังเกตนี้ คือ หลวงชำนิอักขรานั้นเองเย็นผู้ใช้มากกว่าใคร ๆ ทั้งบ้าน และดูเหมือนจะมีอาการร้อนอกร้อนใจ เชื่อไปในทางเข้าใจเอาเองอย่างไร ๆ ด้วย ที่หูแว่วอยู่เสมอเหมือนมีใครมาคอยกระซิบว่า "ผู้หญิงน่ะคือไม้เลื้อยนะ คุณหลวง ยอดที่ทอดชูอยู่อย่างน่ารัก ในสายตาที่คนเห็น แต่ความจริงจะเอาเย็นแก่นสารอันใดมิได้ เมื่อขึ้นอยู่ใกล้อะไร ไม้เลื้อยจะไม่เลือกสถานที่และโอกาสใกล้ไหน นั่นและจะพันไว้ โดยเย็นไปตามสัญชาติ จะรัดจะพันจากนี่ไปหาโน่น และจากโน้นแล้วกลับย้อนมาหานี้ อย่าหลงถือว่ามีความยุติ ความอิ่ม ความสงบพอใจในภาวะที่เย็นผู้หญิง!"

สะดุ้งเฮือก ฮา—นี่เราเย็นอะไรไป จึงมีหูวิปลาศไปเช่นนี้ อันรำนาเหล่านี้ ย่อมเกิดขึ้นจากริมผีปากกวีโฉด ผู้มีประเพณีหวงแหนสตรีไว้เสมอด้วยทาสในสมัยโบราณนั่นเทียว สมัยนี้เย็นสมัยวิทยาศาสตร์ ทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน และการสมาคมผู้ชายต่อผู้ชาย ผู้หญิงต่อผู้หญิง แล้วก็หญิงกับชาย และชายกับหญิง สลับกันไปตามแต่โอกาส และสถานที่ คบหาสมาคมกันได้ ปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง ชายดี หญิงดี จึงมีแต่ความดี ประพฤติดีต่อกัน ไม่ประทุษร้ายกันด้วยความดี ความดีที่ประสานงานกันในระหว่างเพศ ไม่ใช่เหตุแห่งการประทุษร้าย แต่เย็นไปเพื่อความศรีสวัสดิมงคล ความดีนั้นมีความหมาย รู้ได้ง่าย คือ สิขาวบริสุทธิ์ มนุษย์ชายหญิงในสมัยวิทยาศาสตร์ การศึกษาได้

ฟอกสีกะดางลางในหัวใจให้สูญสิ้นไป มี แต่ใจขาวสะอาดและบริสุทธิ์ เชิญเถอะน้อย! อ้า _ พะนอ นฤมล เชิญเธอคบมิตต์สหาย ชาวเกลอของเธอให้สมแก่กาลสมัย พี่จะ อีก คอยชม!

ลุกขึ้นยืนหมุนอยู่ที่หน้าโต๊ะเขียนหนังสือ มือทั้งสองไพล่อยู่ข้างหลัง อย่างท่าตริกตรอง มองดูงานที่ทำไว้ ให้รู้สึกเหม็นรุเหมือนยาดำ ใจวูบ เมื่อตาเห็นเข้ากับรูปถ่าย ซึ่งเข้าของได้เขียนไว้แต่ฉะเพาะวงหน้า และเอาซ้อนไว้ใต้กระจกที่รองสำหรับเขียนหนังสือ สองมือเท้าลงเพ่งดูรูปนั้นเหมือนถูกตรึง แต่ในที่สุดก็เบือนไปข้าง ๆ เลื่อนกระดาษแผ่นหนึ่งมาปิดเสียเหมือนไม่อยากเห็น เดินไปแหงนหน้าอยู่ที่หน้าต่าง วิญญาณล่องลอยไปทั่วทิศ กิริยาอาการเปลี่ยนแปลงจากกระฉับกระเฉงเย็นคนเฉื่อยช้าและมืนซึม ปากดูดแต่กล้องควันตระหลบ นี่ถ้าเย็นคนคอดีมใครจะไปรู้ได้ว่านายนักปาฐกผู้นี้จะแมวเลียตา _ หรือไม่รูปถ่ายนั้น คือ พะนอ นฤมล!

"อย่าเหยียบหญิงทั่วไป ว่าหลายใจเชื่อยาก" เสียงอ่วมร้องเพลงขานเสียงอยู่ที่ใต้ถุน "ชั่วก็มีดีก็มาก ดอกนะพี่นะระวังปากไว้ให้ดี--"

หลวงชำนิฯ ชะงัก ตะแคงหูฟัง หน้าตึงส่ายตาดูตามล่องจนเห็นตัวผู้ร้อง

"อย่าเหยียบหญิงทั่วไป" อ่วมร้องหยิบแก้วน้ำเทลงทางล่อง ตรงเสียงที่ร้อง พอจะต่อว่า "ว่าหลายใจเชื่อยาก" ก็เงียบหายไปทันที

มองดูดาวกระจ่างเต็มฟ้า ชวนให้น่าไปเดินเล่น จึงคว้าเสื้อนอกมาใส่ ลงบันไดตรงไปยังชายหาด น้ำทะเลกำลังลด บางครั้งบางคราวมีประกายฟอสฟอรัสกระจ่างซ่าไปเย็นทางอย่างน่าดู ที่ชายหาดมีเด็กๆ และไม่ใช่เด็ก ใช้อังแพรมเที่ยวไล่ตะครุบปูลม กันเย็นกลุ่ม ทรุดลงขัดสมาธิอยู่กับพื้นทรายโดยไม่มีจุดหมายว่าจะทำอะไร ต่อนานๆ ก็มีคนคู่หนึ่ง เย็นเพศที่ตรงกันข้าม เดินเคลียคลอกันมา แล้วก็ผ่านไป ทั้งสองดูเย็นคนเลือดน้อย เมื่อมากระทบลมแรงจึงดูหนาวหนัก ถ้าไม่เพ่งตาดูให้ถนัดถนี่จริง ๆ ก็จะไม่ทราบได้ว่าเย็นสองคน เพราะเขาเดินติดกันมาอย่างฝาและชาม แล้วต่อมาก็อีกคู่หนึ่ง ในรูปและแบบศิลปอย่างเดียวกัน ที่นี้สองคู่ในระยะไม่ถึงวาก็ผ่านไป สามคู่สี่คู่ในกลุ่มหนึ่งก็ตามมาติดๆ ดูเถอะ สมัยเสรีภาพแห่งการ

สมาคม ช่างรุ่งเรืองสุกใสเสียจริง ๆ คนเดิน ตามความเจริญของประเทศ หรือประเทศเดิน ตามความเจริญของคน หลวงชำนิ ฯ ยัง ทรายมิได้ เชิญ! เชิญ! ท่านผู้เจริญ เชิญ เดินไปอย่าหยุดยั้ง ฉันจะชมท่านอยู่ดูท่านลิ่น โอ้ – หนอ นรชน!

ยืนขึนบิดขี้เกียจ แล้วออกเดินต่อไปช้า ๆ ตามองไปทางด้านทะเล เกือบปะทะเข้ากับคนทั้งสามที่เดินสวนมา เสียงผู้หญิงในหมู่นั้นร้องขึ้นว่า

"อุ๊ย! พี่เกษตร"

แล้วก็มีเสียงผู้ชายหัวเราะขึ้นห้าว ๆ และพูดว่า

"งั้นก็ดีละ พะนอ ฉันมาส่งเธอแค่นี้ก็พอแล้ว เธอกลับกับคุณหลวงก็แล้วกัน"

"อ้าว –"

"อ้าวอะไร?" ผู้พูดเดินตรงเข้ามาใกล้หลวงชำนิ ฯ แล้วยกมือขึนทำความเคารพพลางพูดว่า "คุณหลวงจะเลยไปข้างไหนด้วยหรือเปล่าขอรับ?

หลวงชำนิ ฯ ยืนอึ้ง ไม่รู้จะตอบอย่างไร ส่ายศีรษะพร้อมกับยอกว่า "เปล่า!"

"งั้นก็ดีทีเดียว ผมเลยมอบตัวพะนอให้กลับบ้านพร้อมกับคุณหลวงด้วย ผมลาละ ครับ" ยกมือไหว้อย่างเรียบร้อย

ผู้ไหว้ถอยฉะออกไป แล้วก็เอาแขนสอดเอวหญิงอีกคนหนึ่งซึ่งยืนอยู่ข้าง ๆ แล้วพากันเดินลับไปในเงามืด

หลวงชำนิ ฯ จำได้ว่า ชายผู้นั้น คือ อนันต์ แต่ผู้หญิงที่ไปด้วยนั้น ยังไม่ทรายว่าผู้ใด นึกมองผู้ที่ยืนอยู่ตรงหน้าครู่หนึ่ง และโดยมิได้พูดจา ก็หันหลังกลับไปทางบ้าน แต่ในทันใดนั้น ก็ต้องหยุดชะงัก ด้วยได้ยินเสียงร้องเรียก

"พี่เกษตร!"

หลวงชำนิ ฯ หยุดยืนนิ่ง รู้สึกว่าเสียงนั้นช่างตรงเข้าไปหุ้มหัวใจไว้ จนทำให้พิษที่เร่าร้อนอยู่ภายในค่อยรู้สึกซุ่มซ่นขึน ที่ชายเสือตนดึงเพราะถูกผู้เรียกดึงไว้ จึงหันมามองหน้าผู้ดึงนิ่งอึ้งอยู่

"โกรธน้อย มากหรือคะ จึงไม่พูดด้วย?" เสียงสั่นสะท้าน

"เปล่า! ถามทำไม?"

"แหม – ดูพูดแน่ะ! แล้วนั่นจะรีบร้อนไปข้างไหน?"

"ก็ไปบ้านน่ะซี"

"ก็ค่อย ๆ เดินไปไม่ได้รึ?"

"คิดว่าน้อย จะรีบกลับไปพักผ่อน เพื่อเอา

แรง”

พูดเสียงดัง “ฉันจะหาแรงไว้หักคอใคร?”

“จะไปรู้ริ!”

“พี่เกษตรนะ! พี่เกษตร! ฉันนี่ช่างเป็นขี้ปากเสียจริง ๆ”

“เอ๊ะ! นี่พี่ไปว่าอะไร?”

“อย่าทำไขสือนะ ฉันพอจะรู้เท่าทันหรอก” สะบัดหน้าแล้วหันข้างให้

“เออ – เรานี่ช่างเคราะห์ร้ายจริง สนุกสนานมาแต่ไหนมาได้ พอมาพบกันเข้าเย็นเกิดเรื่องขัดใจกันทุกที”

“แน่ละซิ! ฉันเย็นคนหาเรื่องก่อนนี่”

“ขอให้พี่มีเกียรติยศได้ทราบพฤติการณ์เที่ยวเตร่ของน้อยบ้าง”

“จะยังคับหรือเพียงอยากรู้?”

“ขอสอดรู้ไปตามแกน ๆ”

“ถ้าอย่างนั้นก็อย่าฟังเลย”

หัวเราะเสียงกร้าว “จ้ะ! น้อยพี่ขอโทษ ความจริงพี่ก็ไม่ควรจะถาม เพราะรู้อยู่ว่าเย็นความลับ มาซิ! มากลับไปบ้าน รุ่งขึ้นจะได้ตั้งต้นไปใหม่”

พูดแล้วก็ออกเดิน ๓ ก้าวที่ย่างมา ก็ได้ยินเสียงร้องไห้อยู่ข้างหลัง ตกใจเย็นล้นพ้น รีบหันกลับมาโดยเร็ว พลางตรงเข้าเอาสองมือวางไว้ที่ไหล่ของผู้ร้อง เขย่าเบา ๆ อย่างปลอบ พร้อมกันเจ้าของไหล่ก็พลิกผลักมิยอมให้เข้าใกล้ กรงครุฑทั้งขวาซ้ายฝังลงที่ต้นแขนผู้ปากกล้าอย่างหมดเวทนาปราณี

“คอยดูนะ พรุ่งนี้ฉันจะเรียนคุณป้าให้ทราบ อวดดีอย่างไรจึงมาดูถูกฉันเช่นนี้ เห็นว่าฉันมาอาศัยอยู่รึ? จึงสามหาวกล่าวคำอัปมงคลแก่ฉัน ถ้าเย็นสุภาพบุรุษก็ควรอธิบายให้ฟังให้ชัดกว่านี้ ว่าที่กล่าวเมื่อกี้นั้นมีความหมายไปทางไหนกัน?”

หน้าเย็นเหน็บเมื่อได้ฟัง “จะมีอะไรน้อย พี่ไม่ได้หมายเกินไปกว่า คุณอนันต์ท่านหมายมิใช่หรือ?”

“อ้อ – ให้รู้ไป ว่าเข้าใจง่าย ๆ ดังนี้ ฉันขอยใจแล้ว พรุ่งนี้ฉันจะกลับกรุงเทพฯ”

พูดจบก็ออกวิ่งหนีไปโดยเร็ว หลวงชำนาญยืนงันอยู่ครู่หนึ่ง แต่พอได้สติก็รีบวิ่งไปสังคักหน้าไว้ได้ พะนอหยุดมองดูการกระทำของคู่วิวาทอย่างจะกินเลือด หลวงชำนาญพูดเสียงหนัก

“ถ้าไม่ถอนคำ วันนี้จะไม่ยอมให้นอน!”

“เอ๊ะ! แปลก – จะทำไมฉัน?”

หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลาง ราชบัณฑิตยสภา

"ทุกอย่างที่พี่จะทำได้ แม้กะทั่งชกปากน้อย!"

พูดอย่างแค้น "นี่ตบหัวแล้วจะมาลูบหลังรึ?"

"หลังน้อยน่ะ พี่ต้องการที่จะลูบเหลือเกินว่าแต่น้อยยินดีรึ?"

"โธ่ — นี่เวรกรรมอะไรของฉันนะ" กระทืบเท้าร้องไห้อย่างเด็ก ๆ

"ถ้ากระนั้นก็ดีแล้ว ขอให้โอกาสให้พี่ล้างเวรกรรมของน้อยบ้าง"

โดยมิทันที่จะป้องกันทัน พะนอก็ตกอยู่ในวงแขนของผู้พูดเสียแล้ว เธอถูกปล่อยเย็นอิสสระเมื่อมาถึงเชิงบันได แต่พอเท้าถึงดินก็มิได้รอรั้ง รีบวิ่งขึ้นไปบนเรือนโดยไม่เหลียวกลับมาดูอีก ได้ยินเสียงคนเกลียดหัวเราะตามส่งหลังมาอย่างหมั่นไส้ คนอะไรช่างเย็นมาร ทำลายหัวใจกันไม่รู้หยุดหย่อนน้ำคำ กระทบกระแทก แดกดัน ปวดร้าวเหมือนมีดเชือด นี่มิเข้าใจว่าฉันกับอนันต์เกี่ยวข้องพ้องพานกันอย่างไรดอกกระมัง คนผี! ดูถูกคนเล่นอย่างทาสในเรือนเบี้ย ดีละคอยดูนะ! ถ้าไม่ขอโทษฉันเสียในเวลาอันควร ฉันจะกระแทกหน้าให้เห็นฤทธิ์เสียสักที ชาตินี้ฉันไม่ยอมแพ้ผู้ชาย เย็นอันขาด!

รุ่งขึ้นในตอนเช้า ขณะอยู่ที่โต๊ะอาหารพร้อมกัน หลวงชำนิฯ พูดขึ้นกับคุณหญิงมารดาว่า

"คุณแม่ครับ เมื่อคืนนี้ผมได้รับหนังสือจากยายหมู" ชายตาไปทางพะนอ ซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ

"เขาบอกข่าวเรื่องซนมาซี" คุณหญิงหัวเราะ

"แกบอกว่า หมอแนะนำให้เปลี่ยนอากาศ"

"อ้าว — เย็นอะไรไป ทำไมแม่ไม่ได้รับข่าว"

"ก็เห็นจะเย็นโรคเลือด ๆ ลม ๆ ของผู้หญิงนั่นแหละครับ"

"เขาจะไปข้างไหนล่ะ ศรีราชากะมัง?"

"แกปรารภว่า อยากจะมาขออาศัยคุณแม่อยู่ที่นี่สักอาทิตย์หนึ่ง"

"ชอบกลจริง ๆ เด็กคนนี้ ทำไมจะบอกมาทางฉันตรง ๆ ไม่ได้หรือ จะต้องใช้ทูตด้วย?"

หัวเราะ ชำเลืองไปทางพะนอ ซึ่งกำลังหูผึ่งอยู่ "แกว่าเกรงใจคุณแม่ครับ"

"แม่น่ะไม่ขัดข้องหรอก พ่อเกษตร ว่า

แต่ตัวของเราเถอะ”

“อ่อ – ผมยินดีครับ แกกับผมมีนิสสัย เด็กซน” ต้องกัน”

“ออ – ไหนแต่ก่อนเคยบ่นว่า เกลียด ไม่ชนเมื่อเด็ก ๆ พี่เกษตรเห็นจะเริ่มร้อยซี่” ยายหมูไม่ใช่หรือ?”

“แกรับรองว่าจะไม่ชนเหมือนแต่ก่อน ๆ”

“ก็ตามใจลูกซี่ ว่าแต่พ่อของเขาอนุญาต กันแล้วรึ?”

“แกว่า เจ้าคุณเทพ ฯ อนุญาตแล้ว”

“แล้วเขาจะมาเมื่อไหร่ล่ะ?”

“มาถึงวันนี้ครับ”

“แหม อะไรเร็วจริง แล้วฉันจะจัดหาที่ ทางให้ได้ที่ไหนล่ะ?”

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกันนี่ครับ”

“อย่างไร?”

“ผมจะไปนอนที่ห้องหนังสือ ให้ยายหมู นอนในห้องของผม”

“ตามใจลูกเถอะ แต่แม่คิดว่าให้อยู่ รวมกับแม่น้อยจะดีกว่ากระมัง?”

ยิ้มอยู่ในหน้า “เด็กเล็กครับ จะไป กวนใจกันเปล่า ๆ”

พะนอนั่งฟังอยู่นานแล้ว เห็นเย็นช่องจึง พูดขัดขึ้นว่า “ดีฉันไม่รังเกียจดอกจ้ะ คุณป้า ดีเสียอีก ดีฉันจะได้มีเพื่อนคุย”

หลวงชำนิ ฯ พูดลอย ๆ “ยายหมูเย็น พอได้ฟัง พะนอก็หันเข้าใส่ “ใครย้าง คุณหญิงกำลังดื่มน้ำ หัวเราะแทบสำลัก “จะน้อย เขาและเรียบร้อยเหลือเกิน ป้า หยิกเสียขาเขียวแทบทุกวัน”

พะนอยิ้ม “คนเราเมื่อเข้าที่มืด ย่อมไม่ เห็นเงาตนเอง”

หลวงชำนิ ฯ ลุกขึ้นจากเก้าอี้ แล้วพูดกับ ข้างฝา ในขณะที่เดินออกจากห้องไป “ใคร ข้างที่อยู่ในที่สว่าง”

คุณหญิงหันไปมองหน้าหลานสาว แล้วก็ พะยัก “ตามไปทุบให้ได้เรื่อง แม่น้อย ว่า เขาว่าใคร?”

เหมือนดินหู ที่ถูกไฟจุด พะนอแล่นตาม ไปพบ หลวงชำนิ ฯ กำลัง นอนหงาย ดูดกล้อง อยู่ที่เฉลียง จึงตรงเข้าไปยืนอยู่จนชิด หลวงชำนิ ฯ แสร้งทำหลับตาลง เมื่อแลเห็น

“พี่เกษตร ฉันขอให้ออียายสักหน่อยว่า เมื่อตะกี้น่ะ หมายถึงใครกัน?”

เบิกเปลือกตาขึ้นอย่างขี้เกียจ แล้วทำ เย็นมองเฉยอยู่

“คะ! พี่เกษตรว่าใคร?”

พูดทั้งกลัวอยู่ในปาก “อะไรกันอีก ไปตามซ่องบานพับประตู เห็นแม่งามนั้นคลานเข้าไปกรายลงที่ตักคุณป้า แล้วหัวเราะร่าเริงสดชื่น ดูหน้าหลวงชำนิฯ เหมือนเหมราชที่ลอยอยู่ในโยกขรณี สดแสนที่จะหมั่นไส้คุณป้า ฉุดหญิงสาวนั้นให้ขึ้นมานั่งอยู่ที่เก้าอี้ตัวเดียวกับท่าน แล้วก็สรวมกอดเข้าไว้ด้วยความรัก เสียงท่านเรียกยายหมูๆ อยู่ไม่ขาดปาก ส่วนแม่เจ้าของนามว่าหมูนั้น พูดพลางหัวเราะพลางกับคุณป้าและหลวงชำนิฯ อย่างนกเขาเจ้าคารม ลุกจากคุณป้าเข้าไปร่วมเก้าอี้เดียวกับหลวงชำนิฯ อย่างสนิทสนมเบียดกันผลักกันเหมือนชู้สาว พะนอเซไปจากที่ยืนแอบดูอยู่โดยมิรู้สึกนัยน์ตาพร่าพราวระยิบระยับด้วยความเจ็บปวดซึ่งปรากฏขึ้นในอกอย่างประหลาด สองมือกำแน่นและเต็มไปด้วยเหงื่อโซก ความรู้สึกส่วนหนึ่งจะแถลาออกไปด้วยโทสัคนิ แต่แล้วอีกส่วนหนึ่งก็เอามือปะทะบานประตูไว้ได้ในโอกาสเดียวกัน ค่อยๆ ทรุดตัวลงกับเก้าอี้ยกสองมือขึ้นกุมศีรษะ เสียวร้าวระยมอยู่ในสมอง ที่ดวงตาเยิ้มไปด้วยหยาดน้ำที่โศกเศร้าเจ็บแค้นอะไร ตนเองก็ไม่รู้เรื่อง โกรธเกลียดใครมาก็ยอกไม่ถูก วิญญาณวนเวียนซักถามตนเองเมื่อได้คิด โธ่ _ ทำไมเรา

“ก็ที่ว่าเมื่อตะกี้นะซิ”

“พี่จะไปว่าใคร ใครเขาจะมายอมให้พี่ว่า”

“ก็เพราะไม่ยอมให้ว่าน่าซิ ถึงได้มาถามว่าหมายถึงอะไร ?”

หัวเราะอย่างขัน “พี่หมายถึงทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ย่อมยังมีความมืดโมห์อยู่ด้วยกันทั้งนั้น ทำไมแปลกใจอะไรรึ ?”

“พี่เกษตรนะ พี่เกษตร”

“จ๊ะ !”

“อย่ามาจ๊ะ ! มาแจ๊ะนะ !” กระทืบเท้าสะบัดหน้ากลับไป

เย็นวันนั้น ขณะเมื่อพะนอเลิกจากการจัดดอกไม้ในห้องบูชาเสร็จแล้ว หูก็ได้ยินเสียงรถยนต์กำลังแล่นเข้ามาในบ้าน จึงเยี่ยมหน้าต่างออกไปดู หญิงสาวสะดุ้งด้วยได้เห็นหลวงชำนิอักขรากำลังประคองสุภาพสตรีคนหนึ่งลงมาจากรถ มีคนใช้ผู้หญิงคนหนึ่งหอบสัมภาระตามมาพะรุงพะรังทั้งสองเดินคลอกันขึ้นมาบนเรือน ด้วยอาการอันแสดงว่ามีความสนิทชิดเชื้อกันมาก อดใจที่จะไม่ดูต่อไปไม่ได้ จึงย่องกรีบมาทางห้องคุณหญิง แล้วเหลือมหน้าลอดนัยน์ตาแลลอด

จึงต้องมาเย็นเช่นนี้ ใครเขาจะชิ้นสวรรค์ลงนรกอย่างไรก็ช่างเขาปะไร กงการอะไรของเราจะต้องยินดียินร้ายด้วย เรา—เขาหรือ ฮ้าย—ดูไม่จริง เราเย็นไปไม่ได้ เราเคยได้ยินอะไรหลายอย่างจากเขา พอที่เราจะเห็นว่า เขา—เรา งั้นรึ? ฮื้อ—ดูก็ไม่จริง คงเย็นไปไม่ได้ ถ้าเขาเย็นตามที่เราคิดแล้วนั่นแปลว่าอะไร? การที่ทำอย่างนั้น เขาหมายไปถึงอะไร แก่หญิงสาวคนนั้น? และหญิงสาวผู้นั้น มีความเย็นอยู่อย่างไร? จึงกล้าหาญชาญชัยพอที่จะไม่รู้จักฉัน ยายหมู! โฮ้ย—นี่หรือเด็กเล็ก และกำลังซุกซน เรียกเสียให้เย็นเด็ก ๆ ใคร ๆ จะได้ไม่สงสัย ฉันไม่รู้นี่! สะดุ้ง เมื่อได้ยินเสียงคุณข้าร้องเรียก คาดถูกว่าจะให้ออกไปรู้จักกับผู้มาใหม่ จะเฉยเสีย ก็ดูกระไรอยู่ จึงกระวีกระวาดลุกขึ้นมองดูเงาหน้าที่กระจก เห็นเย็นรอยเลอะไปด้วยน้ำ จึงเอาผ้าชื้นซับ ขยี้แป้งลงไล้ไปทั่วหน้า จัดผมให้เข้าทรง แล้วนวยนาฏออกมาเหมือนมิได้มีอะไรข้องใจอยู่

คุณหญิงแลเห็นจึงร้องเรียก "แม่น้อย มานี่แน่ะหลาน มารู้จักกับเพื่อนไว้ซิ"

เหลือบไปแวบหนึ่ง ทางที่คุณข้าหมายถึง เพื่อน เห็นกำลังให้ข้างอยู่ และที่มือของผู้ที่ให้ข้าง กำลังจับรังดุมของคนที่นั่งอยู่ในเก้าอี้ตัวเดียวกัน และปากนั้นกำลังทำหน้าที่ฉอด ๆ อยู่เย็นต่อยหอย จึงแข็งใจเดินตรงไปนั่งลงข้าง ๆ คุณข้าด้วยกิริยาอันสำรวม จากหางตา พะนอ เห็นหลวงชำนิ ฯ สะกิดหญิงสาวนั้นให้หันมาประจันหน้ากับเธอ

"ยายหมู!" คุณหญิงว่า "นี่หลานของข้า" ชี้ที่พะนอ "พะนอ นฤมล และแม่น้อย นี่ สุภัทรา เยาวลักษณ์ ลูกเจ้าคุณเทพธนายาล จงรู้จักกันไว้"

ฝ่ายหนึ่งยกมือไหว้ด้วยความแช่มชื่น แต่อีกฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายเจ้าบ้าน นิกว่าไหว้ผิดที่ตัวเกลียด และกลัวเย็นอย่างยิ่ง เมื่อได้ทักทายปราศรัยกันตามประเพณีแล้ว คุณหญิงก็ลุกจากไป พะนอเห็นหีบถักลูกไม้วางไว้ที่ชั้นโต๊ะ พอที่จะแก้รำคาญได้ จึงหยิบขึ้นมาถักอยู่เงียบ ๆ เสียงยายหมูหรือสุภัทราพูดขึ้นว่า

"หนูเห็นจะไปลูบตัวสักที ห้องน้ำอยู่ไหนคะ?"

"ไปซิ ฉันจะพาไป" หลวงชำนิ ฯ พูดแล้วก็หัวเราะ

สุภัทรา ทำตาพองโต "ช่างเถอะ! ชี้ให้ก็แล้วกัน" หัวเราะบ้าง

หลวงชำนิ ฯ หันไปทางพะนอ "น้อย!

เดี๋ยวนี้ห้องน้ำของเราย้ายไปอยู่ที่ไหน?"

ลักคว่ำลูกนัยน์ตาอยู่คนเดียว แต่เมื่อนึกถึงอะไรได้อย่างหนึ่ง ก็อดยิ้มและขันไม่ได้ จึงว่า "ลืมห้องที่เคยซักเสื้อเสียแล้วหรือ?" แล้วเธอก็หัวเราะเสียงใส

สุภัทราไม่รู้ความนัยอะไร ก็พลอยหัวเราะตามไปโดยประสาซื่อ "พี่หลวงละชอบพูดคิดตลกเรื่อย" ชี้มือไปทางห้องหลวงชำนิ ๆ "ไหน ห้องนั้นรึ ให้หนูอยู่?"

หลวงชำนิ ๆ "อยู่รวม ๆ กันอย่างนั้นแหละ สนุกดี"

สุภัทราเบิกตาโตอีกครั้ง "อยู่รวมกับใครกัน?"

"ฉันกับฉัน คุณแม่กับคุณแม่ ยายหมูกับสุภัทรา แล้วก็น้อยกับว่า_คุณพะนอ!" ตวัดหางตาเข้าใส่ แต่ไม่พูดอะไร

"แหม_พูดเอาตกใจ" สุภัทราว่า "เดี๋ยวฉันจะมาคุยใหม่" ว่าแล้วก็ลุกไป

หลวงชำนิ ๆ นั่งมองพะนอแล้วก็ยิ้ม ลุกเข้ามายืนอยู่ข้าง ๆ เอามือลูบศีรษะหญิงสาวค่อย ๆ "ขยันเหลือเกิน น้อยของพี่"

รีบปัดมือ แล้วผลุดลุกขึ้นยืนประจันหน้าสีหน้าอย่างเดียวกับมารดาสิ้นสมุทร "อวดดีก็พอจะทนได้ แต่นี่ถือดีอย่างไร จึงมาขับหัวฉัน?"

ยิ้ม "ทำไม ถือด้วยรึ?"

"อย่านะ! เออ_ฉันจะบอกเสียก่อน ไม่กลัวเสียสิรึ?"

หลวงชำนิ ๆ ทรุดนั่งลง หน้าไม่ดี "น้อย! พี่คิดว่า พี่ได้รับความยินยอมจากน้อย พอที่จะล้อน้อยได้ พี่ไม่รู้ว่าสิรินอยจะเสื่อมไปเพราะมือพี่ต้อง" ถอนใจยาว

ใจหายเมื่อได้ฟัง "ดู_ที่ไรที่นั้น ฟังเสียให้เข้าใจก่อนซี ว่าฉันว่าใครเสียสิริ ฉันไม่อาจเอื้อมได้ถึงเช่นนั้นหรอก ฉันเกรงกลัวแล้ว เจ้าประคุณ"

นั่งมองนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง "น้อยจ๋า_หันหน้ามาทางนี้ ฟังพี่พูดสักหน่อยก่อน พี่จะมีสิริไปทำไม ในเมื่อแม้แต่พี่จะล้อน้อยเล่นก็ไม่ได้"

ดูเถอะ น้ำคำผู้ชาย ซาบซึ้งและแทรกเข้าไปในเส้นเลือดจนหนาวเย็นเยือก เห็นปานฉะนี้ เรียนอะไร ถ้ามีความพยายามก็รู้ได้ไม่ยากนัก แต่สหายทั้งหลายเอ๋ย ปากหน้า กิริยาอาการ น้ำใจของผู้ชายนี้แล้ว ก็สุดแสนสติปัญญาที่จะหยั่งถึง ภาษิตที่ผู้ชายเขียนไว้ว่า พวกเราคือเถาไม้เลื้อย ใกล้ไหนเกาะนั่น ก็เขาเล่า เขานั่นแหละคือน้ำ เห็นได้ชัด ๆ เกลือ น้ำตาล น้ำส้ม และพริก ใส่

ลงไป น้ำนั้นรักษารสเดิมไว้ได้หรือเปล่า ไม่ปรากฏแก่ตาคู่วิวาททั้งสอง

เล่า ก็สาอะไรแก่บรรดาสีต่าง ๆ เช่น คำ แดง เขียว เหลือง ฯ เหล่านี้ จะไม่ทำลายสภาพเดิมของน้ำให้แปรผันไป ถ้าโลกยังตั้งอยู่เพื่อผู้ชาย ผู้ชายโดยมากก็จะมีภาวะดังนี้

ค้อนเสียก่อนพูด แต่สีหน้าค่อยลดลง "สมดอกที่คนเขาชมผีปาก ใกล้ไหนนั่นแหละ สิ่งที่อยู่ใกล้จะลืมตัว แต่เมื่อรู้เห็นอยู่ตำตาเสียแล้ว ขอได้โปรดเถิด อย่าให้น้อยต้องผีนใจฟั่ง"

หลวงชำนิ ฯ เอื้อมมือมาจับข้อมือพะนอไปกุมไว้ เข้าของมือยิกข้อเยา ๆ พอเย็นพิธี "คนสวย ต้องงอนนั้นถูกแล้ว พี่รักมาก!"

หันมาโดยเร็ว พร้อมกับสะบัดแขน "อย่ามาด่าฉันอีกนะ เมื่อคืนนี้ เมื่อเช้านี้ ก็ว่าฉันมาพอแล้ว จริงซี! ไหนจะสู้ได้ล่ะ"

แต่พอ หลวงชำนิ ฯ ขยับปากจะตอบ ก็พอสุภัทราโผล่ออกมาถึง ทั้งสองแยกห่างออกจากกัน โดยพะนอนั่งลงที่เก่า หลวงชำนิ ฯ คงยืนหันหน้าไปรับ สุภัทรา ภายในเสื้อคลุมไหมตัวงาม แต่ยังมิได้คาดเอว ฉะนั้นจึงไม่ต้องสงสัยว่า ร่างอันควรจัดว่างามคนหนึ่ง ซึ่งหุ้มอยู่ด้วยเสื้อชุดอายน้ำชิ้นน้อย ๆ จะไม่ปรากฏแก่ตาคู่วิวาททั้งสอง

"ไปอายน้ำกันเถอะ พี่หลวง เกือบค่ำแล้ว" สุภัทราชวน

หลวงชำนิ ฯ เหลือบดูพะนอเห็นกัมหน้าอยู่ จึงฉุดมือสุภัทราให้เข้ามาใกล้ แล้วช่วยรักเอวเสื้อให้เสียโดยเร็วร้อย แต่จะได้รู้สึกก็หาไม่ว่า ได้มีผู้หมั่นไส้นั่งนัยน์ตาเขม็งมันอยู่ข้างหลัง

"ยายหมู! ทีหลังอย่าแต่งตัวรุ่มร่ามอย่างนี้ รู้ไหม?"

สุภัทราทำหมูกย่น "ดูเถอะ! พอมาถึงก็เทศนาทีเดียว ไปซะ! เดี๋ยวหนูหนาว" หันไปทางพะนอ "อ้า_คุณคะ วันนี้ไม่อายน้ำหรือคะ?"

พะนอเงยหน้าขึ้นอย่างเชื่องช้า "เชิญเถอะชะ วันนี้ฉันรู้สึกไม่ค่อยสบาย"

"งั้นก็พี่หลวงเถอะ ไปซะ!" ผลักให้หลวงชำนิ ฯ ไปผลัดเครื่องแต่งตัว "หรือไม่สบาย จะไปยืนเย็นเพื่อนอยู่ที่ชายหาดก็ได้"

พะนอเหลียวขวับมาจ้องหน้าผู้พูด เมื่อได้ฟั่ง เอ๊ะ! นี่ไม่บอกกล่าวให้รู้ตัว โจมตีฉันก่อนเชียวหรือแม่คุณ แต่เท่าที่คอยจับพิรุธสุภัทราก็หาได้มีท่าทางอันจะแสดงความหมายประกอบตามคำพูดอย่างใดไม่ ฉะนั้นจึงเย็น

แต่ถอนใยาวอย่างรู้สึกอึดอัด แล้วก้มหน้าลงถักลูกไม้ต่อไป

หลวงชำนิฯ ส่ายหน้า "เอ้า อายก็อายหลายวันมาแล้ว ก็ยังไม่ได้อายเลย" ว่าแล้วก็เดินจากไป

สุภัทราทรุดลงนั่งข้าง ๆ พะนอ หน้าตาย้มย่องผ่องใส

"คุณถักใช้เองรึคะ?" ชวนพูดขึ้น

ย้ม ตอบอย่างเยือกเย็น "เปล่าซะ ดิฉันถักให้เด็ก"

"อุ๊ย คุณก็ ซื้อลูกไม้ฝรั่งให้ดีกว่า มานั่งถักให้เมื่อยหลังเปล่า ๆ"

"รำคาญซะ อยู่เฉย ๆ ไม่มีอะไรจะทำก็ถักไปวัน ๆ แล้วแต่จะว่างเมื่อไร"

"หมู่นี้พี่หลวงเที่ยวหรือเปล่าคะ?"

สะดุ้ง จ้องหน้าผู้ถามอย่างไม่รู้ความหมาย ด้วยไม่คิดว่าจะเปลี่ยนเข็มเข้ามาหาจุดสำคัญโดยฉับพลันดังนี้ ตอบอย่างไว้ลาย

"เอ—ดิฉันก็ไม่ค่อยจะได้สังเกตซะ สำหรับตัวอ้า—พี่เกยตร เราต่างคนต่างอยู่"

หัวเราะ "เปล่าดอกซะ ดิฉันเห็นเธอออกจะเปลี่ยนแปลงไป"

"โอ—ยังงั้นรึคะ? ดิฉันไม่ทราบ"

หัวเราะย้าง

"ดิฉันน่ะเคราะห์ดีนะคะ ที่เธอสนิทสนมด้วย โธ่—คนอื่นละไม่ได้เห็นดอกพิกุลหรอกคุณกับพี่หลวง คงชอบพอกันดีรึคะ?"

พิเคราะห์ถ้อยคำฟังดูเหมือนเด็ก ๆ เปิดเผยพูดง่าย ถามง่าย แต่กระไรก็ดี ส่วนหนึ่งในหัวใจ ยังไม่สมัครที่จะปลงตกว่าหญิงสาวผู้นี้เป็นเด็ก พะนอสารภาพที่เดียวว่า ถ้านอกจากหญิงสาวผู้นี้แล้ว เธอยังมิได้เห็นใครมีใบหน้าได้ส่วนเทียบเทียมเท่าเธอได้ ความสวยของผู้อื่นมิอานุภาพเท่ามัจจุราช ซึ่งพะนอเกรงกลัวยิ่งนัก เมื่อได้ฟังคำถามดังนั้น ครั้นจะรับหรือปฏิเสธ ก็ดูจะเย็นคนพูดไม่อยู่กับร่องรอย จึงเสไปว่า

"ก็งั้นแหละซะ มิธุระก็พูดกัน เพราะเรามิได้คุ้นเคยกันมาก่อน"

"ใคร ๆ เขาว่า พี่หลวงหัวใจตายด้าน ดิฉันไม่เชื่อเย็นอันขาด"

พะนอ ขยับตัวกระสับกระส่าย "จะเอาอะไรแก่คำพูดของคนทั่วไป"

"จริงซะ! เขามองกันไม่เห็น พี่หลวงละตัวเสือเชียว"

วางลูกไม้ลงที่ตัก เริ่มสนใจ "เสือยังไงคะ?"

"ปากจัดซะ! แล้วก็ง่า——"

เสียงหลวงชำนิฯ ร้องเรียกออกมาจากในห้อง สุภัทราก็ชะงักพลางก้มลงกระซิบกับพะนอ "แล้วอย่าบอกพี่หลวงนะคะ"

พอหลวงชำนิฯ เดินมาถึง สุภัทราก็ชิงออกไปรับหน้า จูงไม้จูงมือลากเอาลงบันไดไป

แม้ว่าใจจะไม่อยากมอง แต่ตาก็อดชำเลืองตามเขาไปไม่ได้ เห็นทั้งสองต่างเอามือโอบเอวกันไป วิ่งพลางกระโดดพลางไปบนพื้นทราย พะนอช่างแสนระคายเคืองแก้วตา เหมือนผงเข้าไปแทรกอยู่ ฝืนใจเบือนหน้าไปเสียให้พ้นจากภาพนั้น รู้สึกว่ามีก้อนอะไรกำลังวิ่งขึ้นมาจุกอยู่ที่คอหอย จะพยายามสักเท่าใดๆ น้ำตาเจ้ากรรมก็ยังขืนไหลออกมาจนได้ เหวี่ยงลูกไม้ที่มือทิ้งไว้ณที่พื้นกระดานนั้น คล้ายกับมันเย็นของน่าเกลียดที่แสนเกลียด ลุกขึ้นโซเซเข้าไปในห้อง เห็นเด็กแก้วนั่งพับเพียบจัดเสื้อผ้าของตนอยู่ ก็ถมึงทึงตรงเข้าใส่ ดึงหูเด็กโดยมิให้เหตุผล แล้วตวาดไล่ให้ออกไปจากในห้อง คนใช้เห็นอาการนายสาววิปลาศไปกระนั้น ก็รีบลนลานออกมาด้วยความตกใจ พะนอยืดประตูขัดกลอนได้สมใจแล้ว ก็ทุ่มตัวลงบนที่นอน แล้วกลิ้งเกลือกเสือกร่างไปโดยทั่ว ทุบอกชกหัวอย่างวายวุ่น ร้องไห้จนตาบวมปูด เธอรู้สึกว่าเวลานี้ ทั้งโลกไม่มีอะไร เว้งว้างว่างเปล่า นอกจากน้ำและฟ้าธรรมชาติโดยสภาพ มิได้เสกสรรไว้ตามคำพระเจ้า แต่เธอเองได้กลับชาติมาเยี่ยพระเจ้าเมื่อครั้งยังมิได้สร้างโลก สันโดษเดียวเหลียวหาผู้คนและสัตว์มิได้ประสพพบเห็น ไม่มีทีพึ่ง เย็นอนาถบุคคล ไม่มีใครเอาใจใส่ ไม่ได้รับความประเล้าประโลมคุ้มครอง ไม่มีแม้หัวใจที่จะอยู่ติดตัว เธออยากจะจากโลกโลกซึ่งเต็มไปด้วยอคติ โลภ หลง โกรธ รัก มีความเย็นอยู่อย่างสังสารวัฏฏ์ เครื่องร้อยรัดเกี่ยวเกาะน้ำใจให้มืดกลุ้ม

อนิจจา — พะนอ นฤมล! ทุกๆ โลกที่มีอยู่ในจักรวาฬพิภพนี้ ย่อมเต็มไปด้วยความดีและความชั่วกล้ำกลืนกันอยู่ เธอยังรู้จักโลกน้อยนัก แม่งามงอน!

ตั้งแต่บัดนั้นเย็นต้นมา แทนที่หลวงชำนิฯ จะวุ่นอยู่กับหนังสือหรือต้นไม้ เหมือนแต่ก่อน กลับตั้งต้นเที่ยวกับสุภัทราอย่างหัวหายตะพายขาด กินนอนไม่เย็นเวลา คุณหญิงมารดาถึงย่นอู้ พยหน้าลูกชายทีไร เย็นเรียกเอาเข้าไปในห้องส่วนตัวของท่าน แล้วเทศน์อยู่ตั้ง ๒ ชั่วโมง เพื่อจะให้เข็ด แต่หลวงชำนิฯ จะรู้จักว่าความเข็ดเย็นอย่างไรก็หาไม่ เคย

หัวหกก้นขวิดกับสุภัทราอย่างไรก็คงดำเนินอยู่เช่นนั้น คุณหญิงเคยปรารภอยู่ในใจว่าตั้งแต่เล็กมาก็เพิ่งจะเห็นฤทธิ์ความรักของบุตรชายอยู่ด้วยความน้อยใจ อนึ่งจากความสังเกตของท่าน ก็ได้เห็นกิริยาอาการของหลานหญิง พะนอ นฤมล ก็ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างประหลาดเหมือนกัน แต่ก่อนเห็นมีเพื่อนผู้ชายมาอยู่คุยและชวนไปเที่ยวบ่อย ๆ แต่บัดนี้ได้ห่างหายไป การห่างเพื่อนซึ่งหมายถึงอนันต์ โดยเพื่อนมิได้มาเยือนตามปกติก็หาไม่ อนันต์เคยอย่างไรก็อย่างนั้น ดูเย็นคนเปิดเผยและสุภาพเรียบร้อยดีทุกประการ หากแต่ว่า พะนอเองได้ยอกย้อกเสียเอง โดยอ้างถึงเหตุขัดข้องเสียบ้าง ปวดหัวตัวร้อนเสียบ้าง แล้วในที่สุดก็ถึงหลบหน้าไม่ให้พบดังนี้บ่อย ๆ จนทางฝ่ายเพื่อนต้องเงียบไปเอง คุณหญิงรู้สึกรำคาญใจเมื่อเห็นหน้าหลานมิได้ผ่องใสแช่มชื่นเหมือนแต่ก่อน น้อยวันเต็มทนจะได้เห็นพะนอแต่งตัวสักครั้ง ดูกลายเย็นคนไม่อาลัยแก่สังขารในวัยสาวเท่าใดนัก หนังสือนั่นแหละเงียบอยู่วันละหลาย ๆ ชั่วโมง กินน้อย นอนน้อย ชอบนั่งเหม่อมอง สติลอยอยู่คนเดียว ดวงตาเชื่อมซึมไม่มีแววรื่นเริง คล้ายคนไข้ คุณหญิงเคยเย็นสาวมาแล้ว เมื่อประมาณ ๔๐ ปีมานี้ จึงสามารถที่จะค้นคว้าหาสมุฏฐานโรคของสาวได้ง่าย แต่เย็นเพียงคาดคะเน จะทักทักติงตังประการใด ก็เกรงจะผิด ฉะนั้น ในตอนเย็นวันหนึ่ง ขณะที่นั่งอยู่ที่เฉลียงด้วยกันกับพะนอ ท่านก็ตั้งต้นตรวจอาการไข้หลานสาวขึ้นเปรย ๆ ว่า

"แม่น้อย หนูคิดถึงบ้านหรือยัง?"

พะนอเงยหน้าขึ้นยิ้มอย่างแห้งแล้ง "เรื่อย ๆ ขะ คุณป้า"

"หนูชอบที่นี่หรือ?"

หน้าสลดลงโดยพลัน เธอจะตอบอย่างไรจึงจะไม่บาป ไม่เพราะที่นี่ดอกหรือที่เธอเท่ากับตกนรกทั้งเป็น อกแทบจะแยกออกไปวันละแปดเสี่ยง และไม่เพราะที่นี่ดอกหรือที่ทำให้เธอหัวใจพองคับเต็มตื้นไปด้วยความรู้อย่างใหม่ของชีวิต ความเย็นอยู่ในขณะนี้เธอเสมือนตกอยู่ในสถานะของการได้ข่าวว่าถูกลอตเตอรี่ แล้วรุ่งขึ้นก็ถูกพ้องล้มละลาย จะถูกริบราชบาทว์ นั่นแหละจึงจะร้ายเท่า ยังรออยู่แต่คำพิพากษาจะสั่งลงมาสถานใดเท่านั้น ความสุขใจในความรู้สึกบางอย่างก็เหลือประมาณแล้ว และความระทมทุกข์ในความ

เข้าใจบางสิ่งก็สุดแสนที่จะประมาณได้ เธอใคร่ทั้งที่จะอยู่และใคร่ทั้งที่จะไปเสียให้พ้นบ้านคุณป้า แต่ก็สุดแสนบัญญาแล้ว ที่จะตัดใจไปได้ แข็งใจตอบเลี่ยงไปว่า

"ดิฉันชอบคุณป้าจ้ะ คุณป้ามีความกรุณาดิฉันมาก ดิฉันจะขออยู่ปฏิบัติคุณป้าจนกว่าจะมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น จึงจะเรียนให้ทราบภายหลัง"

"ป้าจะบอกความจริงอะไรสักอย่าง หนูจะฟังไหม?"

"โปรดบอกเถอะจ้ะ คุณป้า ดิฉันจะตั้งใจฟังด้วยความเคารพ"

"ป้าได้มีหนังสือไปตกลงกับเจ้าคุณราชเดชฯไว้แล้วว่า เดือนเก้านี้ ป้าจะจัดให้หนูมีเรือน"

ไม่ทันคิดว่าท่านจะมาไม้นี้ พะนอหน้าแดงจริบก้มลงเกาะริมเก้าอี้ พูดไม่ออก ใจคอสั่นไปหมด

"หนูโตมากแล้ว สมควรแล้วที่ป้าจะฝากผีได้ ป้าจะรับไหว้หนูด้วยทรัพย์สมบัติของป้าที่มีอยู่ทั้งหมด"

หัวใจหญิงสาวหนาวเหน็บเหมือนถูกหุ้มไว้ด้วยน้ำแข็ง ตื้นตันใจ นิ่งนั่งอยู่เย็นฤษีภาพ

"เรื่องนี้ พ่อหลวงเขาแพร่งพรายให้หนูรู้ตัวหรือยัง?"

ชื่อ "พ่อหลวง" พะนอแทบจะระเบิดร้องไห้ออกมาให้สุดเสียง น้ำตาร่วงพรูลงโดยมิทันจะห้ามไว้ได้ คุณหญิงเห็นอาการหลานสาวดังนั้น ท่านก็นึกชะนะอยู่ในใจ ด้วยการคาดคะเนของท่านไม่ผิดที่หมายแล้ว ท่านลุกมานั่งลงข้าง ๆ เอามือลูบผมหลานสาวด้วยความกรุณา ยิ้มด้วยความพอใจท่าน พลางว่า

"ลูกรักของแม่! จงวิจารณ์งานของชีวิตให้ถี่ถ้วนก่อน ร้องไห้ทำไมแก่อสารประโยชน์ ลูกแม่ทั้งสอง ต่างคนได้พิสูจน์แล้วซึ่งความในใจอย่างไร แต่ตัวลูกเองหาแจ้งประจักษ์ไม่ แม่ผู้เดียว ได้ทราบแล้วด้วยความโสมนัสส์และพอใจแล้ว ที่ความปรารถนาของแม่ได้ถึงที่สุดวันนี้"

จูบลงที่แก้มหญิงสาวอย่างรักใคร่ แล้วท่านก็หัวเราะ เอามือตบย่าเบา ๆ เชยคางขึ้นดูหน้า ลูบผมที่ปกหน้าให้กลับขึ้นไปได้ระเบียบแล้วครู่หนึ่งท่านก็ละไป

พะนอนั่งนิ่งเหมือนถูกสาปให้กลายเป็นศิลาไป หรือคล้ายกับถูกตรึงไว้กับเก้าอี้นั้น สีหน้าแห่มใส และหม่นไหม้สลับกันไป ในขณะที่ควงใจประวัติไปในทางดีและทางร้าย

ตื่นเต้นเศร้าหมองอะไรเช่นนั้น ซึ่งแต่ก่อนร่อนชะไร เธอไม่เคยรู้จัก เสียงนาฬิกาติแปดก้าแล้วก็สิบ ทั้งบ้านมืดลงด้วยแสงไฟแต่ดวงใจของพะนอผู้เดียวยังสว่างไสวอยู่ หูชอบได้ยินเย็นเสียงมนุษย์ซึ่งกลับมาจากเมืองสวรรค์ แล้วและจะเข้ามาในบ้านที่เธอนั่งอยู่ เธอเพ่งตาไปยังเงามืด ก็ประสพแต่ความเปล่าเปลี่ยววิเวกวังเวงใจ บรรดาสิ่งที่มีชีวิตหาได้เยี่ยมกรายมาสู่คลองตาเธอไม่ สิบกว่าวันมาแล้ว พะนอไม่เคยนอนหลับ ก่อนที่จะทราบว่าคนในบ้านได้นอนอยู่ในห้อง ตามปกติแล้วทั้งนี้ไม่ทราบว่าเพราะเหตุผลอะไร ถ้าวิญญาณยังรู้สึกว่าผู้ร่วมชายคายังมิได้มาร่วมชายคาครบบริบูรณ์แล้ว พะนอมิได้หลับลงได้เลย และการหลับ ก็เป็นการหลับด้วยความขมขื่นสะอื้นอ้อน ๆ นอนิดโหยโรยแรงแล้วก็ผลอยไป มิได้หลับโดยสภาพปกติ เธอระทดระทวยกายยืนขึ้นอย่างเฉื่อยช้า อดที่จะไม่หันไปมองทางประตูรั้วเสียครู่หนึ่งก่อนจะเดินกลับไปภายในเรือนไม่ได้ เมื่อมาถึงห้องหนังสือ มองไปที่โต๊ะและเก้าอี้ เปล่าเปลี่ยว หามีผู้ที่ควรจะนั่งได้นั่งอยู่เหมือนเมื่อก่อน ๆ นี้ไม่ น้ำตาที่เพิ่งจะหยุดได้คลอคลองออกมาล่อหน่วย รู้สึกวูบหน้าจนตัวเซไปเกาะขอบประตูไว้ ตั้งต้นสะอื้นขึ้นมาฮัก ๆ ถี่ ๆ ให้ถึงห้องของตนได้ คลำเปะปะเข้าไปทรุดนั่งลงกับเก้าอี้โต๊ะหนังสือ ร้องไห้ผู้เดียวอยู่ณที่นั้น

จันทร์เจ้ากระจ่างจ้า ทอแสงสาดสะกาวเข้ามาทางหน้าต่าง ต้องร่างหญิงงามผู้เต็มไปด้วยความระทมทุกข์สาหัส เห็นแม้กะทั่งสายน้ำซึ่งไหลรินอยู่ที่แก้ม สีหน้าอันเซียวซีด เส้นผมถูกสยายลงจากทรง เธอฟุบหน้าลงในอ้อมแขน ร่างงามสะท้อนขึ้นลงด้วยแรงสะอื้น แล้วต่อจากนั้นไปก็คือความเงียบ จันทร์เจ้าโคจรจากแล้วไปที่อื่น พะนอยังฟุบนิ่งอยู่อย่างรูปศิลป

เจตสิกกระทบกระเทือนมา ทั้งทางดีและทางร้าย ฉะนั้น ความพุ้งซ่านของดวงใจจึงนำเอานิยาย ร้อยแปดพันเก้ามาประมวลลงแล้วหลอกหลอนเส้นประสาทตนเอง ตลอดเวลาที่พะนอนั่งเผลอสติอยู่ในห้องหนังสือนั้น เธอฝันว่า หลวงชำนิฯ กลับมาจากเที่ยวกับสุภัทรา ก็มาพบเธอเข้าในห้องหนังสือ คุกเข่าลงแทบเท้าเธอ แล้วอ้อนวอนรำพันขอโทษจับมือเธอไปจูบ เธอยังงอนและน้อยใจไม่หาย เธอสะบัดและผลัก ไม่ยอมให้หลวงชำนิฯ เข้าใกล้ แต่หลวงชำนิฯ หาพ่ายไม่ กลับลุกขึ้น

มานั่งแนบเธออยู่ กอดเธอจูบเธอด้วยกิริยา รังแกได้รังแกเอา คอยดูนะ! ฉันจะ
คุมเหงคะเนงร้าย เธอตกใจร้องเรียกให้ กระแทกหน้าให้ได้ พรุ่งนี้เถอะ ถ้าพูดไม่
คุณย้าช่วย แต่ก็ไม่มีใครเขาเอาใจใส่ ถูกหูอีกคำเดียว ฉันเย็นเย็ดขึ้นรถไฟกลับ
กรุงเทพฯ เชียว ใครจะอยู่ร่วมกับพ่อได้
เจ้าชู้เย็นเสืออย่างนี้ ทำไมไม่ปล่อยฉันไว้
ในห้องหนังสือจนรุ่งเช้านะ ต้องเรื่องอะไร
ถึงได้เอามือที่แสนจะสกปรกมาโอบมาอุ้มฉัน
ฉันตายเสียไม่ดีรึ จะได้อยู่กันสนุกสนาน
ตามลำพัง ฉันรู้หรอกว่า คงเห็นว่าฉันเย็น
ก้าง คุณพระคุณข้าวเย็นพะยานเถิด ข้างให้
ฉันก็ไม่อยากไปขวางคอใคร

หลวงชำนิ ฯ อุ้มเธอกลับไปยังห้องของเธอ และก่อนที่จะจากไป ได้ก้มลงเอาริมฝีปากมาประทับปากเธอไว้จนแน่น ลูบผมเธออย่างกรุณา แล้วก็ออกประตูไป เธอร้องไห้แค้นใจจนกะทั่ง————

"เอ๊ะ!" พะนออุทานออกมาค่อนข้างดัง พลางลุกขึ้นนั่งอยู่บนเตียงนอน นี่เราเข้ามานอนอยู่ในนี้ได้อย่างไร ก็เรานั่งอยู่ในห้องหนังสือไม่ใช่รึ อุ๊ย! นึกถึงความฝันขึ้นมาได้ เธอยกหลังมือขึ้นแตะปากไว้ หรือจริงก็ไม่รู้ ตาย—ตาย นี่ฉันจะเอาหน้าไปวางที่ไหน คนผี! ไม่รักเขาแล้ว จะมาทำเขาทำไม

เสียงนาฬิกาตี ๓ ครั้ง พะนอสะดุ้ง ตายจริง เห็นจะแน่เสียแล้ว นี่เราคงจะหลับอยู่ที่นั่น ตั้งแต่ ๕ ทุ่ม เขาคงไปพบเราเข้าจริง ๆ แล้วก็อุ้มเอาเรามาจริง ๆ อ้า—ง่า— อุ๊ย! แก่เราจริง ๆ เธอขยับหมอนที่ข้างมือเหวี่ยงผลุงไปที่ข้างฝา ด้วยความละอายใจฟุบหน้าลงกับที่นอน หัวใจวายวุ่นหลายตลบทบทวน เห็นว่าฉันเย็นผู้หญิงรึ จึงได้ตั้งหน้าหาหลับลงไม่ ประเดี๋ยวเผลอยกหลังมือขึ้นแตะริมฝีปากเสียครั้งหนึ่ง คล้ายกับรู้สึกว่ามันยังอยอุ่นอยู่ จะว่าดีใจก็ไม่เชิง เสียใจก็ไม่ใช่ ตนเองก็ตอบใจตัวเองไม่ได้ ผุดลุกผุดนั่ง เหมือนมันช่างรุ่มร้อนเสียจริง ๆ ประตูยังมิได้ลงกลอน จึงค่อย ๆ แง้มออกไปดูข้างนอก เห็นเงียบสงัด ความคิดที่จะไปยืนตากลมเสียให้ง่วงก่อน จึงกลับมานอนก็เกิดขึ้น จึงย่องกริบออกมา เดินผ่านหน้าห้องหลวงชำนิ ฯ แล้วก็ค้อน นอนหลับสบายซินะ รังแกเขาได้แล้วนี่ โธ่—นี่ถ้าฉันไม่กลัวว่าคุณย้าจะตื่น จะลองพังประตูเข้าไปทุบให้ช้ำมือ

สักพักเชียว ทำไมไม่เข้าไปกกอยู่ในห้องนั้นล่ะ ลมแรงออกอย่างนี้ น่าจะหนาวยันเขาไปรึ โอ๊ย _ ฉันน่ะ ช่างเถอะ! ถึงจะหนาวให้ตายไปเดี๋ยวนี้ ฉันก็ไม่ของ้องอนใคร

เหลือบเห็นอะไรขาวโพลนอยู่ที่เก้าอี้เฉลียงนอก พะนอสะดุ้ง และร้องออกมาเบา ๆ ผมลุกชันทั้งศีรษะ นั่นคนนี่นะ ใช่ผีเมื่อไรเอ๊ะ! นี่ใครมานอนอยู่ที่นี่ ยุงมันไม่หามเอาไปรึ อ้อ _ เห็นจะเย็นอ่วมนั่นเอง โถ _ ที่ห้องข้างล่างคงจะอุดอู้ จึงแอบขึ้นมานอนตากลมอยู่บนนี้ จนหลับไป จะต้องปลุกสักหน่อย นึกว่าเอาบุญ

"อ่วม! อ่วม!" เธอร้องเรียก

อุ๊ยตาย _ อีตานี่ ขี้เซาอย่างร้าย เธอมมือไปขยับปลายเท้าสั่น

"อ่วม! อ่วม!"

แหม _ น่าเบื่อจริง หลับยังกะตายก็ไม่ปาน กะเถิบเข้าไปจับข้อมือกระชาก

"อ่วม!"

ในทันใดนั้น ผู้ที่พะนอคิดว่าเย็นอ่วม ก็ลุกขึ้นคว้าข้อมือเธอไว้ได้โดยมั่น พะนอแทบหวีดร้องขึ้นด้วยความตกใจ แต่ต้องชะงักลง เพราะได้ยินเสียงหัวเราะของผู้ที่จับข้อมือเธอไว้ จึงจำได้ ความอายแทบจะแทรกแผ่นดินหนี ริบสะบัดข้อมือ แต่หาหลุดไม่ ผู้ขยับกลับสีบแขนเข้ามารั้งเอาตัวเธอให้เข้าไปหา จนกะทั่งเธอเสียหลัก ร่างของเธอก็ถลำเข้าไปล้มทับลงบนตักของเขา เขากอดเธอไว้ค่อย ๆ ก็จริง แต่เธอหาดิ้นหลุดออกมาไม่ ซบหน้าลงที่อ้อมแขนของเขา แล้วเธอก็ใช้อาวุธสำคัญ กล่าวคือ เน้นฟันลงที่แขนนั้น อย่างสมแค้น

ผู้ถูกกัดหารู้สึกเดือดร้อนแต่อย่างใดไม่ เพราะว่าเขาไม่เจ็บ ก็เขาจะเจ็บอย่างไร พะนอไม่ได้กัดจริง ๆ นี่ขอรับ!

พะนอรู้สึกว่า เขาเอามือออกข้างหนึ่งมาลูบผมเธอเบา ๆ แล้วพูดว่า

"พี่นอนไม่หลับเลยน้อย ไม่รู้ว่าใครคอเย็นอย่างไร"

พูดทั้งปากยังอยู่ที่แขน "ปลิ้มใจอยู่น่ะซิ ทำไมไม่เข้าไปให้เขากกเล่า?"

"โธ่ _ น้อยจะแนะนำให้พี่เย็นปฐมปาราชิกเสียแล้ว"

"อย่ามาไก๋ ฉันรู้หรอก งั้นไปไหนกันล่ะ ทุกวัน ๆ" ลุกขยับขึ้นนั่ง

"ไหน รู้อย่างไร ว่าไปซิ?" เอาแขนสอดเอวไว้

"รู้ว่าเพื่อนของพี่เกษตร วันหนึ่งหรอก

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเชษฐ์

ะกลายเย็นลูกสะใภ้คุณป้า”

“นั่นไม่ต้องสงสัยน้อยเอ่ย กลับกรุงเทพ ๆ คราวนี้แหละ เย็นได้เห็นดีกัน”

แทนที่จะลุกหนีไปด้วยความโกรธ กลับใช้สองมือผลักเก้าของที่ ๆ เขานั่งและนอนอยู่ก่อน

“แล้วจะมาทูลฉันทำไม?” ค้อน

“น้อยแหละควรจะรู้ก่อนใคร ๆ ถ้าพี่จะให้ใครเย็นเช่นนั้น”

“พรุ่งนี้ฉันก็กราบลาแล้ว ไม่อยู่ชมบารมีแล้ว” แข็งใจพูด

คู่สนทนารวยไหล่เธอไว้ทั้งสองมือ “เอ๊ะ! ไม่ได้ซิ พี่ยอมให้กลับก็ดีซิ”

“จะมาเหนี่ยวรั้งฉันไว้ทำไม?”

หัวเราะแล้วกระซิบที่หู “พี่รักน้อย!”

หน้าแดงเบือนไปข้าง ๆ “ชิปค! อย่ามาหลอก คนหลายใจ!”

ก่อนที่จะย้องกันทัน พะนอรู้สึกว่าเนื้อหน้าใต้ตาของเธอข้างขวาได้ถูกวัตถุสิ่งหนึ่งประทุษร้ายเข้าแล้ว ทุบอักลงที่ต้นแขนแล้วสะบัดหน้า

“น่าจะตั้งกองรังแกฉันไปถึงไหนนะ?”

“จนตลอดชีวิตของพี่เชียวน้อย”

“คอยเถอะ! พรุ่งนี้ฉันก็ไม่เหลียวหลังแล้ว”

“แต่น้อยจะต้องเหลียวหน้ามาหาพี่ เมื่อถึงที่สุดแล้ว”

“อย่าหวัง! ฉันจะเข้าไปนอนเสียในวัง”

“เสด็จก็คงจับส่งมาให้พี่จนได้”

“ข้าง _ ให้”

“คอยดู”

“ฉันไม่คอย”

“ถ้างั้นพี่คอยเอง”

“คอยไปละซิ ฉันไม่เห็นทุกข์”

“น้อยจะทุกข์ทำไม เพราะมันเย็นความสุขนี่นา _”

ยิ้มเนื้อที่หน้าขา “บอกเชียว! บอกมาเดี๋ยวนี้! ว่าเรื่องอะไรฉันจะสุขจะแสกด้วย”

จับมือข้างที่หยิกไว้ พลางหัวเราะ “ไม่รู้ คุณแม่ว่าอย่างนั้นนี่”

“ดูเอาเถอะ พูดไป ๆ แล้วก็โยนกลองไปให้คุณป้า”

“ก็เรื่องของลูกสะใภ้ท่านนี่นา”

ทุบลงที่เข่าอย่างรังกลอง แล้วดีนเร่า ๆ “นี่ ๆ ๆ ปากจัด มาว่าเขา บอกมานะใครเย็นคนพาฉันเข้าไปไว้ในห้อง?”

เอามือเชยคาง ยิ้ม “เห็นนอนหลับร้องไห้อยู่คนเดียว ก็อดสงสารไม่ได้”

"นั่นซิ! แล้วรังแกฉันหรือเปล่า?"

"ทำไมไม่เชื่อเกียรติยศพี่รึ?"

"เชื่อน่ะเชื่อหรอก แต่เจ้าชู้นัก"

"เอ – ดูเหมือน –"

"เหมือนอะไร บอกนะ ไม่บอกฉันหยิกตายด้วย"

"พี่คิดว่า – ดูเหมือนพี่คมปากน้อยแฮะ!" คร่างออกมาอย่างโล่งอก "คนขะโมย!"

"ก็พี่เหมือนคนอื่นเขาเมื่อไหร่ล่ะน้อย" ฉงน "คนอื่นที่ไหนกัน?"

"ก็เจ้าคุณอนันต์นั่นน่ะซิ"

หัวเราะเสียงใส "ทำไม? พี่เกษตรเข้าใจว่าอย่างไร?"

"พี่คิดว่า เขาจะมีโชคดีกว่าพี่สักหน่อยที่ไม่ต้องขะโมย"

"พูดดี ๆ นะ อย่าดูถูกฉันนะ!"

"พี่ไม่ดูถูกดูแคลนดอกน้อย เพราะรักน้อยดอก จึงระแวงไป"

"ถ้ารักน้อยจริง ก็ควรจะระแวงไปทางมงคลซิ"

"แล้วน้อยรักพี่หรือเปล่าเล่า?"

"อุ้ย – น่าขัน จะมาถามฉันทำไม แล้วพี่เกษตรรักสุภัทราหรือเปล่าเล่า?"

"พี่ถามน้อยก่อน"

"น้อยก็ถามก่อน ไม่บอก น้อยก็ไม่บอก"

"พรุ่งนี้บ่าย ๆ ตาแอ๊ว ก็มารับเอาของเขาไปแล้ว"

หัวใจพองเต้น "ตาแอ๊วน่ะใครกัน? จะมารับใคร?"

"ก็หลวงจำนงนเรศร์ คู่หมั้นของยายหมูน่ะซิ ละครของพี่ได้สรรเสริญยารมิ์แล้ว" หน้าเย็นวาบ ดวงตาฉายแสงประหลาดเบือนไปอมยิ้มอยู่

"น้อย!"

"ขา –" เสียงสั้น หน้ายังไม่เบือนมา

"ว่าไงล่ะที่พี่ถาม?"

"เมื่อคืนวันนั้น พี่เห็นผู้หญิงที่มากับคุณอนันต์หรือเปล่า?"

"เห็น! น้องสาวเขารึ?"

"ค้า – น้อง! เดือนหกนี่เขาก็แต่งกันแล้ว"

หน้าตาแช่มใสขึ้น "แหม – พี่เสียใจจัง"

"ทำไม เกี่ยวข้องอะไรกับเขาหรือ น่าจะช่วยเขาดีใจ สิเสียใจ"

"พี่เสียใจแทนน้อยดอก"

"เอ – พี่เกษตรนี่ เห็นฉันเย็นอย่างไรนะมาว่าแต่เขา อิเหนาเย็นเอง น่ะไม่ว่าบ้าง"

"อิเหนาเย็นอะไรรึน้อย?"

"ก็ที่ว่าใครเขาจะมารับเอาไปเสียน่ะซิ"

"สำหรับยายหมูน่ะ พี่ไม่ทุกข์หรอก แกจะอยู่หรือจะไป อยู่ก็รำคาญจะตายไป ซนเหมือนกะอะไรดี พี่สงสารก็แต่บุษบาของอิเหนาเท่านั้น จะแอบทำตาปะหลับปะเหลือกไม่หยุดหย่อน"

เหมือนถูกจี้ที่ตรงใจดำ สองมือกระหน่ำลงที่แขนและขาอย่างไม่นับ "ไม่อยากเชียวแกลังหาความฉันเย็นที่หนึ่ง ไม่เอาละ ฉันจะไปนอน นี่มีเกือบสว่างแล้วรึ?"

"ไปก็ไปซิ พี่ไปด้วย!"

"แน่ะ! อย่านะ! อย่าพูดอย่างนี้นะ!"

"เปล่า ๆ พี่จะไปห้องของพี่ต่างหาก"

หัวเราะ "เห็นไหม? ต้นไปได้น้ำขุ่น ๆ" แล้วก็ลุกขึ้นยืน

หลวงชำนิฯใช้ดึงมือพะนอเย็นหลัก ลุกขึ้นยืนบ้าง ทั้งสองเดินคลอกันไปจนถึงหน้าห้องพะนอ นายนักปาฐกลูบแขนสาวงามเบา ๆ พลางว่า

"น้อยจ๋า—"

"ขา—อะไรคะ?" ลักยิ้มอยู่ในเงามืด

"หลับตาเสียน้อย หลับตาเสีย อะไรก็ไม่รู้ ดำ ๆ กำลังจะเข้ามาทางข้างหลัง" พะนอรู้ว่าเขาหมายถึงอะไร เธอหลับตาลงทั้งรู้ ๆ และก็เย็นจริงดังที่เธอคาด ที่นี้ไม่ใช่ความฝันเหมือนเมื่อหัวค่ำแล้ว เย็นความจริงทีเดียว เธอถูกคนที่เธอทั้งชะนะและแพ้ ได้กกกอดเอาเธอเข้าไว้ในอ้อมกอดของเขา ปากเขากับปากเธอประสานกันเย็นเนื้อเดียว

เมื่อแง่กับงอนบวกกัน ก็เย็นผลลัพธ์ คือ งาม ดังนี้

"ชุ่ย! จะกละจริงเชียว อ่วมนี่แหละ" เสียงเด็กแก้วพูดอยู่ที่ใต้ถุน

"ใจจืดจริง จะหวงไปทำไมนะ กะแก้มก็ลองของฉันดูบ้างซิ เท่าไหร่เท่ากัน" แล้วก็หัวเราะคิก อย่างชอบใจ

"ช่างเถอะ แก้มสติพรรค์นี้ ฉันเหม็นสาย"

"หนอย! เหม็นสาย หน่อยก็ขี้ครานจะบอกว่า ชื่นใจจริง พี่อ่วมจ๋า" หัวเราะอีก

เสียงทุบ เสียงหัวเราะ ประสานกัน พึ่งไม่ศัพท์ หลวงชำนิอักขรา กับ พะนอ นฤมล ต่างมองดูตากัน แล้วก็ยิ้ม

ความรักมีอยู่ไม่เลือกสถานที่และโอกาส ตั้งแต่ชั้นพรหมโลก และต่ำลงไปถึงอนันตนรก ย่อมมีความต้องการในรักทั่วกัน ใครมีความต้องการรักมากน้อยกว่ากันฉันใด นั่นย่อม

แล้วแต่ความเย็นอยู่ของผู้รักฉันนั้น รักตาม อยู่ใน สังสารวัฏฏ์ สิ่งไม่ล่วงพ้นเครื่องผูกรัด ฤดูกาล ได้แก่ดิรัฉาน แต่รักอย่างพร่ำเพรื่อ อันเย็นประตูบานหนึ่ง ซึ่งยึดทวารนฤพานไว้ หาขอบเขตต์มิได้ นั่น คือ มนุษย์ผู้เวียนว่าย ด้วยรัก !

สวัสดี.

◎ ยามกลางวัน สุริยัน ฉ่ายฉันชื่น ยามกลางคืน ระรื่นแฉ่ง ด้วยแสงโสม

ยามประชุม วิชาช่วง ดังดวงโคม ยามบรรโลม สำเริงด้วย สาวสวยเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

ธรรมานุสสรณ์

ธมฺโม รหโต อกฑฺฒโม

ธรรม เหมือนสระไม่มีเปือกตม

ปมานิกฉันท์ ๘

พระธรรมคุณ อดุลวิไล ประเสริฐประไพ– จะเปรียบจะปาน
ประดุจสระน้ำ และลำละหาน มิพ้องมิพาน พะโคลนและตม

ธมฺมํ เม ภณมานสฺส น ปาปมุปลิปฺปติ

เมื่อเรากำลังพูดธรรม ยาปย่อมไม่เข้ามาติดได้

ผิสนทนา และวาทธรรม และอรรถแนะคำ สุภาพนิยม
คุณานุคุณ อดุลอุดม ฤบาปจะสม จะสู่กมล

สุโณหิ ธมฺมํ อสตํ สตญฺจ

ท่านจงฟังธรรม ทั้งของอสัตบุรุษ ทั้งของสัตบุรุษ

สดับพระธรรม์ อสันต์บุรุษ และธรรมพิสุท– ธสันตชน
ก็จงวิจารณ์ ตริการณ์และผล ระเบียบยุบล จะแจ้งกะใจ

มา หเว ธมฺมํ อสตญฺจ รุจิ

ก็แต่ว่าอย่าชอบใจธรรมของอสัตบุรุษ

ผิผิดระบอบ มิชอบมิควร มิถูกขะบวน ระวังระไว
ละเว้นมิกอบ ฤชอบหทัย เพราะเป็นสมัย ธผู้อสันต์

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ

ฉตฺตำ มหนฺต์ วิย วสฺสกาเล

ธรรม ย่อมรักษาคนผู้ประพฤติธรรมไว้ได้แท้จริง

เหมือนร่มใหญ่ในฤดูฝน

พระธรรมพิทักษ์ และจักประคอง มนุสสผอง ประพฤติธรรม์

ประดุจร่ม บรมมหันต์ จะกั้นจะกัน ณพัสสกาล

◎ สงวนชีวิต ใช่คิด โลภยุ่มย่าม เราทำตาม ธรรมชาติ ประสาอน์ให้

รู้ข้อแปลก แฉกเชิง สำเริงใจ ม้วยเมื่อไร ก็เมื่อนั้น ใยพรั่นเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

สำนักงาน ๑๒๒๑ หน้าวัดราชบพิธ ถนนเฟื่องนคร พระนคร

หลวงสรรสารกิจ บรรณาธิการ

ห้างหุ้นส่วนไทยเขษม เป็นเจ้าของ

นายทองทศ ไวทยานนท์ ผู้พิมพ์โฆษณา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยเขษม หน้าวัดราชบพิธ ๖/๑๒/๗๗